

Söğüt'ten Babadağ'a
AKÇA KOCA'NTIN
İZİNDE

FEHMI DEMİR

**KOCAELİ
BÜYÜKŞEHİR**
ÇALIŞKAN OLUYOR

Söğüt'ten Babadağ'a
AKÇA KOCA'NIN
İZİNDE

FEHMİ DEMİR

© Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları: 64

Yayın Sahibi

Doç. Dr. Tahir Büyükkakın
Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı

Genel Koordinatör

Dr. Hayri Baraçlı

Yayın Kurulu

Doç. Dr. Ali Yeşildal
Murat Yavuz
Adil Yıldırım

e-ISBN

978-625-95191-2-8

Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Karabaş Mah. Salim Dervişoğlu Cad. No:80 41040 İzmit / Kocaeli
T: 0262 318 10 00

www.kocaeli.bel.tr

© Bu kitabın tüm yayın hakları Kocaeli Büyükşehir Belediyesine aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. İzinsiz çoğaltılamaz ve basılamaz. Bu eserdeki yazıların her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir. KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'nin KÜLTÜR HİZMETİDİR.
PARA İLE SATILAMAZ. Kocaeli – 2025

TAKDİM

Kocaeli'nin tarihi, taşlara kazınmış bir geçmiş, ruhlara işlenmiş bir yolculuktur. Bu yolculuğun en önemli duraklarından biri, Sultan Orhan Gazi devrinde şehrimizin birçok bölgesinde fetihlerde bulunan ve adına izzetle sahip olduğumuz Akça Koca Bey'in adımlarıdır. Onun adı, bu coğrafyanın kaderine işlenmiş bir mühür, gelecek nesillere bırakılmış bir emanet olmuştur.

Tarih, kimi zaman sessiz bir öğretmen, kimi zaman yol gösteren bir ışık gibidir. Bizler Kocaeli'de, bu ışığı geleceğe taşımayı, şehrimizin hafızasını diri tutmayı asli bir sorumluluk olarak görüyoruz. Zira geçmişini bilmeyen toplumlar, bugün karşılaştıkları imtihanları doğru okuyamaz, yarınlarını da sağlıklı inşa edemezler. Bugün dünyada yaşanan savaşlar, zulümler ve kimlik bunalımları, köklerinden uzaklaşmış toplumların nasıl savrulduğunu hepimize göstermektedir. Oysa kendi tarihini bilen, geçmişten aldığı ilhamla geleceğe yürüyen milletler, ayakta kalmayı ve yolunu bulmayı başarır.

İbn Haldun'un ifadesiyle, "Geçmiş, geleceğe suyun suya benzemesinden daha çok benzer." Bu hakikat bize kadim tarihimizin geleceğimize rehber olduğunu hatırlatır. Fehmi Demir'in kaleme aldığı "Söğütten Babadağ'a, Akça Koca'nın İzinde" adlı eser, bu sorumluluğu omuzlayan kıymetli bir katkıdır. Roman, bir komutanın zaferini, bir şehrin kimliğini, bir milletin yürüyüşünü ve bir medeniyetin ruhunu anlatmaktadır. Okuyucu, satırların arasında yürürken geçmişin izlerini, geleceğe uzanan bir yol olarak görecektir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak inanıyoruz ki; şehir, hizmetlerle büyür, kültürle derinleşir, tarih bilinciyle anlam kazanır. Bu eser, işte bu inancın canlı bir yansımasıdır.

Eserin, tarih meraklılarına, edebiyatçılara ve genç kuşaklara yeni ufuklar açacağına yürekten inanıyorum. Yazar Fehmi Demir'i bu değerli emeği için kutluyor; Akça Koca'nın izinde başlayan bu yolculuğun okuyuculara ilham, ufuk ve gönül zenginliği kazandırmasını temenni ediyorum.

Tahir Büyükakın
Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı

Fehmi Demir,

1973 yılında Ordu'nun Gököy ilçesine bağlı Karahasan Köyü'nde doğdu. İlk ve orta öğretimini köyünde, liseyi Sivas – Gemerek Endüstri Meslek Lisesi'nde tamamladı. Yükseköğrenimini Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler olarak bitirdi. 1994 yılında Kocaeli'ne göç etti. 26 yıl Hyundai İzmit fabrikasında çalıştı ve emekli oldu. 2004 – 2009 dönemi İzmit Belediyesinde meclis üyeliği yaptı, aynı dönem Marmara Belediyeler Birliği üyesi idi.

Yazarın tarihi bir hafiye romanı olan ilk eseri 'Sultan Çeşmesi' özellikle gençlerden büyük ilgi gördü ve kısa sürede üç baskı yaptı.

İkinci romanı olan ve Fatih Sultan Mehmet'in Karadeniz fethini anlattığı 'Mavi Fetih' ise döneme ait ilk roman olma özelliğine sahiptir. Şiir denemeleri de bulunan Yazar, çeşitli edebiyat dergilerinde göç ve yoksulluk üzerine hikâyeler de yayımlamıştır.

Yayımlanan eserleri;

- 1- Sultan Çeşmesi
- 2-Mavi Fetih
- 3- Akça Koca'nın İzinde

Mektup Babında...

Çocukluğumdan beri Yiğit Akça Koca'nın ulaşıyım. Yaşım ilerledi, belim büküldü; ihtiyarlık kapıyı çalalı epey oldu. Bu devirde uzun ömürlü insan sayısı çok az; O'nun manevi tasarrufundan faydalanmış olmalıyım, o da doksanı geçmişti.

Şafak vakti yaklaşıyor, horozlar ötmeye başladı, yıldızlar sönüyorlar. Önümde dağ gibi kabarık, her biri yılların yorgun izini taşıyan yıpranmış tomarları bir araya getirip sıraya göre dizmem gerekiyor. Bunlarda bir büyük kahramanın hayat hikâyesi yazılı. Kâğıtları sağlam bir çarşafa sarıp kızıma emanet edeceğim. Elim hokka tuttuğundan bu yana yazdığım notlar artık kızıma emanet...

Fetih ordusu Bursa'ya dönecekmiş. Nedendir bilmem, gönlüm son nefesi orada vermeyi arzu ediyor. Eğer elimi çabuk tutmazsam ayağıma kadar gelmiş bu fırsatı kaçırmış olurum.

Yazdıklarım Gazi Akça Koca'nın kutlu hayatının özetidir. Sözlerime zerre hilaf katmadım, ne gördümse onu yazdım. Bu çabamın karşılığı ise ceddime birer Fatiha okunmasıdır. Bunu esirgemeyeceğinizi umarım.

Toygar Aras, Kandıra ve civarı, 1337 yılı

*“Ahir zamanda Han Kayı’ya değe,
kıyamet kopuncaya kadar bu dediği
Osman neslidir.”*

Dede Korkut...

1.

BÖLÜM

Söğüt'

**KUYULU
MESCİT
VE CİVARI**

1258 - 1263 YILLARI

Gece ilerlemiş, karanlık koyulaşmış, tedirgin edici sessizlik yerini korkunç uğultulara bırakmıştı. Her gece aynı saatlerde yanıma gelen kutlu misafir henüz ortalıkta yoktu. İçimde kümelenen kuşkulu kasavet, merak dürtüsüyle birleşince yanına gitmeye karar verdim. Yavaş hareketlerle çadırın kapısını kaldırmaya çalışıyordum. Yaz mevsimi yarılanmış; şiddetli rüzgârla birlikte içeriye, türlü renkli begonyaların nefis kokusu dolmuştu. Keskin kokular beni rahatlatmış, yüreğime sınırsız bir güven duygusu taşımıştı. Karanlık o kadar baskındı ki Kayı Obası'nın yeşil çayırılarına sıra dağlar gibi dizilmiş heybetli otağları dahi görünmüyordu. Geniş yapraklı dutlar, iri gövdeli çınarlar, sivri uçlu çamlar, narin belli serviler; tabiatla ne varsa karanlığa gömülmüştü. Bu siyah tablonun altında, şimşeklerin aydınlatığı uzun yüzünü ve kıvrık burnunun altındaki siyah gür bıyıklarını ancak seçebiliyordum.

Kapıyı itina ile kapattı, rüzgârın zorlamasına karşın ardına bir şeyler dayadı. Huzursuz biri gibi döndü, merhamet yüklü bakışlar şimşekle birlikte belirip kayboldu. Bu bakışlardan beni sonsuzca sevdiğini anladım. Sevgi gerçekten mucize bir duygu; aracısız, perdesiz, koşulsuz ve şeffaf; insanı hem kendine hem de karşındakine yaklaştırıyor. Onun ipeksi gönlünde kendimi değerli hissediyorum. Çoğu kez bu gerçeklikle engin hoşgörüsüne sığınıyorum. O da her defasında iri kıyım elleriyle saçlarımı okşuyor ve bu hareketi bana babamı aratmıyor.

“Bre Toygar Aras, neden habersiz yaklaşırsın; biz de insanız yahu, korkumuz, tereddüdümüz vardır.” diye söylendi.

“Gelmeyince merak ettim.” diyecektim, utandım. Haklıydı, hiç değilse öksürerek yaklaştığımı hissettirebilirdim. Dedim ya, ona nazlanmak hoşuma gidiyor, lakin bunun da bir ölçüsü olduğunu şimdi anlıyorum; benim naz tutkum onun cömertlik hududunu zorlamamalı...

“Çok dalgındın Akça Bey'im, düşünceni bölmek istemedim.” dedim. Karanlıkta belli belirsiz gülümsedi, uçları kıvrık gür bıyıkları yukarı aşağı hareketlendi. Belli ki mazeretimi yetersiz bulmuştu. Eliyle ‘yaklaş’ diye işaret etti.

Şefkatine sığındığım kişi manevi babamdı. Beni asla üzmez, gücendirmez, sanki akranymışım gibi davranır; gün boyu olup biten ne varsa benimle paylaşmadan uyumazdı. Toygar olan ismime ek olarak bana bir de ‘Aras’ ismini vermişti, herkes Toygar diyordu ama o, Toygar Aras diye çağırırdı. Aras’ı, galiba beni sahiplendiği için koymuştu.

Kayı boyunda yetim kalan çocukları sahiplenme anlayışı var. Söğüt’e geldiğimiz ilk günlerinde, bir savaş sonrası babamdan haber alınamamış. Savaş meydanında, şehitlerin içerisinde bulunamayınca, esir düştüğü kanaati hâsıl olmuş. Kayıp olduğuna inananlar da varmış. Esir ya da kayıp, ondan ufak bir ize rastlanmamış. Babamla ilgili tek bildiğim bu. Benim kaderim de her Kayı çocuğununki ile ortak...

Yetim olan bir tek ben değilim, sayımız her geçen gün artıyor. Savaş yetimlerini gönüllü neferlerin merhametine veriyorlar. Obada, Peygamberimizin, “Yetimleri sevmek, Allah’ı sevmektir.” hadisini çok sık duyuyorum. Kayılar, bu nebevi düsturu kendilerine rehber edinmişler. Beni de Akça Bey’im üç yaşındayken yanına almış; büyümem, gelişmem, eğitimim, neyim varsa o ilgileniyor. Ben ona ‘Akça Bey’im’ diyorum o da bana ‘Toygar Aras.’

Kızıl şimşekler yerini kulakları sağır eden gök gürültülerine bıraktı. Hava, çadırın bezlerini yırtarcasına yağmaya; koca damlalar, çatıları düşmanından öç alır gibi dövmeye başladı.

Geniş avuçlarıyla omuzlarımdan tuttu, bakışlarımızın istikametini tavandan saçılan kızıl ışıklar tayin ediyordu. Sağ eliyle yukarıyı işaret etti: “Şu iri damlaları duyuyor musun Toygar Aras?” diye sordu. Gökyüzünü yalayıp silinen şimşekler çadırın içerisine son ışıklarını bırakıyor, gök gürültüleri git gide uzaklaşıyor, damlalar şiddetini daha da artırıyordu.

“Duyuyorum Akça Bey’im.” diye cevap verdim.

“Bu damlaların ben de gizemli bir sırrı vardır, kimseye söyleyemem, bir başkasına anlatamam. Söylersem sırrı çözülür. İki kişi bilirse zaten sır olmaz. Efendimiz Hazreti Ali der ki; ‘Sakladığın sır senin

esirindir, açığa vurursan sen onun esiri olursun.’ İşte bu sırrın gün gelip ortaya çıkması beni çok korkutur, bilir misin Toygar Aras?” “Gaybı Allah bilir, sonu hayırlı olsun inşallah.” dedim.

Ziyadesiyle meraklanmıştım. Akça Bey söylediği hiçbir sözü havada bırakmaz, yapacağı hiçbir işi de yarıda koymazdı. Bu merakımı celbeden muhabbeti de burada bırakacağını sanmıyordum.

Kollarını yorgun biri gibi aşağıya saldı, elimden tuttu. Yerde bir kilim seriliydi; işaret etti, oraya oturdum. Çadırın tepe noktasında asılı kandili tutuşturunca içeriye sarı bir ışık demeti yayıldı. Yüzü mahcubiyet yüklüdü; hâli, misafirine ikram edeceği bir şeyi olmayan ev sahibine benziyordu. İçimden, “Işığı yaktığına göre sabaha epey var.” dedim. Dizlerini kırarak önüme oturdu. Alıcı bakışlarını bana çevirdiğinde çok önemli bir konudan bahsedeceğini anladım. “Dinle Toygar Aras.” dedi ve anlatmaya başladı: “İnsan yönü, istikameti belli olmayan garip bir yolcudur; nerde doğar, nasıl yaşar, nereye gider, ne şekilde ölür belli olmaz. Tüm bunları yaratan bir kudret var ve biz, o kudretin buyruklarına boyun eğen çaresiz birer canlıyız.

Ceddimiz Oğuz Han, onun oğlu Gün Han derken, Bozok kolları devam etmiş; aradan kaç zaman geçmiş, kaç mevsim yer değiştirmiş, güneş yeryüzüne kaç defa doğup batmış, kum saatleri gökte kaç yıldız eskitmiş, kaç bağ bozumu yaşanmış, fani dünya kaç defa dolup boşalmış bilinmez; Abdülfettah oğlu Abdülmelik Efendi’nin çocuğu olarak bu âleme teşrif eylemişim. Hasat mevsimlerinin sürmesi, yaşamın devam etmesi, hepsinden önemlisi varlığına şahit olunması için o Yüce Kudret, tarihin bu noktasında beni yaratmış.

1234 yılıymış; atam Oğuz Han’la aramda kaç harman kaldırılmış kim sayabilir ya da tarihler kime, neye göre ayarlanır? Bir başlangıç tayin edilmiş ve doğum tarihim kâğıt tomarlarına böyle düşülmüş. Nevruz zamanıymış; kar sularının henüz yeni durduğu, toprakların üzerinden buharların soğumadığı, dere kenarlarında çiçeklerin yeni boy verdiği bir ortamda doğmuşum. Anam, “Çiçeklerle birlikte geldin çocuğum; ‘ak’ım, ak yüzlüm, akçam!” diye sevmiş beni. Babam da “Evladımız ismiyle doğdu; yüreğinden gelen söz damlacıkları,

beyimin adı olsun; ‘Akça’ olsun adı, ismi gibi ak ve pak bir ömür sürsün.’ diye dualar etmiş.

Benden önce doğan iki kardeşim, Semerkant’ta meydana gelen büyük kuraklık sonucu  lm  . Değil insanların, açlıktan kurtların kuşların bile öldüğü vakitlermi . Kadınlar sütten kesilmiş; derelelerin, g llerin suyu kurumu ; canlı âlemi yemeye bir lokma ekmek bulamamış. Babam Abdülmelik Efendi ben doğunca çok korkmu ; “Artık bu evladımı da açlığa kurban edemem.” deyip yola çıkan kervana katılmış. Beylerimiz her şeyi Allah’tan bilmi ler, g   yolu gözükmesini açlığa susuzluğa bağlamamı lar; gaza sancağını Rum ellerine taşımak olarak değerlendirmişler.

Yolculuk oldukça sıkıntılı ge iyormu . Her solan gün, her batan g ne le birlikte yanlarındaki erzak azalıyormu . Yeni erzak temini ise mümkün değilmiş, çünkü herkes aynı durumdaymı ; kıtlık sadece bizi değil herkesi aynı oranda vurmu . Bir dilim ekmeği, yemeden    gün kokladıkları olmuş; bir kap suyla günlerce idare etmişler, namazlarını teyemmümle kılmı lar. Nehir kenarlarını, g lba larını Moğol istilacıları tutmuş, oralara varıp su almak imk nsızmı .

Anadolu’ya girince biraz rahatlamı lar. Burası emin bir beldeymi  ve Sultan Alâeddin yurduymu . Alâeddin Keykubat kendisine sığınanlara adil davranıyor, yer yurt veriyormu . Hele gazalarında ona destek olanlara, u  beyliği bile veriyormu .

Rahmetli babam Abdülmelik Efendi bu uzun yolculuğu esnasında gördüğü bir rüyayı anlatmıştı; Buhara’dan yola çıktıkları ilk aylarmı . Maiyetindekilerle birlikte kıraç bir ovayı sulayan geniş havzalı bir nehir kenarında, zar zor buldukları bir dut ağacının altında çadır kurmuşlar. Zaman yine böyle geceye misafirmi  ve karanlık, sabahın kapısına dayanmış...

Rüyasında yoğun bir yağmur yağdığını, iri iri damlaların dut ağacının yapraklarını dövdüğünü görmüş. Bu  yle bir yağmurm   ki; o güne kadar ne duyulmuş ne görülmüş ne de yağmı .  iddetinden çadırların bezleri par alanıyormu . Yağmur taneleri gecenin sessizliğinde daha fazla hissedilir, ıssız bir kalbe d  y yormu  gibi

ürkütür insanı. Yolcunun yağmurdan korkusu olmaz da babam, sabah namazını kaçırdım diye hayıflanıyormuş.

Geceyi bitirecek, korkularını silip atacak nurlu bir gün ışığı beklentisiyle seyrediyormuş manzarayı. Sonra damlalardan birinin gömleğin açık kısmından yüreğine yeşil kabuklu bir tohum olarak düştüğünü görmüş. Sular kabardıkça tohum da çimlenip yeşermiş, büyümeye ve göğsünü sıkmaya, onu nefessiz bırakmaya başlamış. Ne kadar uğraşsa ne kadar engellemeye çalışsa da başaramamış. Bakmış ki başa çıkamıyor, daralan göğsünü rahatlatmak için ‘Allah!’ diye acı bir nara atıp yataktan sıçramış.

Birlikte göç ettikleri ilmiyle amil bir zat varmış. Babam, sabah namazı sonrası rüyasını bu zata açmış. Adam kısa bir süre iç çekmiş. Sonra mahzun bakışlarını öyle bir dikmiş ki babam kükrek aslan görmüş gibi korkmuş. ‘Yağmurlu gecelerde uyuma evlat, uyursan çok önemli bir vazifeyi kaçıracaksın; o damlalar, o tohum bunun işaretidir.’ demiş. ‘Nedir o çok önemli vazife?’ diye sorduğundaysa ‘İrfan ehli sormaz, gereğini yapar.’ deyip meseleyi kapatmış.

O zatı ben de tanıdım. Babamın rüyasını sorduğumda, aynıyla anlatmış; ‘Varisi sen olduğuna göre vazife bundan sonra senindir evlat.’ demişti. Anlayacağın, babam Abdülmelik Efendi’nin sırlı emaneti benim üzerime kaldı. O zat vefat etmeden önce babamın rüyasını hatırlattı ve aynıyla söyledi; ‘İrfan ehli uyumaz, gereğini yapar evlat...’ O gün bu gündür, yağmurlu bir geceye denk geldi mi gözlerime uyku girmez; öylece sabahı beklerim. Gecenin bu saati dışarıyı kontrol etmem de bu yüzdendi.”

Yanıma neden gelmediğini anlamaya başlamıştım, merakımı gemileyemeyip sordum: “Peki nedir o mühim vazife, hiç düşündün mü Akça Bey’im?”

Derin bir iç çekti, dünyanın tüm gamını yudumlamış, kederini içrisine doldurmuş gibiydi. Dışarı savurması uzun sürdü; bir zaman sustu, sonra istemsiz biri gibi konuştu: “İrfan ehli sormaz, gereğini yapar Toygar Aras. Heyhat, erenler doğru söylemiştir! Rüya söylenen işin ne olduğu bir sırdı; o sırrın efendisi şimdiye kadar

bendim, şimdi iki kişi olduk. Yani sır bizi esir aldı, bundan sonra görev ikimize düşüyor, haberin ola...”

Akça Bey'im yirmi dört yaşında civan bir delikanlı, gücü kuvveti yerinde yiğit bir bahadır... Ben de henüz yedisinde, yeni yetme gürbüz bir çocuğum...

Merakla, sohbeti devam ettirmeyi yeğlemiştin: “Peki ne zamana kadar uyumayacaksın, daha ne kadar uykusuz geceler geçireceksin Akça Bey'im?”

Bakışlarını tekrar çadırın tavanına çevirdi, yağmur tüm şiddetiyle devam ediyordu: “Kayı Hanedanımız uzun ve yorucu bir yolculuğa çıkmıştır Toygar Aras. Bu; barınmak, geçinmek, mal mülk sahibi olmak için yürünen öylesine bir yolculuk değildir. Biz biliriz ki mal da mülk de Allah'ındır. Kâinatta ne varsa Allah'a aittir. Bu gerçeği Ertuğrul Bey'imiz maiyetindekilere bizzat öğretmiştir. Bize Allah'ın vermiş olduğu görev, O'nun yüce sancağını gücümüz yettiği kadar ileriye taşımaktır. Bu uğurda kâh yürürüz, kâh dururuz, kâh cihat ederiz, kâh barış yaparız. Ama ne yaparsak Allah için yaparız.

Sen bana babanın emanetisin. Baban sırrı diyar olduğunda henüz üç yaşındaydın. Annen de babanın acısına çok fazla dayanamadı, bu dünyadan erken göçtü. Seni yanıma aldım, evladım oldun, İlyas'la kardeş oldun.

Rüyayı yorumlayan zat, bizi irfan ehli olarak niteledi. Onun yüklediği manevi sorumluluğu taşımak lazımdır. Sorumluluk öyle bir duygudur ki, insanı kendisine öğretmen yapar. Sonra oturur, sorumluluğun önünde talebe olursun. Bunu yakalayanın en Yüce'ye ulaşması kolaydır. Bu hâl, aynı zamanda kişinin Allah'a karşı teslimiyetinin ölçüsüdür. Kim bilir, bir rüya belki de bize böyle büyük fırsatlar sunuyor. Senden isteğim odur ki; ben uyursam sen uyuma, ben dalarsam sen dalma, hava karardı mı beni silkele, uyandır. Bileyim ki o gece mühim bir vazife irat edeceğim.”

Elimi göğsüme bastırıp başımı öne eğdim: “Emrin başım üstüne Akça Bey'im, irfan ehli uyumaz, gereğini yapar.” diye cevap verdim.

“Bundan şüphem yok Toygar Aras; zaman kötü, insanlar azgın. Allah insanlığı Moğol belasıyla imtihan ediyor. Moğollar bu devrin deccalıdır; her tarafı yakıp yıkıyor, canlı cansız ayırt etmiyor, zulmediyorlar. İnsanlık, yeryüzünü örten bu kara bulutları dağıtacak bir ışık bekliyor. Biliyor ve hissediyorum ki bu görev bize verilmiştir. Yaşanan her hadisede bunun emareleri vardır. Adaletin kılıcı, mazlumların babası, âlemin umut ışığı olan Selçuklu Sultanı’mız bu aralar zor durumdadır, bizim her başarımız onun gücünü biraz daha toparlayacaktır. O yüzden uyuyacak zaman, kaybedecek vakit yoktur.”

“Uyumayalım, durmayalım, güçlük üzerine at sürelim Akça Bey’im, buna engel olan nedir?”

Akça Bey yine iç çekti: “Bize düşen sabırla çalışmak, beylerimize tabi olmak, verilen görevleri eksiksiz yerine getirmektir. Boyumun tüm faaliyetlerini Ertuğrul Bey yürütüyor, bizler onun emrinde çalışıyoruz. O ne derse o olur, şimdilik burada konaklayıp, burada mücadele etmeyi seçmiştir. Yarın nereye gidecek, nerelerde yurt kuracak, bizi nerelere yollayacak bilemeyiz.”

Rüyanın efsunundan uzaklaştığımı hissediyordum, yeniden oraya dönmek istedim: “Babanızın rüyası bahsettiklerinizle alakalı olabilir mi Akça Bey’im? Böyle bir sonuç çıkarılabilir mi rüyadan?”

“Eğer irfan ehliysen sormaz, gereğini yaparsın. Derviş olan sözü bir kez dinler.”

Bu cevabı, bana kızdığına yordum; ama yüz hatlarında öyle bir çizgi yoktu. Kandilin odaya düşürdüğü ölgün ışığa yansıyan tatlı gülümsemesi içimi ısıtmıştı: “Rüyayı ilk duyduğumda ben de senin gibi meraklanmışım, her defasında gidip o zata sormak geçerdi içimden. Zamanla alıştım, yüklenilen vazifenin ağırlığı galip geldi ve görevime odaklandım. Seni anlıyorum, sen de alışacaksın. Unutma; merakını görev bilincinle ezdiğin yerde zafere ulaşırısın.”

Biraz iç çekti, kandile baktı, ‘tamam’ der gibi hareketlendi: “Seher vakti yaklaşıyor, gecenin bereketini kaçırmayalım.” dedi. Akça Bey’im gecenin büyük bölümünü ayakta geçirirdi; ben de yatmaz, onu takip ederdim.

“Geceyi ihya etmek sabırlı ile sabırsız, azimli ile tembeli ayırır.” derdi. “Gün boyu işlenen hatalarla, farkında olmadan yapılan günahlarla yüzleşme makamıdır. Sabaha temiz çıkmak istiyorsan gecenin kıymetini bil...”

Onu çok seviyorum. Yumuşak huylu, hilm ehli bir insan ama yeri geldiğinde yedi düveli tek başına boğacak kadar da cengâver biri. Kayılar için değerli bir mücevher; Allah’ın bu boya bahşettiği sırlı bir inci... Esmer teni, siyah dağınık gür saçları, uzunca boyu, alev alev yanan gözleriyle tam bir Türkmen Bey’i...

Yardımseverlikte üzerine tanımamıştım. Kendisi için bir şey arzula-
dığında obası içinde aynı şeyi isterdi. Her bir yoksulun derdini dert
edinir, sancısını dindirmek için gece gündüz uğraşırdı. Hasım olan-
ları barıştırır, kavgalarda hükmün en güzelini verirdi. Obaya yeni
gelen, birbirini hiç tanımayanları kardeş yapar; insanları dinimizin
engin hoşgörüsü etrafında birleştirir, inancı, düşüncesi farklı olanları
aynı hedefe yönlendirir; tüm bunları hiçbir karşılık beklemeden sırf
Allah rızası için yapardı.

Akça Bey’im, “Her evlat, babasının gölgesidir.” derdi. O da baba-
sından gördüklerini aynen hayatına uygulamış, attığı her adımda
babasını örnek almış. Babası Abdülmelik Efendi de fakirlere yardım
etmeyi çok severmiş. Yemez yedirir, giymez giydirmiş. Öyle ki;
biri, “Sırtınızdaki kaftan güzelmış.” dediğinde, hava ayaz soğuk
demez, çıkarıp onu karşısındakine giydirmiş.

O benim hem anam hem de babam. O, boyumuzun Bey’i Ertuğ-
rul Gazi’nin silah arkadaşı, en güvendiği kişi. Babası Abdülmelik
Efendi, Ertuğrul Gazi ile Buhara’da yoldaşlık etmişler. Çocukluğu
Ertuğrul ocağında geçmiş. Kaderleri de kederleri de aynı. Çektikleri
zahmetler onlarda merhamet duygusunun gelişmesini sağlamış,
bunun en belirgin hâlini Akça Bey’imin yaşantısında görüyorum.
O ara içli bir ses duyuldu, kapılar kapalıydı ama her kelimesi ya-
nık bir gönülden döküldüğü anlaşılan o esrarengiz sesi seçmekte
zorlanmamıştık.

“Allah’ım! Yıllardır göçebe hayatı yaşıyorum. Bunu sonlandırmak

ve senin dinine daha iyi hizmet edebilmek için bize yer ver, yurt ver. Ve doğan çocuğumu o yurtlara bey eyle. Öyle bir ömür sürsün ki, senin yüce sancağını yere düşürmesin.”

Bu içli dualar Kuyulu Mescit’ ten geliyordu. Ses, havanın şiddetini bastırılmış, zaman ve mekân sınırlarını aşmış ta gönlümüze kadar değmişti. Kayı boyumuzun Bey’i, Ertuğrul’du dua eden. Biz ona Ertuğrul Baba derdik. Selçuklu Hükümdarı’mız ise gönderdiği mektuplarda Ertuğrul Gazi diye hitap ederdi. Duanın yanıklığı içimize dokundu ve birbirimizle bakiştık. Acelece kalkıp dışarıya yöneldik. Akça Bey’im ev ahalisini bir çırpıda kaldırdı. Yoğun yağmur altında koşar adım mescidin yolunu tuttuk.

Selçuklu Sultanı’mız, beyimiz Ertuğrul’a çok güvenmiş, onu Allah’ın dinini Bizans içlerine götürecek yegâne yiğit olarak görmüş ve uç beyi olarak buraya atamış.

Bizans tekfurları yaklaşan bu tehlikeyi sezmişler, sadece toprak kay-bından değil, tebaalarının da Müslüman olmalarından korkmuşlar. Bu korkuyla zulümde o kadar ileri gitmişler ki halk, biz Türkleri dört gözle bekler olmuş.

Akça Bey’im anlatmıştı: “Bir gün Bizans sınırına yakın bir çayırda tırpın vuruyordum; yaz mevsimi yarılanmış, bağ bozumu yaklaşmış, çimenler kurumaya yüz tutmuştu. Kan ter içerisinde kalmıştım ama hiç durmadan çalışıyordum. Böyle gayretli olmayan bir Kayı yiğidi mümkünü yok işi bitiremez. Güz yağmurları başlamadan biçilen otlar kurutulmalı, ekinler harmanlanmalı, yaylaklardan inen koyun ve keçilerin yiyecekleri samanlıklara konulmalıdır.

Benim bu olağan dışı gayretim Ertuğrul Bey’imizin dikkatini çekmiş olacak ki yanıma gelip sırtımı okşadı: ‘Akça yiğidim, kendini bu kadar paralama, iş nasıl olsa biter; vücut sıhhatin bozulacak diye korkuyorum.’ dedi.

“Siz merak etmeyin Ertuğrul Bey’im.” diye cevap verdim; “Demir işlenirse keskinleşir, bilekler de çalışınca kuvvetlenir. Bize bugün bağda bahçede, yarın cenk meydanlarında pazıları güçlü yiğitler lazımdır, değmeyin çalışayım.”

Ertuğrul Bey'imiz gülümsedi, tekrar sırtımı sıvazlayıp oradan savuştu. Onun bu gönül alıcı davranışını gören bir Bizans köylüsü gelip kendini önüme attı: 'Ne olur Bey, bizi de sancağınızın altına alın! Bunca zamandır hizmet ederiz, çalışır çabalarız ama ne İmparator'dan ne tekfurlardan böyle bir merhamet gördük.'

"Hatta bunu duyan bir kale tekfurunun, yıllar sonra yanındakilere 'Biz savaşları şimdi değil, Kayı Beyi, bir ulağın sırtını sıvazladığında kaybetmiştik.' dediği söylenir."

O yüzden de boyumuzla amansız bir mücadeleye girişmişler. Mertçe dövüşmeyi becerememiş, kahpeliğe başvurmuşlar. Obamıza su vermemişler, olan sulara da zehir katmışlar; çok zahmetler çekmiş obamız. İnsanımız susuzluktan kırılmış, atlarımız, taylarımız çatlayıp ölmüş. Ertuğrul Baba'mız bu duruma daha fazla dayanamamış, bir su kuyusu kazmaya karar vermiş. "Allah'ım beni suya kavuştur, obamı bu çaresizlikten kurtar" diye dualar etmiş.

Kuyu kazdığı anlaşılmaması diye önce küçük bir mescit yapmış kendine. Mescidin içerisinden başlamış kazmaya. Birkaç gün tek başına kazdıktan sonra nihayet beklediği suya kavuşmuş. Ancak obasına hemen vermemiş müjdeyi; çünkü bilirmiş ki Bizanslılar toprağa bile zehir katarlar. Kuyudan çıkan sudan önce üç gün boyunca kendi içmiş; sonraki üç gün de dik yeleli, süt beyazı atına içirmiş. Bakmış ki ne at ölüyor ne de kendisi; obasına suyu müjdelemiş.

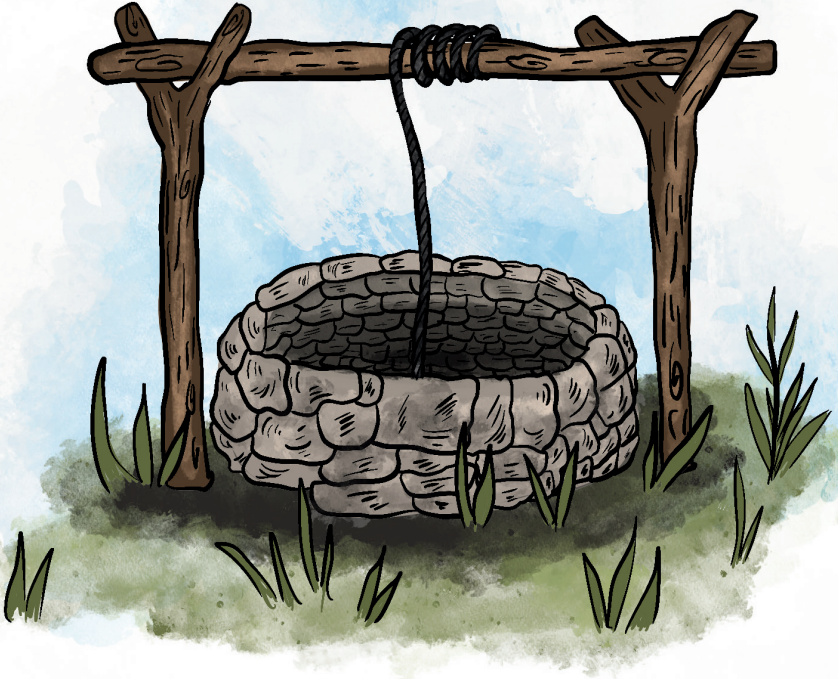
Emin olmadan evlatlarına su dahi içirmeyen Ertuğrul Bey'imiz üçüncü kez baba oluyor işte. Dualarının esrarı Yüce Allah'a olan sevincinin tezahürü...

Sabah ezanı biterken mescidin kapısına vardık. Ertuğrul Baba'mız mihrabın önünde bir başına dua ediyordu. İçeriye girip ardına yakın bir noktaya oturduk.

O sabah, şafak atarken Osman Bey doğdu. Bir ses yankılandı öte-lerden, Söğüt dağlarını yalayarak geçti, ufukta hilal olup kayboldu: "Yer gök ehli duysun, herkes bilsin ki, obamızın başına geçecek kişi bu sabah dünyaya geldi!"

“Allah’ım beni suya kavuştur, obamı bu
çaresizlikten kurtar”

Ertuğrul Baba, mescitten hemen çıkmamış, iki rekât da şükür namazı kılmıştı. Mescit çıkışı Akça Bey’le göz göze gelmiştim, ikimizin de gözünün içi gülüyordu.

Hayat denen şey, yaşanarak tecrübe edilen bir olgu. Kayılar, Orta Asya’dan beri çok büyük sıkıntılar çekmişler, açlıkla, susuzlukla yüzleşmişler. Zorda olmanın, darda kalmanın ne demek olduğunu yaşayarak öğrenmişler.

Kafilenin başındaki büyük babamız Süleyman Şah, “İlk kiblemin yurdu, gönlüm orayı istiyor.” diyerek, Filistin’e gitmeye karar vermiş. Bunun için Fırat suyunun geçilmesi gerekiyormuş. Nehrin kenarına vardıklarında suların kabarık, nehrin azgın olduğunu görmüşler; ama ne pahasına olursa olsun o gün geçmeleri gerektiğinin farkındalarmış. Zira arkadan takip eden bir Moğol sürüsünün olmadığını kimse garanti edemezmiş. Süleyman Şah, geniş olan yerler derin olmaz diyerek nehrin en geniş yerine gelmiş ve atını mahmuzlamış. Arkasındakilere de “Ben karşıya geçmeden kimse at sürmesin.” diye tembih etmiş.

Suyu yarılادığında at sendelemeye başlamış; çok geçmeden babamız, huysuzlanan atın sırtından derin sulara düşmüş, önce sarığı, sonra da elindeki kırbaç görünmüş suyun üstünde. Atı da azgın sulara gömölüp kaybolmuş. İki yiğit delikanlı onu kurtarmak için suya dalmışlar. Fakat Fırat’ın karanlık suları onları da yutmuş. Çok ağağlarda bulunmuş naaşları, üçü de şehit olmuşlar o gün.

Süleyman Şah’ın ölümü güneşi bile mateme boğmuş. Derler ki; Fırat’ın üzerine üç gün güneş doğmamış, her taraf güneşken su üzerinde kara bulutlar kaynaşmış. Sonraki üç gün, kan akmış Fırat. Sonraki üç gün ise sular neredeyse kurumuş. Kuşlar ağıtlar yakmış nehir kenarında; keklikler, bıldırcınlar, ceylanlar, geyikler, kurtlar, aslanlar, kaplanlar su içmeye inmemişler. Güz değilmiş ama ağaçların tüm yaprakları sararıp suya düşmüş ve Fırat gazel yığınınına dönmüş.

Bu hadiseden sonra, yıllarca toparlanamamış erenler. Anaların gözlerinde yaşlar dinmemiş, beylerimizin yüzü gülmemiş. Onun çaresiz

hâlini unutamamış kimse, bir şey yapamamalarına isyan etmişler.
Destanlar yazılmış, deyişler söylenmiş, yaslar tutulmuş:

*“Fırat suyu şahımızı,
Aldın gittin, mutlu musun?
İki cihan ahımızı,
Aldın gittin, mutlu musun?*

*Heder ettin çabamızı,
Yetim koydun obamızı,
Süleyman Şah babamızı,
Aldın gittin, mutlu musun?*

*Caber Kale, matem yeri,
Göçtü kervan dönmez geri,
Koç yürekli yiğit eri,
Aldın gittin, mutlu musun?*

*Derdin neydi söyle Fırat,
Geçemedi seni kır at,
Azrail’den elem murat,
Aldın gittin mutlu musun?”*

Süleyman Şah ölünce boyumuza baş olarak Ertuğrul Bey tayin edilmiş. Süleyman Şah’ımızı Caber Kalesi eteklerine defnetmişiz. Ertuğrul Bey yaşanan acıyı unutturmak için yolu değiştirmiş, Sultan Alâeddin yurduna, Sivas’a döndürmüş oymağımızı. Göçenlerin içerisinde Abdülfettah oğlu Abdülmelik Efendi’yi lider olarak düşünenler de varmış. Ama o, kimseye ağız açtırmamış; birliğin dirlik doğuracağına inanıyormuş. “İkilikten ancak düşman mesut olur.” dermiş hep.

Akça Bey’im de şimdi aynı çizgiyi takip ediyor. Makamda, beylikte gözü yok, tek derdi Allah’ın rızasını kazanmak; geniş kırmızı dudakları sürekli şu duayı terennüm ediyor: “Allah’ım! Beni bir an olsun nefsimi bırakma, ömrümü senin dinine, obama hayırlı hizmetler yaparak tüket, i’lâ-yi kelimetullah yolunda canımı al!”

Babamdan kalma bir kâğıt tomarım ve bir hokkam var; ondan ayrı kaldığım zamanlarda, yaşadıklarımı oraya yazıyorum. Babam da böyle yaparmış. Bana yazmayı Akça Bey'im öğretti. "İyi bir savaşçı olmak istiyorsan iyi okuryazar olmalısın" demişti. Bunun ne demek olduğunu galiba yaşayarak tecrübe edeceğim. Fasılasız her gece yanıma geliyor, kelimeleri özenle seçiyor, anlayacağım dilden konuşuyor. Ben de anlattıklarını bıkmadan, sıkılmadan dinliyorum. Onun ne kadar bilgili biri olduğunu görmek beni hayrete düşürüyor. O yüzden her sözünü ezberliyor, her cümlesini tek tek hafızama yerleştirmeye çalışıyorum.

2.

BÖLÜM

DOMANIÇ YAYLALARI VE CİVARI

1264 - 1280 YILLARI

Aşağı Kayı Obası'nın, etrafı iri gövdeli ağaçlarla çevrilidir. Yarı kerpiç evler, beyaz renkli görkemli çadırlar, yeşil çimenler üzerine konmuş göçmen kuşlar gibi durur. Atmacalar çayırlara konup kalkarlar, atlar kişner, koyun çanları yankılanır karşı dağlardan. Kuzu melemeleri doldurur çayırları. Analarımız çadırların önünde günlük işlerle uğraşırlar. Beylerimiz seferde değilse tarladadır. Ertuğrul Bey'imiz çocuklarımızın okumaları ile ilgilenir. Mektepler kurulur çayırlara, aslında her ev bir mekteptir burada; bir hoca her an ders verir.

Akça Bey'im şu an için dört yüz çadırımız var diyor ama civardaki Türkmen boyları bizlere katılmayı düşünüyorlarmış. Ertuğrul Bey'imizin adaletli tutumu, dost düşman herkesi kendine hayran bırakıyor; herkes onun sancağı altında birleşmekten bahsediyormuş. Böyle bir göç dalgası yaşanırsa oba zora düşer diye çalışmalara başlanmış, hazırlıklar son safhadaymış.

Ne tür bir hazırlık yapıyor bilmiyorum. Sabah Akça Bey'imle birlikte namaza kalkıyorum. Namaz sonrası evde, Hayme Ana'mız bize kahvaltı hazırlıyor. İlerlemiş yaşına rağmen bizzat kendisi örnek oluyor obasına; her seferinde kahvaltının önemini anlatıyor, hemen her sabah çocuklarına keçi sütü kaynatıyor. "Hadi oğlucuklarım, kalkın tosuncuklarım, erken kalkan aç kalmaz." sözünü hayat prensibi yapmış âdeta.

Kayılar, tan yeri ağarmadan uyanırlar. Hiçbir Kayı üyesi kahvaltı yapmadan evden çıkmaz. Obadaki herkes tereyağını, balı, peyniri kendisi yapıyor. Sabah erken kalkmanın faziletli olduğunu, yatanların günün tüm bereketinden mahrum kalacağını söylerler. Kuşların cıvıldaşması, rüzgârın ağaç dallarını hışırdatması onlara tatlı bir heyecan verir, ruhları dinginleşir, vücutları dinçleşir.

Akça Bey'im bir gün derslerin birinde bize şöyle bir kıssa anlatmıştı: Adamın biri, bizim Horasan erenlerinden İbrahim Ethem Hazretleri ile tartışırken, ulu orta; "Bereket diye bir şey yoktur, inanmıyorum." der. Bu saçma lafı duyanlar hayrette kalır.

İbrahim Ethem, böyle saçma laflar eden birine cevap verip verme-

mekte bir an tereddüt eder, ama o bir bilge kişidir, tezgâhına geleni eli boş döndürmek olmaz, adamı bir misalle iknaya çalışır: “Şu koyunları ve köpekleri görüyor musun?” diye sorar adama.

Adam; ‘ben kör müyüm, o da laf mı’ der gibi bir hareket yapar ve “Evet.” cevabını verir.

İbrahim Ethem, adamın ruh hâlini sezinlemektedir ama sabırla sürdürür sorularını: “Peki söyle o zaman, hangisi daha çok doğurur?” “Onu bilmeyecek ne var efendi, köpekler yediye kadar, koyunlar ise en fazla üçüz doğurur.”

“Peki etrafına baktığında hangisinin daha çok olduğunu görürsün, köpeklerin mi yoksa koyunların mı?”

“Tabii ki koyunlar çok görünür.”

“Sürekli kesilen ve sayıları azalan koyunlar olduğu hâlde, neden koyunlar çok görünür, düşündün mü?”

Adam başını eğip, öylece kalır, bir cevap veremez. ‘Bilmiyorum’ dercesine omuz çeker. İbrahim Ethem, isyan yüklü bu adamı tam kıvamına getirdiğinin farkındadır: “İşte bereket budur azizim. Koyunlar gecenin ilk saatlerinde yatar, şafaktan önce kalkarlar. Böylece rahmet saatini idrak ederler ve üzerlerine bereket yağar. Köpekler ise gece boyu havlarlar, şafak vakti olunca da düşer uyurlar. Rahmet saatini idrak edemezler ve sabahın bereketini kaçırlar.”

Adam meseleyi çok iyi anlar ve mahcup olarak huzurdan ayrılır.

Akça Bey’im işte böyle sırlı kıssalar anlatıyor, erken kalkmanın faziletlerini kavramamızı sağlıyordu.

Oğlu İlyas benimle yaşıt, beni İlyas’tan ayırmıyor. Ertuğrul Baba’nın küçük oğlu Osman da bize katılıyor. Osman henüz altı yaşında, biz delikanlılık çağına ayak bastık ama Osman her hareketiyle bizden geri kalmıyor. Onunla özel ilgileniyorlar. Akça Bey’im sanki onun da yetiştirilmesini üstlenmiş; bana neler öğrettiyse ona da aynı şeyleri öğretiyor. Ertuğrul Baba, küçük Osman için “boyumun yeni Bey’i” diyormuş. O yüzden herkes Osman’a ayrı bir hürmet gösteriyor. Okutulmayan hiçbir Kayı çocuğu yoktur. Ben de hocadan ders alıyorum her gün. Boş vakitlerde de savaş tekniklerini çalışıyorum.

Mızrak savurmayı, ok gezlemeyi, kılıç sallamayı öğreniyorum. At binmenin inceliklerini de gösteriyor bize Akça Bey'im. Bu talimlerde Osman, küçük yaşına rağmen her zaman bizden önde gidiyor, ben ise ikinciliği kimseye kaptırmıyorum.

Karanlık gün bitimidir burada; güneş karşı dağların ardına çekilince koyun sürüleri ağıllara, büyükbaş hayvanlarsa ahırlara kovulur. Tavuklar ve horozlar kümeslere kendileri girer. Gece derinleştikçe dağlardan kurt ulumaları eksik olmaz. Akşam saatlerinde her Kayı Beyi'nin kucağında odun görürsünüz. Akça Bey'im işlerini hep kendi yapar. Ocağın külünü alır, ateşi yakar, odunu keser, hazır eder. Akşam işleri bitince Kur'an okumaya verir kendini, okumadığı zamanlarda da sayfalarını karıştırır.

Beni keçi sürüsüne çoban yaptı. Yüz tane keçisi, üç yüz tane koyunu var. Koyunlardan Osman sorumlu, ben de keçilerden... Ertuğrul Baba koyunlarını bize katıyor. İlyas da diğer Kayı çocuklarıyla birlikte sığır sürüsünü güdüyor. Hayme Ana'mız her defasında, "Oğulcuğum, aman dikkat edin, hayvanlarımız mera haricinde kimsenin bağına bostanına zarar vermesinler, haram süt içmeyelim." diye bize sıkıca tembih ediyor.

Küçük Osman'a hem teni esmer olduğundan hem de "Yiğit lakabıyla anılır." diyerek 'Kara Osman' diyorlar.

Osman'ın, annesi Halime Hatun'un kucağında şen şakrak oynayarak başladığı büyüme serüveni, tüm Kayı Hanedanı'nı kendine hayran bıraktı. Her hareketinde bir farklılık, her yaptığında bir incelik seziliyor. Erenler onun ileride büyük adam olacağını söylüyorlar. Bebekken geceleri hiç ağlamamış, annesini hiç rahatsız etmemiş. Bu yüzden Halime Hatun bazı geceler korkuyla yatağından fırlar, "Acaba bebeğime bir şey mi oldu?" diyerek oğlunun beşiğine koşarmış. Kara Osman, babası Ertuğrul Gazi'nin yanında cesaretli, atılgan ve çalışkan şekilde büyüdü. Akça Bey'im onunla kendi evladı gibi ilgilendi. Yaşı ilerledikçe daha bir güzelleşti, akıllı hareketleriyle ön plana çıktı. Benim gözümde çok ayrı bir yerde duran Kara Osman, aldığı eğitimin, verilen emeğin karşılığını veriyordu.

Oyun oynamak, çobanlık yapan Kayı çocuklarının vazgeçilmeziydi. Saklambaç en büyük eğlencemizdi, oynamaya bayılırdık. Osman, İlyas ve benim yanıma biri daha eklenip, sayımız dört oldu mu saklambaç başlardı. Ebe olan, bazen bir çınar ağacına, bazen de iri bir taşa yüzünü döner, elliye kadar saymaya başlar, sayma işi bitince de “Oldu!” diye bağıırdı. Sonra kaleden ayrılır, saklananları aramaya başlardı. Orman içlerinde saklanacak yer boldu ama en zekice saklanan yine Osman olurdu. Osman’ı bir türlü sobeleyemezdik. Bir gün ona, “Karasın ya ondan, ağaçların arasında görünmüyorsun.” diye takılmışım, epey gülüşmüştük.

Biz oyuna dalınca bazen keçi sürüsü hudut boylarına gider, oralar epey tehlikelidir. Osman ve İlyas ise rahat, çünkü keçilerin aksine koyunlar ve mandalar düz çayırları, geniş ovaları seviyorlar. Bu yüzden ben zaman zaman Bizans sınır muhafızlarıyla karşı karşıya kalıyorum. Bana sertçe bakıyorlar, tehditkâr duruyorlar ama henüz “Öte git!” diyen olmadı.

Keçiler, koyun ve sığırlar gibi değiller, oldukça inatçılar, illa onların dediğı istikamette otlayacaklar. Ben nereye kovarsam kovayım onlar bildiğini okuyor; dağlık alanları, bodur ormanlıkları seviyorlar. Bu alanlar da hep batı tarafta, Bizans kalelerine yakın yerlerde bulunuyor.

Akça Bey’im tıpkı Hayme Ana gibi beni uyarıyor; tekfurların fedailerine fazla yaklaşmamamı söylüyor. Çünkü onlar da kendi sürülerini otlatırlarmış ve sürülerin birbirine karışma durumu varmış. Hatta bir defasında koyunlar karışmış, ayırmak kabil olmamış da savaşın eşiginden dönülmüş. Onu can kulağıyla dinliyorum dinlemesine de bir de şu kuyrukları kıvrık sevimli yaratıklara bir laf geçirebilsem...

Akşamüzeri, sürü obaya indirilip ağıla kovulunca, doğru Akça Bey’in otağına giderdik. Zira eğitim saati başlamış, ders çalışma vakti gelmiş olurdu. Akça Bey her dersin sonunda, dedemiz Alparslan’ın emanet ettiğı Anadolu’ya Moğolların göz diktiğini, Bizanslıların buraları tekrar elimizden almak istediğini anlatırdı. “Evlatlarım, bu topraklarda güçlü kuvvetli olmanız gerekiyor. Bunun bir tek yolu vardır; o da çok çalışmak. Düşman bizi ateş çemberine

alıp yok etmek istiyor. Onlara karşı diri durmalısınız.” der ve sıralardı öğütlerini: “Çok iyi kılıç kullanmalısınız; bu yetmez, Kayı delikanlılarının pazıları güçlü olmalı, bir başına birkaç düşmana ‘bana mısın’ dememelidir. Savaşta güreşin lazım olduğuna çok şahit oldum, o yüzden iyi birer güreşçi olmanız gerekir. Hele at binmeden hiç olmaz. Tüm bunlar yetiyor mu, elbette ki hayır; çok iyi bir eğitimden geçmeniz lazım. Bizanslıların dilini öğrenmelisiniz, dil bilmek hava su kadar şarttır. Onlar da bizim dilimizi öğrenirler, siz onlardan daha iyi konuşmalısınız.”

Her Kayı delikanlısı, on beş yaşına geldiğinde Rumca’yı beller ve komşu köylerle konuşmaya başlar. Osman, henüz altı yaşında ama dil konusunda epey ilerleme kaydetti. Hafızası çok güçlü...

Gündüz çobanlık, oyun; akşamları ders ve istirahat... Sabah yeniden engin Söğüt ovaları...

Günler böyle geçiyordu.

Bir gün, keçilerin inatçı tavırları beni ta Bizans Kalesi diplerine kadar sürüklemişti. Kalenin etrafı boz renkli topraklarla kaplı, obamıza doğru uzanan düzlükler ise yeşil yeşildi. Gün ikindiye yaklaşıyordu, artık keçileri çevirme vakti gelmişti.

Karşı çalılıkların arasından beni süzen bir çift yeşil göz dikkatimi çekti. Hep suratı asık, bakışları hiddetli, nefesleri öfkeli muhafızları görürken, bu tatlı bakışlar içime bir bahar havası doldurmuştu. Dikkatlice baktım; evet, evet yanılmıyordum; bu bir Bizans kızıydı...

Bana o kadar dikkatli bakıyordu ki nereye gideceğimi, ne yapacağımı takip ediyor, hareketlerimi kaçırmamaya özen gösteriyordu. Nedense yanına yaklaşma ihtiyacı hissetmiştim. Bodur ağaç dallarını ayıra ayıra ona doğru yürüdüm. Kaçmamış, tedirgin de olmamıştı; bilakis o da bana doğru geliyordu. Çok geçmeden, karşı karşıyaydık. Bizi sadece gür yapraklı, kalın gövdeli bir ağaç dalı ayırıyordu.

Şimdi ona ne diyecektim? Dilini bilmediğim gül yüzlü tatlı bir dilberdi bu. Sırma saçları, başına attığı koyu gri şalın altından beline kadar dökülmüştü. Dudakları kiraz rengiydi, yeşil boncuğu andıran

alıcı gözlerin üstündeki kaşlar, gönül yarama sürülen ince bir merhem gibi duruyordu.

Bir ürkek rüzgâr okşadı suratlarımızı, gülümseyişlerimiz de rüzgâr gibi ürkekti. Bu karşılaşma besbellî bir şeylerin habercisiydi ama ikimiz de ne diyeceğimizi yahut nasıl bir hareketle haberleşeceğimizi bilemiyorduk. Kuşku ile birbirimizi süzmekten başka yaptığımız bir şey yoktu.

Bakışları canlıydı, ince burnunu ara ara rüzgârın dalgalandırdığı saçlar kapatıyordu. Beyaz elleri ile saçlarını taraması, kapanan yüzünü açması ise fevkalade idi. Dudak büktü ilkin, şimdi gülümsemesi daha da renklenmişti. Dizimin bağı çözülmüştü, neredeyse oracığa yığılacaktım. Bizans kızı benden daha cesurdu. Bakışlarımı gözlelerinden kaçırdım, içimde biriken düş âlemine gömülmeye başladım. Dalgalar tedirgin kabarıyor, demir attığım rıhtımları ürpertili dövüyordu. Dönmem gerekiyordu, güneş sallanmış, keçileri geri sürme vakti gelip geçmişti. Şimdi kovsam, obaya ancak alaca karanlıkta varırdım. Akça Bey'im geç kalmama kızıyor, ezanla birlikte evde olmamı istiyordu.

O an, güzel Bizans dilberine bir hâller oldu; avuçlarını birbirine yaklaştırıp arasında dünyayı sıkıyormuş gibi parmaklarını birleştirdi. Bana doğru uzanan kolları, bir cennet meyvesi getiriyor gibiydi. Sıkılan avuçları yavaş yavaş açıldı, kaçmasından korkar gibi sıkıldığı şey birkaç dakika önce ısırdığı anlaşılan kırmızı bir elma idi. “Al!” der gibi tüm benliğiyle uzatmıştı.

Bana verebileceği tek hediyesi bu idi. Söyleyeceği en muhteşem söz de elbette bu hareketi olmalıydı. Utangaç boynumu bükerek aldım elmayı, avucuma düşen inci mercan olsa bu kadar sevinmezdim. Elmayı avcumda çevirdim. Ne yapacağımı ne diyeceğimi bilememiştim. Isırsa mıydım, yoksa geri mi verseydim? Geri vermek saygısızlık olurdu. Ama en kısa sürede bu nazik harekete bir cevap vermem gerekiyordu.

İnsan sıkışınca zihnindeki çözümler çoğalıyor. Elmayı dudaklarıma yaklaştırdım; onun ısırdığı noktadan bir ısırık da ben alarak ona geri

uzattım. Alıp entarisinin cebine koydu; gülümsemesi değil içimi, sanki tüm Kayı Obası'nı ısıtmıştı. Dönüp hızlı adımlarla oradan uzaklaştı.

O gece sabaha kadar gözüme uyku girmedi. İnsan sevdalı olunca uyuyamıyormuş demek. Sabah namazıyla sürüyü saldı, çünkü dilberin olduğu koruluk alana öğlenden sonra ancak varabilmişim. Maşallah, keçilerin de düzlüklerde otlayacakları tutmuştu. Obanın kuzeyindeki ağaçlardan iri ve kırmızı renkli bir elma kopardım. Eğer o güzel kız gelir de onu görme bahtiyarlığına ulaşırsam, ben de elmayı ısırp ona verecektim. Bakalım o nasıl bir karşılık verecekti. Evet oradaydı; yine o alıcı gözler, yine çalılar arasından ürkek ceylan gibi bakıyordu. Bu sefer daha cesaretli idim. Korkusuzca yaklaştım, beni görünce o tatlı dudakları yine gül misali açıldı, boynunu büküp bekledi. Elmayı ısırdım ve ona uzattım. Titreyerek aldı, heyecanlanma sırası şimdi onda idi. Şöyle bir baktı elmaya, gövdesine küçük bir ısırık kondurdu, tekrar bana uzattı.

Almak için coşkun bir sevinçle uzandığım anda elma elimden fırladı ve âdeta gökyüzüne sıçrayıp kayboldu. Aynı anda boynumdan bir yaban elin sarıldığını ve beni nefessiz bırakırcasına sıkıldığını anladım. Bacaklarım yerden kesildi, elmanın ardı sıra havada uçmaya başladım. Güzel dilber ise bulutlara karışıp gökyüzüne çekilen bir melek olmuştu.

Gözlerimi açtığımda yaşadıklarımın bir rüya olmadığını anladım, karşımda bir insan azmanı dikiliyordu. Bıyıkları ağzına dolmuş, çenesinde topladığı sakalları kirlenmişti. Sakalını kaşıyan tırnakları iğrenç şekilde uzamıştı. Sırtıtmıyordu ama iki de bir dişlerini neden gösteriyordu, anlamamıştım. Ağır ağır yaklaştı ve suratıma öyle bir tokat indirdi ki bayılmışım.

Meğer elma güzeli kız kale tekfurunun kızıymış ve beni alıp tekfurun önüne getirmişler. Gökyüzüne uçmamış, bulutlara karışmamışım; Bizans ellerine esir düşmüşüm. Bunu anladığımda kısa süreli sıtma nöbeti geçirdim. Akça Bey'im bana nasıl kızmıştır şimdi. Benden vazgeçmiştir kesin. Buraya ne zaman geldiğimi ne kadar zaman geçirdiğimi bilmiyordum. Tekfur tekmeledi, yerlerde süründürdü

beni. Yeşil gözlü kız ise kalenin üst burçlarından, çaresizce beni seyrediyordu.

İçi fare pisliği dolu kapkara bir zindana tıklandım, burada zaman yoktu, hava hep karanlıktı. Bazen paslı demir kapı gıcırıyor, kapının önüne kirli bir tas bırakılıyor ve kapı tekrar kapanıyordu. Getirilen şey güya yemekti ama yiyebilmek ne mümkün! müydü? Sanki tasın içerisi zehir kokuyordu. Açlıktan karnımın belime yapıştığını hissetmeye başlamıştım.

Ne kadar zaman geçti bilmiyorum, bir ara uzaklardan atılan tek bir sesleri kulağıma ilişti. Bu haykırışlar Kayı Obası'ndan mı geliyordu yoksa? Ama sesler bu kadar yakından geliyorsa, oradan ulaşmış olamazdı. Belki de yanıldım dedim kendi kendime. O sırada demir kapı her zamankinden farklı olarak ardına kadar açıldı. Dikkatlice takip ettim, önüne bir şeyler bırakılmamıştı. İçeriye süzülen ışığın, yüzünde koyu gölgeye dönüştüğü kişiyi hemen tanımıştım. Karanlığı yıldız gibi aydınlatan bu nurlu yüz Akça Bey'ime aitti. Beni görünce koştu ve bağrına bastı.

Dışarda bir gariplik seziliyordu; beni tekme tokat döverek zindana tıkan kale tekfur, alperenlerin elinde esirdi. Kale giriş kapısının önünde bir tane Bizans askeri ölü yatıyor, ortalıkta asker namına başka kimse görünmüyordu. Vaziyete bir anlam verememiştım.

Akça Bey'im beni atının terkisine bindirmişti.

“Az kalsın başımızı belaya sokacaktın.” dedi. “Hâlbuki sana sınır boylarına yaklaşmamamı defalarca tembih etmişim.”

Ne diyeceğimi bilememiştim, suçluydum; onun öğütlerini kulak ardı ederek suça davetiye çıkarmıştım. Bu yüzden verilecek her türlü cezaya razıyım. Cezamı çekerdim ama Akça Bey'ime karşı işlediğim suç, bir ömür boyu içimde yara olarak kalacaktı. Belki de bir tecrübe; vicdanımda bir mahkeme sürekli açık olacaktı. Yol boyu bunları ve o kiraz dudaklı Bizans dilberini düşündüm.

Gazi Alperenler vazifeyi başarmının gururuyla otağlarına döndüler. Eve geldiğimizde hava açıktı, yıldızlar şerefli birer misafir gibi in-

mişlerdi. Akça Bey, içi yağ dolu kandili yakıp tavan demirine astı, iyice yanıma sokuldu. Önemli bir şey söyleyeceği zamanlar hep böyle yapardı. Saçlarımı şöyle bir okşadı. Sanki ben onun buyruklarına asi gelen biri değil de tekfurı esir almış bir bahadırdım. Konuşacaklarını ev ahalisinin duymasından çekiniyor gibiydi: “Toygar Aras, söz dinlemedin, başımızı belaya sokacak mühim bir hata işledin. Neyse ki zararsız atlattık. Allah’ın izniyle kan dökmeden, bir tane şehit vermeden kurtardık seni.”

“Beni merakta bıraktınız Akça Bey’im, nasıl oldu, nasıl başardınız bunu?”

“Komşu tekfurılar rahat durmuyorlar, sürekli obamıza zarar veriyorlar. Geçen gün de koyunlarımızı öldürmüşler. Bir önceki gün iki tane Kayı çobanını kaçırmışlar. En sonunda seni de kaçırınca artık sabrımız taşıtı ve Ertuğrul Baba’nın izniyle kaleyi kuşatmaya karar verdik.”

“Kale almak kolay iş midir Akça Bey’im. Kalelerin nasıl muhkem korunduklarını siz anlatırsınız. Buna iyi cesaret etmişsiniz.”

“Doğru söylersin ama başka çare yoktu. Düşman obanı rahatsız ederse onu etrafından uzaklaştıracaksın. Hun İmparatoru Atilla, ‘Sınırlarınızda sorun varsa genişletin.’ der. Biz de öyle yaptık. Yoksa kimseyle bir alıp veremediğimiz yoktur, yerlerinde yurtlarında gözümüz de yoktur. Biz Sultan Alâeddin Bey’imizin mülkünde yaşıyoruz, tekfurılar ise bizi kendileri için tehlike görüp geri göndermeye uğraşıyorlar. Masum çocuklarımızı dahi esir ediyorlar. Şimdi beni iyi dinle Toygar Aras, sana anlatacaklarımı ben hayatta iken asla kimseye anlatma, sende bir sır olarak kalsın. Tamam mı?”

“Akça Bey’imin emri başım üzerinedir, sırrı sırrımdır; asla kimseye anlatmayacağım.”

“Öyle bir plan yapmalıydık ki neler olduğunu kimse anlamamalıydı. Düşman, kendini savunmak için çaresiz kaldığında gerçek ortaya çıkmalıydı. İşte buna savaş dehası derler. Ertuğrul Gazi, Kayı çocuklarını boşuna eğitimi yetiştirmemektedir. Asker olacaksan eğer, çok iyi ilim erbabı olmalısın, ileriye görebilmelisin, karşı dağın ardında ne var hissetmelisin, hızlı ve doğru karar vermelisin. Bunları yaparsan kazanırsın, yoksa sadece bilek gücüyle olan kuvvetin, kolların

yorulana kadardır.” İyice meraklanmışım, ne söyleyecekse bir an önce söylese iyi olacaktı. O sırada içeri düzgün giyimli, uzun boylu, sarığı muntazam, kaftanı uzun, sakalları kısa, davetsiz bir misafir girdi. Kapı açılınca ay ışığı karşiki heybelere, bohçalara yansımıştı. Adam silahların asılı olduğu demir kazığa şöyle bir baktı, sol taraf-taki eyer dikkatini çekmişti, onu da kısa bir incelemeden geçirdi.

Hareketlerini dikkatle ama biraz da korkulu gözlerle izliyordum. Tam ‘bu da kim’ diyecekken Akça Bey’imin yanımdan ayrıldığını fark ettim. İyice tedirgin olmaya başlamışım. Adam yüklük tarafına dolandı, yüklüğün önünde keçe seriliydi, oraya yaklaşmamı işaret etti. Çaresiz, söyleneni yaptım. Keçe üzerine diz çöktü, ben de aynısını yaptım. Önce besmele çekti, sonra ağır ağır konuşan biri gibi kendini tanıttı. Adı Hüsamettin imiş, Kayı alperenlerinden bir komutanmış. Sohbetin kalan kısmını o devam etti: “Dinle delikanlı, sır tutacağımı biliyoruz. Yoksa Akça Bey’imiz kandil ışığında pek kimseyle sohbet etmez. O, gecenin bu bölümünü ibadetle geçirir. Sana önem vermiş ki bu saatte önüne oturtmuş. Bizimle Buhara’dan gelen bir meczup vardır, biz ona Veli Derviş deriz. Tabiiyeti Akça Bey’imizdir. Bu zat hayvanların dilinden anlar, hayvanlar da onu dinler ve sanki insanmış gibi vazifeye dururlar. Senin esir edildiğin anlaşılınca Veli Derviş gelip, kale ile ilgili bir planı olduğunu söylemiş.

‘Akça Efendim,’ demiş; ‘bilirsiniz, bizim Hozan diye bir köpeğimiz vardır, Hozan hayatının son demlerindedir, Ahlat’tan bu yana bize yoldaşlık etmiştir, akıllı bir köpektir. Dilimizden anlar, söylediğimizi yapar, huyumuzu suyumuzu ezbere bilir. Şimdi onun da kendini ispatlama zamanıdır, ona öyle bir görev yükleyelim ki dillere destan olsun. Söğüt ovasında herkes Hozan’ı konuşsun.”

Bunun üzerine Akça Bey’imizi merak sarmış; ‘Anlat hele Veli Derviş, anlat ta bileyim nedir o görev?’ demiş.

‘Bizans kaleleri muhkem korunur efendim, surlardan aşılması güç, hatta imkânsızdır. Kapıdan da giremezsin, zira kapılar bir değil birkaç tanedir. Çoğu kalede, tekfura varıncaya kadar üç kapı bulunur, her kapıda da bir muhafız bekler. Her muhafızın emrinde on tane asker vardır. İlk kapıdaki muhafız bir saldırı belirtisi gördü mü hemen diğer kapı muhafızlarını haberdar eder; bir anda çoğalır, sel

olurlar. Onlarla vuruşmak zorlaşır. O zaman, kaleye zekânı kullanarak girmelisin, geriye sadece bu yol kalır. Kapı muhafızları üç altın kural ışığında özel olarak yetiştirilirler: 1- Bulunduğun yeri asla terk etme, 2- Asla uyuma, 3- Tehlikeye karşı gözünü dört aç... Bu üç kural bir kâğıda yazılmış ve her bir muhafızın nöbet alanına asılmıştır. Kâğıdı korumak da muhafızlar için aynen kaleyi korumak gibi kutsaldır. Eğer kâğıt kaybolursa görev yapılmamış kabul edilir ve o muhafızın kellesi cellat baltasına gönderilir.

Hozan'a söyleyeceğiz; ilk önce birinci muhafızın kâğıdını kapıp kaçacak. Muhafız onun ardından koşarken, kale önündeki pis su dolu çukura düşecek. O çukuru herhangi bir saldırıdan korunmak için bir tuzak olarak kazmışlardı, şimdi kendi kazdıkları kuyuya kendileri düşecekler.

Hozan birinciden sonra ikinci muhafızın, sonra da üçüncü muhafızın kâğıdını kaçırarak. Böylece her üç nöbetçi de aynı şekilde kuyuya düşüp boğulacak. Biz de kaleden içeri girip Toygar Aras'ı kurtaracak, tekfur da esir alacağız.' Akça Bey'imiz, 'böyle bir şeyin olması mümkün mü' diye inanmıyor. Bir köpek, kaleye üç defa girecek ve titiz korunan kutsal fermanı alıp üç defa kaçacaktı. Daha önce böyle bir şey yapılmış mıydı? Savaşlarda bu yöntem denenmiş miydi? Güvercinlerle haber yollayanları duymuştuk ama böylesi bir yöntemi ilk defa duyuyorduk. Merakı iyice kamçılanıyor, gel gör ki bunları Veli Derviş'e soramaz; edepsizlik olur, o boşa kelam etmez zira.

Veli Derviş 'İnanmıyorsun değil mi?' diyor, Akça Bey'imize. Sonra, beyaz kaftanını şöyle bir toparlayıp, başındaki sarığı düzeltiyor: 'Gel benimle o zaman...'

Hozan, otağın arka tarafında kulübesinde hırıltılı bir uyku çekiyormuş. Ayak seslerinden huzursuz oluyor, irkilip ayağa kalkıyor, Veli Derviş'i görünce sudan çıkan bir köpeğin bile yapamayacağı şekilde kafasını sallıyor. Koşar adım gelip arka ayakları üzerine çöküyor. Kulaklarını dikip, âdeta emir bekliyor.

Veli Derviş Hozan'ın kulağına eğiliyor, sanki bir süre dertleşiyorlar; neler söyledi biz bilemeyiz, köpek yine başını sallıyor. Ayağa doğ-

rulup kuyruğu dikeyiyor ve gösterilen hedefe yöneliyor. Veli Derviş beyaz düz bıyıkları altından gülümsüyor, sakallarını sıvazlıyor. Alnına düşen sarıgı yukarıya ittiğinde kılıç kalkan kuşanmış Alperenler meydanda belirmeye başlıyorlar. Sanki sözleşmiş gibiler. İçlerinden üçü, hemen Akça Bey'imizin yanına sokulurken diğer erenler on metre kadar uzakta nizama intizama duruyorlar.”

Hüsamettin Bey biraz duraksadı, derin bir nefes alıp anlatmayı sürdürdü: “Olayın bundan sonrasına ben de şahidim. Meydanda menekşeler, sümbüller gibi boy veren yiğitler, Konur Alp, Saltuk Alp ve Samsa Çavuş'tu. Akça Bey'imize bağı üç tane yiğit cengâver... Veli Derviş'in her şeyi ayarlamış olduğunu anlıyorduk. Kayı Obası'nda ne yiğitler, o yiğitlerin yanında ne dervişler varmış meğer...

Gecenin karanlığında hareket edildi. Yere basmaya korkar vaziyette ilerliyor, her an bir köşeden düşman çıkacakmış gibi tetikte gidiyorduk. Alperenler birbirlerine, ‘Gazanız mübarek, kılıcımız keskin ola!’ diye dualar ediyorlardı. Veli Derviş en öndeydi. Kalenin bulunduğu noktaya vardığımızda Alperenler mızrak indirip yere yattılar. Veli Derviş ‘bekleyin’ der gibi işaret yaptı. Benim gözüm ise kale kapısındaaydı. Hozan'ın kaçışını ve onu takip edecek olan Bizans muhafızının düşeceği durumu merak ediyordum.

Vakit gece yarısına yaklaşmıştı; kaleye ne giren vardı ne de çıkan... İçeriden bir çerağın aydınlattığı ölü ışıklar yansıyor. Muhafızın biri, zaman zaman dışarı çıkıyor, sonra gerinip uykusunu açarak tekrar içeri giriyordu.

Bir de ne göreyim; bizim Hozan, ağzında bir tomar, ardında bir muhafız, koşarak kaleden çıkıyorlar. Muhafız yetiştirecek derken Hozan bir anda gözden kayboldu. Koca bedeni koyu karanlıkta silinip gitti. Ardı sıra canhıraş koşan muhafız da aynı anda kaybolmuştu. Bir dakika geçti geçmedi; Hozan kâğıdı Veli Derviş'in önüne bıraktı ve ikinci görev için tekrar kaleye yöneldi.

Hepimiz nefesimizi tutarak ‘Allah-u Ekber!’ diye inledik. Hozan, ikinci kâğıdı da getirip Veli Derviş'in önüne koyduğunda, gece iyice koyulaşmaya, sabaha sancılanmaya başlamıştı. Nihayet,

son seferdi. Hozan işi çabuk halletmeliydi, gün ağarırsa olanlar anlaşılır ve savaşmak durumunda kalırdık. Burada sayıca bizden çok üstün ve araziye iyi bilen Bizans askerleri ile boğuşmak hayli zor olurdu. Savaşı kaybedeceklerini anlarlarsa da seni acımadan öldürürlerdi.”

Anlatılanlardan çok etkilenmiştim. Gayriihtiyari, “Allah!” deyip titredim, Hüsametdin Bey devam etti: “Veli Derviş dua ediyordu. Bir kaplumbağa misali büzülmüş, ellerini havaya kaldırmış Allah’tan yardım istiyordu. Eğer Hozan bu son hamleyi de başarı ile yaparsa bizler kaleye tek bir kılıç çalmadan girecek, seni kurtaracak ve tekfurı esir alacaktık.

Zaman mum alevi gibi eriyor, uzak dağların başlarında parlak yıldızlar belirliyordu. Hozan dönmemişti. Hepimizin yüreğine aynı korku yayılmıştı; yakalanmış ve infaz edilmiş olabilir miydi? Vaziyet böyle ise birazdan kaleden akın akın çıkacaklar ve azgın ejderhalar gibi üzerimize saldıracaklardı. O ara Akça Bey’ime baktım, o bir komutandı ve vaziyeti şansa bırakamazdı. İçimi okumuş gibi davrandı, bize ‘Hazır olun!’ talimatı verdi.

Alperenler usulca doğruldular; salavatlar otların hışırtısına karıştı, kılıçlar çekildi, mızraklar dikildi. Gün ağarmadan hareket etmek için adımlar tazelendi.

Ne olduysa o ara oldu; Hozan’ın kale kapısından hışımla çıktığını gördük. Ağzında kâğıtla âdeta uçuyordu ama ardı sıra koşan herhangi bir muhafız görünmüyordu. Bir ok gibi fırlamış, bir şimşek hızıyla gözden kaybolmuştu. Gelmesi beklenmedi, Akça Bey’imiz derhâl emir verdi ve kaleye doğru harekete geçtik.

Giriş kapısının hemen önünde hırıltılı bir ses duyduk, bu bir Bizans muhafızıydı, eli yüzü kanlar içerisindeydi. Kıyafetinin yırtılmadık yeri kalmamıştı. Ağzı burnu köpük saçıyor, elleriyle yardım istiyordu. Alperenlerden biri onunla ilgilendi, diğerleri içeriye daldılar. Üçüncü kapıdan geçtiğimizde tekfurun odası karşıladı bizi. Yanında kimse yoktu. Adam yatağından doğrulmuş, şaşkın bir ifadeyle bize bakıyordu: ‘Siz,’ dedi ümitsizce, ‘içeriye nasıl girdiniz, muhafızlar

nerede?’ Cevap verilmedi, ayağa kalkması istendi; bir Alperen, kendisine iyi davranılacağını, endişelenmemesini söyledi. Tekfur alıp dışarıya çıkardık, o ara öyle bir nara atıldı ki aşağı ovalar ‘Allah! Allah!’ nidasıyla doldu taştı. Tekfur, kapatıldığın zindanı söyledi, Akça Bey’imiz de gidip seni oradan aldı.

Tek kılıç çalmadan kaleyi teslim almıştık. Tekfur esir edildi, kaledeki askerlerin canları bağışlandı, çoğunun Bizans içlerine dönmelerine izin verildi. Konstantinopolis’e gitmek isteyenler vardı, onlara yardımcı olunacağını bizzat Akça Bey’imiz söyledi.

Babamız Ertuğrul Gazi’ye müjde ulaştığında, sabah namazı için Kuyulu Mescit’ te bulunuyordu. Secdeye kapandı ve bir zaman başını kaldırmadı. O esnada yanında kardeşi Dünder Bey vardı. Ertuğrul Gazi, Dünder’in omzuna vurarak: ‘Bu ganimetler ve tekfur, mülkümüzün sahibi, Sultan Alâeddin Keykubat’a layıktır, Sultanımız ziyadesiyle sevinecektir. Yanına bir miktar Alperen al ve doğru Konya’ya yürü...’ dedi.”

O ara otağın oda kapısı kaldırıldı, gelen Akça Bey’imdi. O görününce Hüsametdin Bey bir gölge gibi süzülüp dışarı çıktı. Neler olduğuna bir anlam verememiştım, sadece bakmakla yetiniyordum. Akça Bey, yağı bitmek üzere olan kandili aldı, “Daha bitmedi.” dedi. “Gel benimle!”

Dışarı çıktık; hava süt beyaz ay ışığıydı, kandile gerek yoktu ama Akça Bey nedense söndürmemiştı. Gözlerim Hüsametdin Bey’i aradı, beyhude bir çırpınıştı bu. Etrafa sükûnet hakimdi, sessizlik o kadar derindi ki sadece nefes alıp verişimiz bir de ayak sürümelelerimiz duyuluyordu. Otağın arka kısmına dolandık, orada bir çadır kurulmuştu. Bu çadırı ilk defa görüyordum. Böyle bir çadır yirmi günde ancak kurulurdu. Demek ki iki haftadan fazla esir kalmıştım. Akça Bey çadırın kapısını bana müjde verecekmiş gibi usulca kaldırdı, kandili içeri tuttu, bir de ne göreyim; öte köşede, o kiraz dudaklı, yeşil boncuk gözlü Bizans dilberi oturuyor, utangaç çehresini benden saklamaya çalışıyordu. Gözlerim yerinden fırlayacak gibi olmuş, hayretten ağızım açık kalmıştı. Yüreğimin gümbürtüsü uzak Bizans kalelerinden bile duyulurdu.

Omzuma usulca dokundu Akça Bey'im; "Artık o senin nikâhlın." dedi gülümseyerek. "Hem artık büyüdü, evin ayrı olması gerekiyor."

Ertesi sabah obada sessiz bir hazırlık yapılmaya başlandı, bir sefer hazırlığı değildi bu; ne olduğunu anlayamamıştım. Gerçek birkaç gün sonra ortaya çıktı. Akça Bey'im İlyas'ı da nikâhlamış, ikimizin düğününü bir yapmayı arzu etmiş... İlyas, obamızda artık 'Bey' diye anılıyordu. Büyümüş, serpilmiş, su gibi bir delikanlı olmuştu. Ona hitap edenler İlyas Bey diyorlardı.

Söğüt ovaları o güne kadar görülmemiş bir bayram neşesi ile doldu. Kurbanlar kesildi, kazanlar kaynadı, Türk töresinde ne kadar yemek çeşidi varsa maharetli aşçılar tarafından bir bir sergilendi. Pilavlar, kuru fasulyeler, keşkekler, zerdeler, meyveler, yayık yayık ayran ve yoğurtlar dağıtıldı; kızartılan etlerin etrafa yaydığı nefis kokuların Bizans kalelerinden duyulduğu söylendi. 'Kul hakkıdır' denilerek ikramlar oralara dahi gönderildi. Kılıç müsabakaları, at yarışları, ok atmalar birbirini izledi. Çocuk, genç, yaşlı demeden herkese hediyeler verildi.

İstisnasız herkes "Bu bir bey düğünüdür." dediler. Kayı beyleri için yapılan düğüne benzer bir şöleni Akça Bey'im de bizim için tertip etmişti. Ne kadar mesut olduğumu, ona nasıl dualar ettiğimi anlatamam.

Evlenince Akça Bey'in çadırından ayrılmıştım. Ben esarette iken bana çadırdan mütevazı bir ev yaptırmış. Orada yaşıyorum ama Akça Bey'imi bir lahza olsun yalnız bırakmıyor, yanından ayrılmıyorum. Günler bir bir eskidi, ay doğdu, ay battı; gece oldu sabaha ulaştı. Her gelen yıldız tek hâkim benim zannederken yerini yenisine bıraktı. Güneş ne kadar kızgın olursa olsun, emri ilahi karşısında karanlığa boyun eğdi.

3.

BÖLÜM

ERTUĞRUL GAZİ OTAĞI VE CİVARI

1281 - 1290 YILLARI

Kayı boyumuz hızla genişliyordu.

Şuurlu bir çoğalma söz konusuydu. Hiçbir şey rastgele yapılmıyor, bir plan ve program dâhilinde ilerleniyordu. Obamız dalga dalga kabarıyor, vaktiyle bize rahatlık vermeyen Bizans tekfurları artık gölgemizden dahi titriyorlardı.

Otuzlu yaşlara merdiven dayadım diyebilirim, Akça Bey’den bir an olsun ayrılmıyor, zamanımın tamamını onunla geçiriyordum. Birkaç gazada bana liderlik görevi vermişti. Çok şükür ki hepsini başarı ile ifa etmiştim. Ne kadar gürbüz olursam olayım, Akça Bey’in yanında filin yanındaki karınca misaliydim. O, düşmanın karşısına dikilince bırakın kılıç sallamasını, iri cüssesinden ürküyorlardı.

Akça Bey’im kırk yedi yaşına geldi. Sözleri ve davranışları gibi yaşını da takip ediyorum. Otuzdan sonra sakal bıraktı; ona çok yakıştı ama artık sakallarında beyazlar oynaşıyor. “Yolculuk emaresi bunlar.” der, içlenir bazı zamanlar...

Hac mevsimiydi. İlyas Bey her konuştuğumuzda Hac hayalinden bahseder, gönlünün mübarek beldeleri arzuladığını söylerdi. Meseleyi babasına açtığında gülümseyerek karşılık verdiğini anlatır ama net bir şey söylemediğinden yakınırdı. Akça Bey, belki de kendi gidemediği için gönül koyuyor, üzüntüsünü dillendiriyordu. Fakat İlyas Bey’in ısrarlı tavırları karşısında artık kaçamamıştı. Hayalini kurduğu kutsal vazife İlyas Bey’e otuz yaşında nasip oldu.

Hazırlıklar aylar öncesinden başladı; erzaklar temin edildi, yola koyulacak kervan ayarlandı. Yollar tehlikeliydi ama bunu göze almayanlar kutsal beldeleri rüyalarında bile göremezlerdi. Yol boyunca güvenliği sağlayacak serdarı eminler tahsis edildi. Yüz kişilik bir kafilé Söğüt’ten hareket ettiğinde İlyas Bey’den tüm Müslümanlar için dua etmesini istemiştim. Gözleri nemlenen İlyas Bey bana sarıldığında kardeşliğin en lütufkâr hissini de yüreğime akıtmıştı. Hac yolcuları yola düzüldüler, gün akşama ulaştı, akşam geceye... Gece ile karanlık âdeta kovalamaca oynadılar. Zaman fırtınaya tutulmuş yapraklar gibi maziye uçtu. İlyas Bey Hac’ dan döndü, yeniden obadaki vazifesine başladı. Kaçamak bakışlarla onun yüzüne bakıyor, nurlu parlak çehresinde o mübarek beldelerin yansı-

masını görüyordum. Ondan Mekke’de giydiği pabucunu istemiş ve çadırımda saklar olmuştum. Söğüt’te İlyas Bey’e o günden sonra Hacı İlyas demeye başladılar. ‘Bey’ gitmiş, yerine ‘Hacı’ gelmişti. Bu sıfat ona o kadar yakıştı ki; davranışlarıyla, yaşayışıyla, hâl ve hareketleriyle, ismiyle müsemma biri olup çıkmıştı. Onun obamıza geri dönmesiyle birlikte içimdeki büyük boşluğu doldurmuştum.

Bu gece uyuyamıyorum. Ne şimşekler çakıyor ne de gök gürlüyor. Hava, durgun bir ırmak kadar sakin. Gece ilerledikçe yıldızlar yavaş yavaş belirmeye başladı. Her gece çingiraklara konan baykuş ve yarasalar nedendir bilmem, bu gece yoklar. Dışarı çıkıp havayı kokladım, bu bir temaşa hâliydi aynı zamanda...

Akça Bey, nikâhıma verdiği Bizans dilberinin adını Hatice koymuştu. Hatice, Peygamber Efendimiz’ in hanımının ismiydi; böyle yaparak ona çok büyük bir şeref atfetmiş, ismiyle de değerli kalmıştı. Kayı Obası’nda Hatice ismi Haçça olarak çağrılırdı. Ben de bu adı benimsemiş, ona Haçça’m demeye başlamıştum. Haçça benim dünyadaki en büyük nasibimdi. Böyle güzel huylu bir insanı mümkünü yok bulamazdım. O, gayb âleminde avuçlarıma indirilmiş sırlı bir melekti. Bakışları sudan daha berrak, güneşten daha parlaktı. İçinde ne varsa dışına o yansıyordu. Biliyordum ki kâinatta yaratılan hiçbir şey boşuna değil. Keçiler Bizans sınırlarına öylesine gitmiyorlarmış demek ki...

Haçça’m utangaç, alçak gönüllü oldukça mütevazı biri... Dilimizi kısa sürede öğrendi, boyumuzun bütün örf ve adetlerini kavradı, hepsini çabucak özümsemi. Benimle birlikte kâh keç i otlatmaya gidiyor, kâh Akça Bey’in ev işlerinde annemize yardımcı oluyor, günlerimiz öylece geç ip gidiyordu.

Akça Bey’imin zevcesi bir bilge kadındı. Onu Hayme Ana’ya benzetiyorlardı. Uzunca boylu, heybetli bir yapısı vardı. Ev işlerinden arta kalan zamanlarda oba kadınlarının eğitimiyle ilgilenir, muhtaçları gözetir, yediğinden yedirir, giydiğinden giydilir, sürekli ikram etmeyi öğütlerdi. Tarla, bağ bahçe işlerinde Akça Bey’imin en büyük yardımcısıydı. At binmede üzerine yoktu. Bazen Akça Bey’in süt beyazı atında görürdük de bakmaya doyamazdık. O, her yönüyle

obasına örneklik ediyordu. Yanında kaldığım süre içerisinde beni İlyas'tan ayırmadı. Ona ne yaptıysa bana da aynısını yapardı. Haçça'm, örf ve ananelerimizi kaynağından öğreniyor, onun yanında kendini bir Kayı hatunu gibi yetiştiriyordu.

İçeri girdiğimde Haçça, sıkıla büzüle yanıma sokuldu; bir şey arz edeceği zamanlar hep böyle yapar, sanki ben onun zevci değilmişim gibi davranırdı. Hareketlerinden önemli addettiği bir şey söyleyeceğini anladım. Alnından öptüm ilkin, ona sevgimi göstermek istediğimde böyle yapardım, kafasını göğsüme bastırıp; "Söyle Haçça'm." dedim, "Gecenin bu saatinde senin ay renkli yüzünü kiraz gibi kızartan şey nedir, söyle de bileyim."

Başını göğsümden kaldırdı, yüzüme baktı, gözlerinin içi gülüyordu, mutlu mesut olmuştu. Kendine güveni tamdı şimdi; "Babam." dedi yutkundu. Gerisini getiremedi, başı bir gül misali öne düştü ve hıçkırmaya başladı. Zaman ne kadar geçerse geçsin, insanın yüreğindeki baba özlemi hep taze duruyordu. Unutamıyor, sadece acılarla yaşamaya alışıyordunuz. Bunu kendimden biliyordum.

Onun bu kederli hâli, içimi kan deryasına döndürdü. Yüreğine süngü yemiş bir Kayı askerinden farksızdım. Yetmiş ok darbesi almıştan daha fazla yaralanmıştım. Gözlerim kısa sürede yaş topladı ve çok geçmeden yanaklarımdan aşağı süzölmeye başladı.

Sönmek üzere olan kandile baktım, kalan yağdan vaktin gece ayrısı olduğu anlaşılıyordu. Doğru dış kapıya yöneldim. Dışarıda hava açıktı ama insanın bedenini iğneleyen sızlatıcı bir soğuk vardı. Akça Bey'in çadırından dışarıya yansıyan her zamanki sarı ışıklar sönmüştü.

Kapı önünde seslenip bekledim, Akça Bey, kapısına kim, ne vakit gelse, kalkar, düzgünce giyinir, geleni hürmetle karşılardı. "Kim o?" diye dahi sormazdı. "Efendim dost var, düşman var." dediğimizde, "Biz dostu düşmanı kapı arkasından tanırız." derdi. Çok geçmedi onun bu güzel davranışının tekrarlandığı bir an yaşandı.

Beni karşısında görünce önce gökyüzüne baktı, sakallarını kaşıdı,

şaşırmıştı, belli ki beklemiyordu: “Hayırdır Toygar Aras, havada yağmur yok ama bu vakitte hâlin nicedir?”

“Allah her zaman hayırlısını nasip etsin Akça Bey’im. Maruzatım zevcem Haçça ile ilgilidir.” dedim.

“Hayrolsun inşallah, Haçça kızımıza bir şey mi oldu, yoksa hasta mıdır?”

“Ondaki yara daha büyüktür Akça Bey’im, kapanacak gibi de değildir.”

“Meraklandırma insanı Toygar Aras, ne söyleyeceksen çabucak söyle...”

“Haçça’ nın gönlüne baba özlemi düşmüştür Bey’im...”

Ellerini kenara dayayıp düşünceye daldı, derin derin soluyordu. Tekrar gökyüzüne baktı, uzak yıldızları büyük bir dikkatle seyretti. Bir zaman suskun bekledi, sonra;

“Demek Haçça kızımız babasını özlemiştir, öyle mi?” diye mırıldandı.

“Evet Akça Bey’im, bu geceki hâli içimi dağladı, kırk mızrak darbesi yesem bu kadar acı duymazdım. Meseleyi size aktarayım dedim, bu vakitte kalkıp kapınıza bu düşünceyle geldim.”

“İyi ettin Toygar Aras, iyi ettin. Unutma; insan her yerde insandır, sevgi her gönülde sevgi... Baba ise her yürekte kutsal ve büyüktür. Haçça kızımızın babasına özlem duyması kadar tabii bir şey olmaz.”

Konuşmasının sonunu nereye bağlayacağını merak eder olmuştum. Gidişattan bu arzuya bir çözüm üreteceği anlaşıyordu. Söylediklerimi dikkate almış, hatta o da hüznlenmişti.

“Akça Bey’im ne buyururlar?” diye sordum.

Hiç tereddüt etmedi: “Durumu sabah Ertuğrul Gazi’ye açacağım. Birkaç atlı gönderip Selçuklu Beyi’nden tefkuru isteyeceğiz. Haçça kızımızın bu hasretine çare olmazsak, bundan mesul oluruz.”

“Böyle bir şey mümkün müdür? Ertuğrul Baba müsaade eder mi dersiniz?”

“Eder. Etmelidir. Yalnız şu sıralar Selçuklu tahtında Gıyasettin Bey bulunuyor. O, tefkuru geri verir mi, tüm mesele budur. Kendisine gönderilen esirlere nasıl davrandığını, onlara neler yaptığını bilmi-

yorum. Ondan öncekiler tıpkı bir misafir gibi davranırlardı. Eğer tekfur öldürölmüşse zaten yapacak bir şey yoktur.”

Akça Bey’in elini öpüp ayrıldım. Meseleyi Haçça sultanıma açtığım da secdeye kapandı ve başını epey bir zaman kaldırmadı. Sabah olana kadar gözlerini kırpmadan yıldızları seyrederek öylece bekledi.

Akça Bey, sabah namazıyla birlikte durumu Babamız Ertuğrul Gazi’ye arz etmiş. Mesele olumlu karşılanmış ki, iyi seçilmiş üç tane rahvan at ve yağız üç Kayı alpereni, yanlarında Ertuğrul Baba’mızın bir mektubu olduğu hâlde Selçuklu diyarına gönderildiler.

“Dikkatli olun.” diye tembih etti Akça Bey. “Her taraf Moğol istilacılarıyla doludur. Gittiğiniz yoldan geri gelmeyin, istikameti farklılaştırın, ikiniz uyursa, biriniz nöbetçi olsun. Yükseklerden yol alın, ovalarda fazla eğleşmeyin. Tek isteğim, tekfur sağ salım getirilsin.” Yiğitler üçü birden; “Bey’imizin emri baş üstünedir!” dediler.

Haçça sultanım daha bir sıkı sarıldı işlere, obada yardıma koşmadığı kimse, el atmadığı iş kalmıyordu. Akça Bey’in ev işlerini sanki hepten devralmıştı. Babasını özel bir duygu yoğunluğu içerisinde, minnet yüklü bakışlarla bekliyordu. Günler onun için oldukça zorlu geçmişti. Bir belirsizlik içerisinde beklemenin, umut ve umutsuzluk arasında bocalamanın ne demek olduğu ona sorulmalıydı. Bu işin sonunda tarifsiz bir hayal kırıklığı yaşamak da vardı. Uzaklara dalaran o narin bakışlar, sanki hiç yakın olmayan umutsuz bir hikâyeyi okuyordu.

Yanımda bulunan kişi benim manevi babam, hayatı cenk meydanlarında geçen, sırlı fetihlerin sultanı Akça Bey... Ben de cenk ateşiyle yanıp tutuşan bir Türkmen delikanlısıyım. Akça Bey’imin her hareketine bakıyor, onu örnek alıyordum. Savaşta kılıç çalmasını, cephede ordu kumanda etmesini, evde aile fertlerine davranmasını, türlü maharetlerini üzerimde toplamak için azimkâr bir mücadele yürütüyordum.

Zamanı değerli kılmak bir Kayı delikanlısı için hava kadar, su kadar değerli bir olay. O kadar çok meşgale var ki bir an dursanız tüm

dünya duruyor zannedersiniz. Gazaya koşanlar, mektep medrese okuyanlar, tarla tahın çalışanlar, ticaret için diyar diyar dolaşanlar... Hiç boş duran yok bu obada.

Hüsametdin Bey'in anlattığı hikâyeden sonra Hozan'ı ziyadesiyle merak etmiştim; gelmemiştii, nereye gittiği de belli değildi. O gün bu gündür Akça Bey'e soramamıştım. Sır tutmamı istediği bir konuda meraklı durumuna düşmekten çekinmiştim.

Bir gün bir meczup, altına at niyetine aldığı odunun üzerinde o yana bu yana koşuyor, "Hozan öldü, Hozan öldü" deyip duruyordu. "Kim bu Akça Bey'im?" diye sordum. "Veli Derviş" diye cevap verdi. "Bunun hiç veliye benzer bir yanı yok." dedim; güldü, "Deli olmadan veli olunur mu Toygar Aras?" dedi.

Kimi hatıralar gönlümüzde saf ve duru izler bırakıyorlar. Yaşımız ne kadar kemale ererse ersin, çocukluğumuza dönmemiz için nedenler üretiyor, zihnimizin bir köşesinde birikerek büyütüyorlar bizi. Ara ara eski zamanlara gitmem bu yüzden olsa gerek...

Bazı zamanlar pazara giderdik. Söğüt'ün en meşhur pazarıdır burası. Sadece Kayılar değil, Bizanslılar da gelir, çok uzaklardan, Konsantinapol'den bile gelenler olurdu. Herkes ürettiği malı satar, neye ihtiyacı varsa alır, akşamüzeri yurduna dönerdi.

Güneşin bir tül inceliğinde tabiatın üzerine serildiği bir cuma günüydü. İlyas, ben ve Akça Bey'im arabaya yüklediğimiz beş çuval arpayla buğdayı pazar yerine indirmiştik. Akça Bey'im hububat ya da diğer zanaat aletlerini şehirlerde, hanlarda satmak yerine, bu pazarda satmayı yeğlerdi. Alan her zaman kalabalık olurdu ama bugün daha bir doluydu, güneş ışığının yere değmediği cinstendi. Kışneyen atlar, nadir de olsa anıran eşekler, bağırarak öküzler ve malını satmaya çalışan tüccarların kulak patlatan sesleriyle alan bir keşmekeşi yaşıyordu.

Alanın kenarına inşa edilmiş ahşap caminin gölgesine indirmiştik çuvalları. Kimseye özel yer tahsil edilmemişti ama herkes büyük bir intizam içerisinde her hafta aynı yere pazar açıyordu. Burası da Akça

Bey'ime aitti ve yükünü her zaman buraya yıkardı. Çuvalların ağzı açılıp arpaların, yulafların, buğdayların güzelliği ortaya çıkarıldı, sanki yıkanmış, özenle temizlenmiş gibi pırıl pırıl gözüküyorlardı. Mescidin çatısında boyunlarını içlerine çekerek fırsat kollayan kuşlar oraya akşamdan tünerler, hububatların üstüne konabilmek için gün boyu fırsat kollarlardı.

Biz kenara oturup İlyas'la oyuna tutuşmuştuk, Akça Bey de elini arkasına bağlayıp müşteri beklemeye başlamıştı. Domur domur tülelerini kabartıp iç geçiren kuşların ilk saldırılarını savuşturduğumuzda Akça Bey yanımıza gelip kızar gibi uyardı bizi: “Siz oynamanıza bakın, rahat bırakın kuşları!”

Bu sözler işimize gelmişti, sorumsuz bir zaman dilimi elde etmiş ve kendimizi oyuna iyice kaptırmıştık.

Akça Bey uzaklarda dolaşıyordu. Birkaç saat olmuştu ama çuvalları kuşlardan başka ziyaret eden olmamıştı. Sonradan öğrendik ki bile-rek uzaklara gidiyor, böylece kuşların yemlenmesini sağlıyormuş. Kuşlar havalanıp etrafa uçuşunca birinin geldiğini anladık. Yabancıya benziyordu, Türkmen değildi, eliyle buğdayları şöyle bir karıştırdı, etrafa bakındı, ‘kimse yok mu’ der gibiydi. Koşup Akça Bey'i çağırdım; geldi.

“Çuval ne kadardır?” dedi adam.

“Elli akçedir beyim.” dedi Akça Bey.

“Ben kuzeyden geliyorum, o kadar param yoktur, ev halkım açtır, On beş akçeye verirsen bir çuval alabilirim.” dedi.

İlyas'la ben şaşırmıştık, bu kadar fiyat farkı ile bir çuval satılır mıydı? Akça Bey'in ağzından çıkacak cevaba odaklanmıştık.

“Ne taraftansın, kuzeyin neresindensin?” diye sordu Akça Bey.

“Tataion¹ civarındanı.” dedi adam.

“Ne işle meşgulsün, neler yaparsın, kaç çocuğun vardır?”

“Çiftçiyim beyim; geniş ovalarda, büyük ve verimli arazilerimiz vardır. Çok mal yapar, bağ bozar, harman kaldırırdık. Fakat bu sene sel vurdu, tüm ova sular altında kaldı. Olana da zaten tekfurlar el koydu. Kıtlığa düştük. Tüm yöre ahalişi bizim gibidir. Ben evde on üç nüfusum, hepsi benden ekmek bekler.”

¹Pamukova'nın eski adı.

“Tataion’ da vaziyet nasıldır, tekfurlar sizlere sahip çıkmazlar mı?”
“Tekfurlar kendi âlemlerindedir, ahalinin zaruret içerisinde bulunması ile hiç alakadar değillerdir. Üstelik elimizdekini alırlar. Sizler çok nasipli insanlarsınız, Ertuğrul Bey’iniz sizlere yardım eder, korur, kollar; bizimkiler yüzümüze bile bakmıyorlar.” Akça Bey’im istediği cevabı almışa benziyordu, sakallarını kaşıyıp çuvalın en büyük olanını işaret etti: “Bunu al götür, çocukların aç kalmasın, para da istemez. Kalan dört çuval bizim ihtiyacımız için yeter.”

Adam çuvalı sırtladığı gibi uzaklaştı, kimdi, kim değildi, yalan mı, doğru mu söylüyordu? Akça Bey bu sorularla hiç alakadar olmamıştı. Gün boyu her gelen bir miktar arpa ya da buğday aldı, gitti. En son bir kadın geldi, Sivrihisarlıymış, yarım çuval kadar arpayı da ona bahsetti Akça Bey’im. Kalan son çuvalı elli akçeye satıp arabaya atlayarak akşam üstü obaya döndük. Yolda bize; “Gördünüz işte çocuklar, beş çuvalın dördü bize kaldı, dördünün bereketi bir çuvala sığar, merak etmeyin.” dedi.

Haçça’m tek yoldaşım, o varken başka hiçbir şeye ihtiyaç duymuyorum. Ondan ayrı olmak benim için ıssız ova, karanlık dağ demek. Ona bir gül inceliğinde davranıyor, gönlünde yaban otları belirmesine müsaade etmiyorum. Bir koca gibi değil; can cana, kalp kalbe nasıl yakınsa ben de öyle duruyordum.

Bu aralar Haçça’m bir keklik besler olmuştu. Söğüt dağlarından uçup gelen, kanadı kırık, kahverengi bir kekliği evimizin önünde, küçük bir kabın içerisine arpa taneleri koyarak besliyordu. Keklik sabahları geliyor, yemini yiyor, seke seke gidiyor; ertesi sabah insanın içerisine huzur veren tatlı bir ötüşle tekrar geliyordu.

Haçça ona ‘Karalı’ adını koymuştu. Sabahları erkenden gelir, kapının önünde ötmeye başlardı. Haçça kapıyı açar, “Geldin mi karalı kuzum” diye sever, yemini verir, biraz ilerideki yalağa su doldurur, bir zaman öylece seyrederdi. Kekliğe bir kafes yapmayı teklif etmiştim ama o razı olmamış, “Onun özgürlük yeri dağlardır, Karalım ait olduğu alanlarda yaşasın.” demişti. Karalı yemi yer, karnını doyurur, yalaktan suyunu içer ve seke seke giderdi. Bazen de kırık kanadına rağmen alçak uçuş yapar, ardından ok atsan yetişmezdi.

Sonradan öğrendim ki keklikler bir tehlike hissettiklerinde çok hızlı uçuyorlarmış.

Bir akşamüzeri tarladan dönmüş, avlunun orta yerine büyük uğraşlarla yapmış olduğum içi serin su dolu kuyunun başına varmışım. Elimi yüzümü yıkamak için su çekeceğim bakracı aldığımda, Haçça'mın kapının önünde, dizleri üzerine çökmüş, üzgün bir vaziyette uzaklara daldığını gördüm. O pek böyle üzüntülü durmaz gerek seferden döndüğümde gerek tarla işlerinden geldiğimde beni hep güler yüzle karşılardı. Durumuna üzülmüş ve yanına yaklaşıp sormuştum: “Ne oldu Haçça'm, yoksa uzaklardan gelen haberler olumsuz mudur? Neden böyle kederli beklersin?”

Haçça günlerdir babasından gelecek iyi bir haber bekliyordu; genellikle geceleri kapının önüne varır, dışarıyı gözetleyerek zamanı eritirdi. Bu saatte böyle davranması ortada bir gariplik olduğunu işaret ediyordu. Beni yeni fark ediyordu, kendini düzeltme ihtiyacı hisseden biri gibi toparlandı. Mahcup olmuştu: “Uzaklardan henüz bir haber yoktur Bey, üzüntüm ona değildir.”

“Ya neye Haçça'm, seni böyle güz yaprağı gibi solduran şey nedir, söyle de bileyim.” Yem kabının bulunduğu noktaya hareketlendi; bana yemliği gösterdi: “Bu sabah Karalı yem yemeden gitti.” dedi. O an içimde dağlar devrildi, tüm ağaçlar üzerime yıkıldı zannettim. Karalı'ya verilen yemin tamamı duruyordu. Çil çil arpa tanelerine tek gaga dahi atmamıştı. Peki ama niye yememişti? Cevabını bilmiyordum; bildiğim tek şey, obamızda Buhara dervişlerinden olan bir zat vardı, kuşların hâinden anladığı söylenirdi; ona gidip meseleyi anlatmaktı.

Haçça 'mı sıkıca sardım kendime, elinden tutarak eve götürdüm, üzülmemesini söylüyordum. Ama onun bu içli hâlini bastırarak muktedir bir söz bulamıyordum. Yüzüme mahzun mahzun baktı: “Yem kabını dağlara mı götürsek acaba?” dedi.

Neden böyle söylediğine bir anlam verememiştim. Burada yemeyen keklik dağda neden yesindi? İçimdekini dışa vurarak; “Dağa neden götürelim, yeseydi burada yerdı.” dedim.

Bakışlarını ayaku larına d    rd , s  ylediğine pişman olmu a benziyordu. Y n n  dağlara çevirdi; “Bilmiyorum, belki de dağlarda yazgısı karalı biri var, keklik bizi ona götürmek istiyor.” dedi. Haçça’ m kederli idi, böyle düşünmesi normaldi, onu teselli etmekten başka i e yarar bir yol yoktu: “Onu da yaparız ama biraz daha bekleyelim istersen.”

Sustu ve iyice büzülüp yere yığılır gibi çöktü. Bakışları neredeyse toprağa değiyordu. “Karalı’ nın gaga rengi deği mi ti.” dedi alçak bir tonla. Toprağı parmaklarıyla de eler gibi yapıp devam etti; “Kırmızı rengi beyaza d nm  ti, ben öyle gördüm. Biraz da üzüntülüydü, gözlerinden ya lar akıyordu. Kim görse i lenir, hâline  z l rd .” Haçça’ m epey i erlemi ti, i  dünyasındaki fırtınalar ona çok başka şeyler ya atıyordu. Bu, normal olmayan bir durumdu, bir şeyler yapmalı, sorun derinle meden el koymalıydım. Hemen aklıma ilk d   ni yapmak için hareketlendim.

“Sen biraz bekle, namaz olur olmaz gelirim.” dedim. Kime gideceğimi anlamı ti, eliyle dur deyip müsaade etmedi: “Doğru söylersin Bey, yarın sabah bir daha bakarız; Karalı’ m yine yemezse o zaman gidersin.”

Sabah alacakaranlıkta birer burç nöbetçisi gibi kapının önüne dikildik. Heyecanlı gözler, umut dolu bakışlarla karşı dağları s z yorduk. Gelecek olan bir keklik yavrusu değil de bize cennetin anahtarlarını getirecek çift kanatlı bir melekti sanki. Öyle bekliyorduk Karalı’ mızı.

Çok geçmedi, karalı çalılıklar arasından çıkageldi; tedirgin bakışlarla etrafı süzdü, seke seke yem kabına yaklaşıp bekledi. Gagasının rengine odaklandım; gerçekten rengi deği mi , gri bir hâl almı ti. Haçça doğru söylüyordu. Keklikteki bu sıra dışı değişimi bir şeye yoramamı tum. Takibe devam ettim; tam gaga darbesi vuracakken aniden ba ını kaldırdı,  adırmızın önüne gelip  arna ar bağırma-ya başladı; biz dışarı çıkarken o, avcıdan kaçan ku  misali oradan uzakla ti. Haçça’ ma baktım, ağlıyordu. Onun bu hâline daha fazla dayanamazdım. Acele adımlarla kapıdan  ıktım, Buharalı dervi i ka ırmamalıydım. Tahmin ettiğim gibiydi, Buharalı omzuna tırpanı

*Gelecek olan bir keklik yavrusu değil de
bize cennetin anahtarlarını getirecek çift
kanatlı bir melekti sanki.*

atmış çayır biçmeye gidiyordu; selam vererek durdurdum onu, olayı kısaca anlattım; Başını önüne eğip düşünceye daldı, birkaç dakika devam etti bu hâli, sonra bana bakmadan yürümeye başladı, arkasından takip ediyordum, o ise kendi kendine konuşuyordu:

“Uzak bir yolcu emaresidir bu, yolcu müşkül durumdadır. Keklik yaralı ise gönül de yaralıdır. Yaralı gönle yem, su ne fayda...”

“Anlamadım efendim.” dedim.

“Anlarsın delikanlı, her şeyi hazır bekleme, yaralı keklik gibi kendini dağlara vur ve bilgi rızkını oralarda ara.”

“Çattık!” dedim kendi kendime, anlamlandıramadığım cümleler suratıma tokat gibi inmişti. Pişmanlığa kapılmıştım; yürüdüğüm yolları geri gidebilir, zamanı başa sarabilirdim ama zihnimdekileri silebilir miydim, bilmiyordum. Yine de derdimi açmak hiç söylememekten daha iyiydi. “Akça Bey’e danışsaydım, o bana ne yapacağımı açık açık söylerdi.” diye içlendim.

“Keklik gitti efendim, yem yemeden gitti.” dedim sert ifadeyle. Karşımdakinin bir derviş olduğunu unutmuştum. Daha doğrusu Haçça’ mın o kederli hâli bana her şeyi unutturmuş, beni kendimden geçirmiş, sel önünde başını taştan taşa vuran çaresiz bir kütük hâline döndürmüştü.

“Keklik gitti, keklik gitti...” dedi derviş. “Hadi sen de var git, çok kelim etti.”

Arkasından bakakaldım. Buharalı bana bir şeyler söylemişti ama ben anlayamamıştım. O zaman yapacağım şey söylediklerini aklıma kodlamaktı. İlk cümlesi “Uzak bir yolcu emaresidir” olmuştu. Belki de tüm sır bu cümlede gizliydi.

Durumdan Akça Bey’imi haberdar etmem gerekiyordu. O’na danışmadan gittiğim için müteessir olmuşum. Ondan habersiz iş tutmak vicdanımı rahatsız etmişti. Baktım, evinin önünde tırpan biliyordu; “Hayırdır Toygar Aras, sabah sabah nerden böyle, ne işin vardı yukarılarda?” dedi.

Sözü uzatmadan anlattım, beni dikkatlice dinledi: “Buharalı sırlı adamdır Toygar Aras, onun söylediklerini güzelce süzüp üzerinde

tefekkür etmek lazımdır. Keklikle yaşananları pek hayra yormazlar ama bu söyledikleri Konya'dan beklediğimiz habere işaret ediyor olmasın?”

“Yani Akça Bey'im, Haçça'nın babası gelmeyecek mi diyorsunuz?”
“Onu bilsem, keklığe ne hacet; yorum yaptım sadece.” Sonra birden durdu, bir şeyler hatırlamış gibi yeniden konuştu,
“Keklikte bir değişim var mıydı, rengi filan değişmiş miydi, fark edebildiniz mi?”

Heyecan kasırgası kaburgalarımın altını darmadağın etmiş, beni nefessiz bırakmıştı.

“Evet efendim,” dedim; “gagası önceleri kırmızıydı, bu sabah beyaza çalan bir tonda idi. Griye benziyordu.”

Akça Bey sustu; o birkaç saniye bana öyle uzun geldi ki anlatamam. Dayanamadım sordum: “Bunu neden sordunuz Akça Bey'im.” Sözlerine düşünceli devam etti: “Keklik hayırlı bir haber vermek istemiş olabilir, belki de keklığı takip etmeli, bilemiyorum. İstersen bir daha geldiğinde arkasına takıl ve ormana git, hayır mı şer mi anlarız. Hem bizim Buharalı az konuşur ama öz konuşur, ısrar edip kızdırmasaydın onu. Birine kızdığında o gün çalışmayı bırakır, bir ağaç dibinde inzivaya çekilir, heder eder kendini.”

Ne kadar büyük bir hata işlediğimi daha yeni yeni anlıyordum. Onu hiddetlendirdiğimi Akça Bey'ime nasıl anlatacağımı bilememiştim. Akça Bey imdadıma yetişmese oracıkta düşüp bayılacaktım: “Eğer Buharalıyı üzdüysen gidip onun bıraktığı tırpanı al, çayırını biçmeye başla. Akşam olduğunda sana bir şey demeden evine giderse tırpanı getirip kapısının önüne bırak. Yok, gelip senden tırpanı isterse ikinci gün de çalışacaksın. Ne zaman sana alaka duymadan eve gider, o zaman çalışmayı bırakırsın. Vaktiyle adamın biri Buharalıyı kızdırıyor, benim sana anlattığım gibi birileri durumdan haberdar etmiş adamı. Talihsiz adam bir ay boyunca Buharalının çayırını biçmişti.”

Akça Bey bunları anlatırken neşelenmiş, hafifçe gülmüştü. Onun bu hâli az da olsa beni de neşelendirdi. Sonra aniden ciddileşen dudaklarından tek bir cümle keskin sirke gibi döküldü: “Buharalının nazarı keskindir, ona duçar olmamalı...”

Haçça' mdan müsaade isteyip bir saatlik yolda bulunan Buharalının çayırına koştum. Sanki arkamdan biri kovalıyor, yakaladığında boy-num vurulacakmış hissiyle koşuyor, aramakta olduğum hikmetli bir sözün ardı sıra paralanıyor gibiydim. Kararlıydım; söz yorulacak, diz yorulacak ama ben yorulmayacaktım. Bir sırlı hâl beni bekliyordu ve nefesimi ona çabucak hissettirmem gerekiyordu.

Aynen Akça Bey'in dediği gibi söğüt ağacının dibinde diz çökmüş, yönünü kibleye çevirmiş, hareketsiz duruyordu. Biraz ileride duran tırpanı alıp otlara çalmaya başladım. Sadece namaz vakitlerinde durdum, bir de onun yemem için önüme bıraktığı çıkını açtığım zamanlarda... Güneş sallanmaya başladığında oturduğu yerden kalktı, sanki ben yokmuşum gibi davranarak savuşup gitti. 'Şükür' çektim içimden, bu engin çayırlarda, kavurucu sıcakın altında bir ay boyunca çalışmak da vardı. Metrelerce uzaktan takip ettim onu, tırpanı bırakıp Akça Bey'ime gittim: "Çok şükür bir şey demedi Akça Bey'im, bir ay çalışmaktan kurtulduk biz de."

"Demek fazla alınmamış Buharalı, peki senin aklına nereden geldi ona gitmek?" "Ne bileyim Akça Bey'im, bir anlık gaflet işte, kuşların hâlinden anladığımı duymuştum. Haçça'yı öyle üzgün görünce..."

Tam o ara Selçukluya giden atlılardan biri çıka gelmez mi... Attan kendini bir palan gibi atmış, perişan bir hâldeydi, konuşacak takati yoktu. Nefes nefese yanına koştuk. Akça Bey atlıyı doğrultmaya çalıştı, adamın ayağa kalkacak hâli yoktu, kelimeleri bile zar zor söylüyordu: "Eşkılar, Bey'im! Eşkılar bizi Bolu Dağları civarında pusuya düşürdüler. İki arkadaşımı şehit ettiler, ben ellerinden zor kurtuldum. Atımı, tüm paramı aldılar. Yolda bir köylü, Kayı boyundan olduğumu öğrenince bu atı verdi. Çok kalabalıktilar, oldukça sapa bir yerde nasıl olduysa karşılaştık, tekfurı esir edip uzaklaştılar."

"Tekfurı sağ olarak mı götürdüler." diye sordu Akça Bey.

"Evet efendim, ellerini ve gözlerini bağladılar, atlardan birine bir eşya gibi yükleyip götürdüler."

"Tekfura 'kızın seni özledi, o yüzden götürüyoruz' diye söylemiş miydiniz?"

“Söyledik Bey’im, söylemez olur muyuz? Önce şaşırđı, duyduğunda inanmadı, ısrarlı duruşumuzu görünce ikna oldu, o kadar mutlu oldu ki göreydiniz. ‘Şu hayatta bir tek kızım var, başka kimsem yok.’ deyip durdu. Minnettar oldu, sonunda bizden ricada bulundu: ‘Siz, çok yüce bir dine inanıyorsunuz, ben de bu dine inanmaya başladım.’ dedi ve kelime-i şehadet getirerek Müslüman oldu.”

Akça Bey hüznünlü gözlerle bana baktı, ‘yapacak bir şey yok’ der gibiydi. Ben de üzüldüm ama elden bir şey gelmiyordu. Biz üzerimize düşeni yapmıştık, bitkileri sulanmış bağ misaliydi gönüllerimiz. Islak ama mutlu...

Sadece bu üzücü haberi Haçça’ ma nasıl vereceğimi bilememiştim. Eve geldiğimde onu bulamadım; nadiren yaşanan bir şeydi bu. Anamızın yanına gitmişti, dedim. Meğer keklüğün ardı sıra dağa gitmiş, bir miktar takip etmiş, sonra yine kaybetmiş keklüğü. Keklik sanki onu bir yerlere çağırıyor gibiymiş. Yaşadıklarını bana büyük bir heyecanla anlatıyor, bir daha gelirse onu sonuna kadar takip edeceğini söylüyordu.

Akça Bey, Ertuğrul Baba’nın hastalığına çok üzülüyor; “Toygar Aras, içimde kanayan bir yara var, onu tedavi edecek hekim yok.” diye sızlanıyordu. Neden böyle diyor anlamıyordum ama ben de aynı duyguları taşıyordum. Akça Bey’im bir hüznün aynası, ona baktıkça kendimi görüyorum. İnsan durduk yere hüznülenmiyor, bir nedeni olmalı bunun. Sanki birileri çıkacak hayatımızdan, mevsim güze dönecek, yapraklar kopacak dalından, sararıp solacak çiçekler. Böyle düşünürken birden irkildim, dışarıda yoğun bir yağmur başlamıştı. Hemen dışarı attım kendimi, sırlıslık olmaya aldırmadan Akça Bey’in evine koştum. Obada çadırdan evler çoğunlukta idi ama ahşaptan yapılar da görölmeye başlamıştı. Akça Bey’im eski çadırının karşısına ormanlardan getirdiğı ağaçlardan mütevazı bir ev yapmıştı. Oyma ağaçtan kalın tahtalı kapısına var gücümle vurdum; çok geçmedi içerden gür sesi yankılandı: “Geldim Toygar Aras, bu telaş, bu endişe nedir?”

Şaşırmıştım, gelene “Kim o?” diye sormazdı ama ben olduğumu nasıl bilimişti? İçeri aldı beni, misafir odasına geçtik.

Hava bir saati geçkin yağıyor, dinecek gibi de görünmüyordu. Bir ara titredi Akça Bey, ak düşmüş sakallarını endişeyle kaşıdı, huy-suzlanan biri gibiydi. Birden “Allah!” diye inlemesiyle koşar adım evi terk etmesi bir oldu.

Ardına düştüm, çamurlu yolları, yüksek su birikintilerini aştık; Ertuğrul Baba’nın otağına ulaştığımızda ikimiz de sudan çıkmış balık gibiydik. Buna aldıracak durumumuz yoktu. Islanan kaftanın eteklerini sıkarak suyu akıttı. Edebini bozmadan kapıya usulca vurdu. Kapıyı açan Osman Bey, bizi görünce şaşırmıştı: “Ulak size haber vermeye yeni gitti, siz ne çabuk geldiniz Akça Bey’im.” dedi.

Demek Akça Bey’i çağırma ulak gönderilmişti. Hâlbuki biz yolda kimseyi görmemiştik. İçeri girdiğimizde Babamız Ertuğrul, üzerine örtülen yorganı güç bela kaldırdı, doğrulmak istedi, yapamadı. Oysa hep ayakta karşılardı Akça Bey’i. Şimdi ise inleyerek kafasını yastığa bırakabilişti.

“Geldiniz mi Akça Koca’m.” dedi.

‘Koca’ mahlasını ilk defa duymuş, şaşırmıştık. Bu vakte kadar herkes gibi o da Akça Bey derdi, şimdi ise ‘Koca’ diye hitap ediyordu. Bu ismi neden kullandığına odaklandım bir an. Ertuğrul Baba galiba onu hem gönlünde bilge bir kişi olarak büyütmiş hem de yaş olarak kemale erdiğini düşünmüştü. O günden sonra Akça Bey’imin adı Akça Koca oldu.

Akça Bey’im büyük bir tazimle elini kalbine bastırıp, “Hoş bulduk Bey’im, hoş bulduk.” diye karşılık verdi. “Yiğit Akça Koca’m, dinle beni! Bizi ziyadesiyle memnun ettin, Allah da seni memnun etsin. Bizi cennetinde buluştursun. Ahalimize çok büyük hizmetlerin oldu. Bu zamana kadar pek mühim işlerde bulundun ama bundan sonra yapmanı isteyeceğim işler hepsinden daha mühimdir.”

Nefessiz dinliyorduk. Ertuğrul Baba güçlkle yutkundu ve devam etti: “Oğlum Osman’ı obamıza Bey olarak bırakıyorum. Sen ve naiplerinin onun emrine girmenizi istiyorum. Bu, sizler için daha hayırlıdır. Allah fedakârlık yapanları sever, birlik içerisinde olanlara yardım eder.”

Akça Bey hiç tereddüt etmedi; gözleri nemlendi, çok geçmeden iri damlalar sakallarını ıslatmaya başladı. Eğilip Ertuğrul Baba'nın elini öptü. Sıkıca birbirlerinin elini tuttular, sanki hiç ayrılmayacak gibiydiler. Bu el sıkışmanın altında, elli yaşındaki bir tecrübe abidesinin, yirmi üç yaşında ve bıyıkları henüz terlemiş bir delikanlıya tereddütsüz, ön şartsız tabi olmasının samimiyeti yatıyordu.

Ertuğrul Baba bir nefes tazeleyip bu defa Osman Bey'e döndü: "Bak oğul! Beni kır, Şeyh Edebalı'yı kırma. O, bizim boyumuzun ışığıdır. Terazisi dirhem şaşmaz. Bana karşı gel ona gelme. Bana karşı gelirsen üzülür, incinirim; ona karşı gelirsen gözlerim sana bakmaz. Baksa da görmez olur. Akça Koca'yı yoldaş bil, onu dinle, ondan faydalan. Bu sözlerimi de vasiyet bil ve yerine getir oğulcuğum."

Şeyh Edebalı ismi geçince hepimiz titredik. Hele Osman Bey, sıtmaya tutulmuş gibi oldu. Birden, Kayı Obası'nda dilden dile dolaşan, gönülden gönle nakşedilen o mistik olayın içerisinde buldum kendimi.

Osman Bey'imiz Şeyh Edebalı Dergâhı'nda misafir kaldığı o gece, tam yatağa uzanacakken karşı duvarda asılı duran Kur'an-ı Kerim gözüne ilişmiş. Edebinden bacaklarını uzatamamış ve boynunu büküp; "Karşımda kutsal kitabımız dururken nasıl uzanıp uyuyabilirim?" demiş. Kalkıp Kur'an'ı almış ve sabaha kadar, altı saat boyunca Kur'an okumuş. Sabah ezanı yaklaşırken artık iyice yorulmuş, başı gayriihiyari yana düşmüş ve öylece kalmış.

İç tamamen geçtiğinde kendisini kan ter içerisinde bırakan bir rüyayla uyanmış. Rüyasında ulu ulu çınarlar, her bir çınarın diplerinde şerbet fışkıran pınarlar görmüş.

Tan yeri ağarır ağarmaz, namaz vaktini de fırsat bilerek Şeyh'in huzuruna koşup "Şeyhim!" demiş nefes nefese. Ve rüyasını anlatmış: "Bu gece rüyama girdiniz; göğsünüzden bir ay çıktı. Ay yükseldi, yükseldi, tam gözlerden kaybolacağı sırada benim koynuma girdi. Korktum ve titredim. Neler oluyor diye sorarken, göbeğimden bir ağaç büyümeye başladı. Ağaç kısa sürede yeşillendi, dal budak saldı. Dallarının gölgesi bütün dünyayı tuttu."

Rüyasını anlatırken olay tıpkı şimdi olmuş gibi terlemiş Osman Bey. Belli ki o anı tekrar yaşıyormuş. Alnından yağmur damlası terler gibi akarken; “Rüyam ne manaya gelir ki Şeyhim?” diye sormuş. Şeyh Edebali, diz çöktüğü minderin üzerinde başını öne eğip bir zaman susmuş. Osman Bey, merakla ve heyecanla Şeyh’in konuşmasını beklemiş. Şeyh uykudan uyanır gibi başını kaldırdığında Osman Bey’in üzerindeki tüm mahmurluk da silinip gitmiş: “Müjdeler olsun sana ey Osman! Gaybı Allah bilir ama gördüğün bu rüya bana çok büyük hayırlara alamet gibi gelmektedir. Anlaşıyor ki Allah-ü Teâlâ soyuna saltanat nasip edecektir. Okuduğun altı saat Kur’an yüzü suyu hürmetine, saltanatın altı asır sürsün oğul! Neslinden gelenler İslam dinini tüm dünyaya yaysınlar. Şimdi gözünü yum ve söylediklerimi aynıyla yerine getir.”

Osman gözlerini yumup beklemiş, Şeyh Edebali devam etmiş: “İçinden Fatiha suresini oku. Zira Fatiha açmak demektir. Anlaşıyor ki sana hayırlı bir kapı açılacağı gösterilmiş. Bir tane değil, okuyabildiğin kadar oku ve tamam dediğinde gözlerini aç.”

Osman titreyerek gözlerini yummuş, besmeleyi çekip Fatiha’yı okumaya başlamış. Bir... İki... Üç... Dört... Derken gözlerini biraz da korkarak açmış. Şeyh Efendi’ye tam on sekiz adet Fatiha okuduğunu söylemiş. Şeyh Edebali ise “Yetmez” demiş ve bir miktar da kendisi okumuş.

“On sekiz tane de ben okudum ey Osman. Hepsi otuz altı yaptı. Yüce Rabbimiz seni Kayılara Bey etsin! Zira onlar; İslam’ın kılıcı, cihat sancaktarlarıdır. O beylikten otuz altı sultan geçsin ve hepsi de Allah’ın davası için mücadele etsinler.”

Nemli gözlerle “Âmin” diyen Osman, Şeyh’in ağzından çıkan son cümleyle titremiş, korkmuş ve bir o kadar da sevinmiş;

“Gayrı sana ‘Bey’lik yaraşır oğul, bana da ‘Bey’ babası olmak... Kızım Rabia Bala Hatun da sana eş olsun.”

Osman Bey o günler henüz on dokuz yaşındaydı. Şeyh Edebali, kurulacağını manevi âlemde gördüğü devletin sağlam temeller üzerine bina edilmesi istemiş ve kızı Rabia Bala Hatun’u Osman Bey’e nikâhlamış. Nikâh akdi olarak hiçbir şey ileri sürülmemiş, sadece

doğacak neslin İslam dinine hizmetkâr olması için yaşlı gözlerle dualar edilmiş...

Osman Bey, manevi hocası ve aynı zamanda kayınpederi olan zamanın kutbu Şeyh Edebali'den hem dua hem de devletin varisi olacak nesilleri doğuracak hatun bir kız alarak Söğüt'e dönmüş. Bu olay dillendirildiğinde Kara Osman çoktan 'Bey' olarak ilan edilmişti. Ancak zamanını bekliyor, babasına hürmeten ileri çıkmıyordu. Akça Bey'in Osman'a tabi olması kadar olağan, Kayı büyüklerine yaraşır bir hareket zaten olamazdı.

Ortaman mistik havasından kurtulmalıydık, böyle uzun süre duramazdık. Yüreğimiz kabarmış, göz halkalarımız pınar bağlamıştı. Ertuğrul Baba zaten ölüm döşegindeydi. Kendi hâlimizle onu daha fazla kederlendirmemeliydik.

Beyaz sakallarını ıslatan gözyaşlarının farkına varıp parmaklarıyla silmeye çalışan Akça Koca, dönüp Osman Bey'i alnından öptü.

"Mübarek olsun oğul." dedi. "Rabbimiz utandırmasın. Allah'ın davasını daha ilerilere götürmek nasip olsun. Gayrı, Bey sensin, biz de gaza eriyiz; sen emreyle biz yerine getirelim."

Ertuğrul Baba, Akça Koca'nın elini tuttu, tıpkı Şeyh Edebali gibi davranıyordu: "Yum gözlerini ey Koca yürekli Akça Bey'im" dedi. Akça Bey denileni büyük bir tazimle yaptı, gözlerini yumdu. "Şimdi söyle bana, karşında ne görüyorsun?"

Akça Koca bir zaman sustu, sonra nefesini tutar gibi zor bela konuştu: "Masmavi bir deniz görüyorum Ertuğrul Bey'im, Kayı bahadırları kumlar üzerinde at koşturuyorlar."

"O vakit irfan ehli uyumaz, gereğini yapar, gazanız mübarek olsun..." Ertuğrul Baba'mız o gece sabaha karşı, doksan yaşında vefat etti. Otağa dönünce hokkamı mürekkebe batırdım; önümdeki tomara büyük bir hüznle 1281 yılı notunu düştüm.

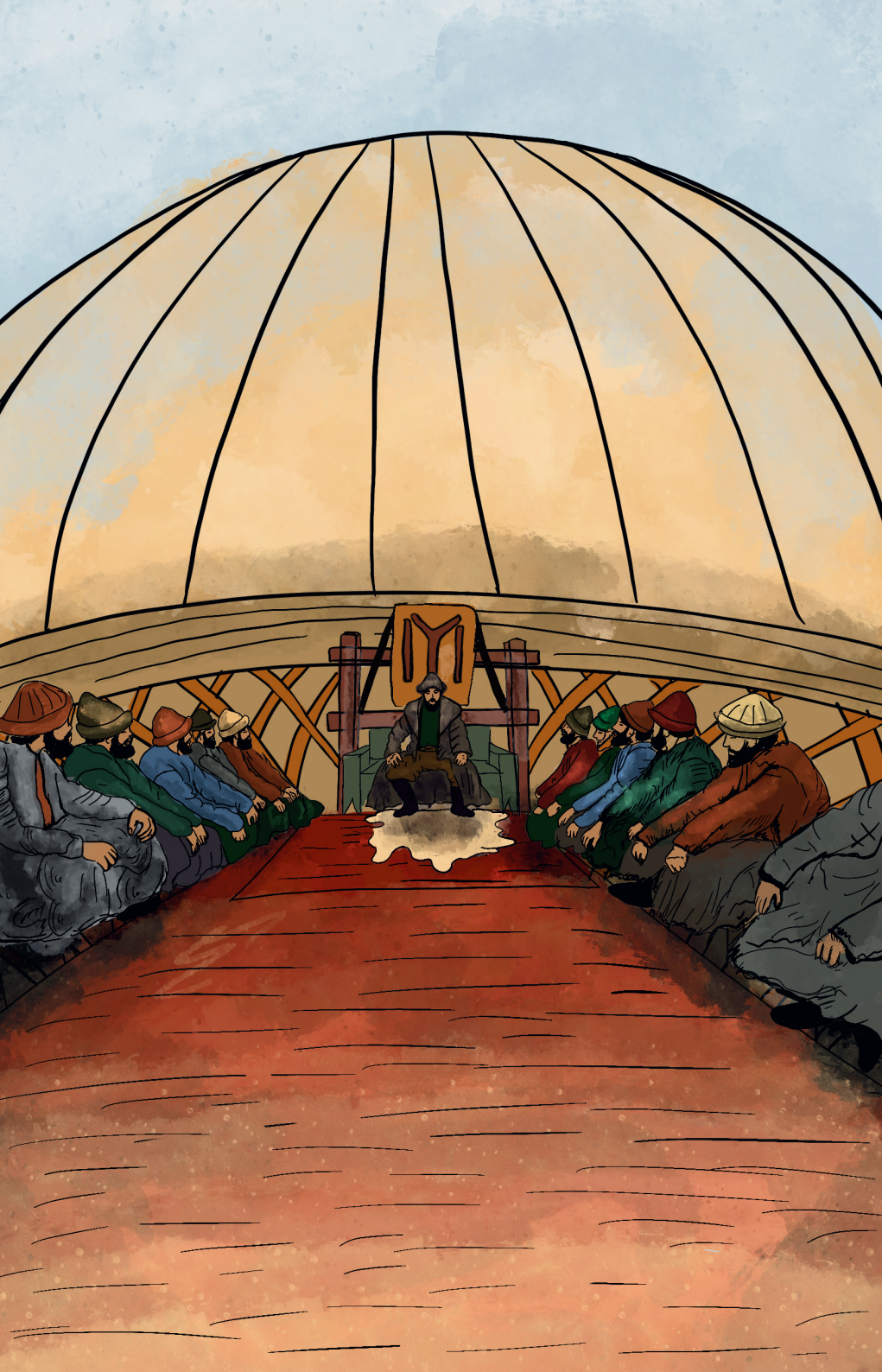
Osman Bey, babasını kaybettiğine ziyadesiyle üzölmüştü ama aynı

sene içerisinde doğan oğlu Orhan’la moral buluyordu. Geniş alınlı, parlak yüzlü, mavi gözlü, keskin zekalı bir çocuk olarak büyüyordu Orhan.

Her Kayı çocuğu gibi Orhan da doğduğunda, babası Osman Gazi, sağ kulağına ezan okumuş, sol kulağına kamet getirmiş, ömrünün bereketli olması için, en içten yalvarışlarla Yüce Allah’a münacatta bulunmuş, kendisine böyle güzel bir evlat nasip ettiği için hamd ü senalar etmişti.

Orhan bir başka özenilerek büyüdü. Rabia Bala Hatun’un kalkıp nefesini dinlemediği, kulağına eğilip dualar etmediği gece yoktu.

Orhan, civan gibi bir delikanlı olup yetişti. Babasına benzemesiyle ünlü, cesareti ve atılganlığıyla dikkat çekiyor. Sınır boylarındaki akınlarda görev almaya başladı. Akça Koca’nın yanından ayrılmıyor. Bana rakip oldu desem yanlış kelam etmiş olmam. Zaman zaman kıskanmıyor da değilim; ama ne de olsa o bir Beyoğlu, Akça Koca’nın ona biraz daha fazla ilgi göstermesi normal...

4.

BÖLÜM

Karacahisar

OSMAN GAZİ OTAĞI VE CİVARI

1291 - 1298 YILLARI

Karşı dağları buğulu bir sis tabakasının ardından seyrediyorum. Kayı Obası kurulduğundan beri kaç defadır aynı tablo yaşanıyor, hesap edecek değilim. Tabiatın bazen dingin ama çoğu zaman hırçın görüntüsüne dalıp gitmişim. İnceden bir kar yağıyor; yeryüzü, beyaz örtünün altında gamlı bir sükûtu yudumluyor. Arada bir ağaç tepelerini yoklayan rüzgâr, kar tanelerini sanki binlerce keleş gibi düzensiz uçuruyor gibi dağıtıyor. Bu manzarada; rüzgârın gücü, karların güçsüzlüğü sembolleşiyor. Güçlü olan zayıf olanı kar tozu kadar değerli görmüyor, oraya buraya savuruveriyor. İrfan gözüyle bakanlar için yeryüzünün her zerresinde derin ibretler var.

Kar kendini böyle gösterdi mi Domanıç yaylalarında kimse kalmaz; herkes sürüsünü Söğüt’e indirir. Mevsimler birbirini kovalıyor, zaman sonsuza akan renksiz bir nehir, rüzgâr önünden savrulan kar taneciği kadar hükmü yok...

Mevsim yeniden bahara döndü. Bu bahar, içime bambaşka çiçeklerin mustusuyla geldi. Heyecanlı yüreğimde bambaşka bir çiçek tarlası büyüyor şimdi. Haçça’m çok sık hastalanmaya başladı. Hastalık zordur, kötüdür ama bazı rahatsızlıklar rahmet belirtisidir. Yüz hatları değişti, vücudu ağırlaştı, hareketleri iyice sınırlandı. Onu incitirim korkusuyla elini bile itina ile tutuyorum. Yemek yapmayı öğrendim. Mecburiyet iyi bir öğretmendir, insana her şeyi öğretir, Yemekleri bir süredir ben pişiriyorum; Haçça’m koku namına bir şey duymak istemiyor. Bahar güneşi yerini akşamın serinliğine bıraktı. Çadırın tepesinde yanan kandili söndürmek için ayağa kalktım, ışık sönmeyen son bir kez Haçça’mın yüzüne bakmak istedim. O da bana baktı, gülümsedik. Eliyle hafifçe karnını tutarken; “Ne olmasını arzu edersin?” diye sordu.

Böyle dedi ama suratı aynı anda kıpkırmızı kesildi. Utanmıştı, sorduğuna pişman olmuş gibiydi.

“Bilmem ki.” dedim, başımı öne eğdim.

“Kırmızı elmayı hatırlıyor musun?” diye sordu.

O an yüreğimde bir başka duygu kümesi oluştu. Ne diyeceğimi, nereden başlayacağımı bilemedim. Zaman zaman ben de o tatlı hatırayı gözümün önünde canlandırırdım ama sanki bir mahremiyeti varmış

gibi belirgin hâle getirmezdim. Demek Haçça'm da aynı şekilde yaşıyordu: "Hatırlamam mı; aslında o bir elma değilmiş, cennetten gönderilen bir melekmiş ama bana elma suretinde gösterilmiş." Ben böyle deyince başını yana düşürdü; içine gömülmüş gibi bir hâl aldı, aynı anda da titremeye başladı. Nefes alması zorlaşmış, ellerini karnına bastırmıştı. Yüzünü acı ile buruşturuyordu. Tedirgin oldum, biraz da korktum. Bu bir doğum sancısı olabilir miydi?

"Nasılsın Haçça'm?" diye sordum.

"İyiyim." dedi, güç bela.

"Sancın var mı?"

"Galiba..."

"Hekime Hatun'u çağırayım mı?"

Sustu, başını iyice örtünün altına soktu:

"Üstümü ört!" diye inledi.

Avuçlarını sıkı, ellerini yumruk yaparak yeniden inledi; zor nefes alıyor gibiydi ve epey bir acı çekiyordu. Artık duramazdım, telaşla karanlığa attım kendimi.

Hekime Hatun'u ve diğer birkaç kadını çadıra gönderdim. Haçça'nın sesleri uzaklara kadar geliyordu; duyulmayacak bir noktaya gitmeyi istedim. Çocuk doğduğunda nasıl olsa bana söyleyeceklerdi. Yüregim onun çektiği sıkıntıya dayanamıyordu.

Şafak sökmeye yakındı, iğneleyici soğuk tüm vücuduma işlemişti. Gün ağarırken geldi müjdeli haber: "Bir oğlun oldu." dedi biri; kim söyledi, seçemedim. Aynı anda da çadırdan bir bebek ağlaması yayıldı ortalığa.

Adını Akça Bey'im koydu; 'Ertuğrul' dedi ona. "Bu çocuğa Kayı Beyi'nin ismi yaraşır." diye ekledi. Kulağına ezan okudu, kamet getirdi. "Bahtı açık olsun." diye dualar etti. Haçça ile izdivacımızın üzerinden epey zaman; otuz yaşında bana evlat nasip ettiği için Allah'a hamt ettim.

Geçen zaman hayatımıza yeni, yepyeni hadiseler getiriyordu. Nasıl oluyor, gün nasıl böyle hızlı dönüyor anlamıyorduk. Nefes alıp ver-

diğimiz her an yeni bir vakayı körüklüyordu. Daha dün yaşananlar önümüzde taze iken, bugün yeni bir olayla yüzleşiyorduk. Anlıyordum ki insan hayatı zamanla yarışıyor, zamanla birlikte büyüyüp geliyordu. O yüzden zamanın arkasında kalmamalı, hep kontrol etmeli, ona kendimiz yön vermeliydik.

Ertuğrul iki yaşına basmadan bir de kızım oldu, Akça Bey’in kızı olmamıştı, o yüzden bana “Bir kızın olursa Hayme Hatun koymanı isterim.” demişti. Bey’in arzusu başımız üzerinedir. Şimdi evde dört kişiydik. Zaman bize yeni sorumluluklar yükledi, yeni görevler verdi, vazifemizi ağırlaştırdı.

Ertuğrul Gazi vefat edince obamız sıkıntıya düştü. Orada burada Kayı Obası’na ‘Bey’ olmak isteyenler türedi; obamızın huzuru kaçtı bir müddet. Bu duruma çare bulmak üzere, bir akşam Osman Bey’imizin otağında geniş katılımlı bir toplantı tertip edildi.

Tüm akıncı beyleri, bahadırlar, alperenler, obamızın ileri gelenleri, sözü dinlenenler, hepsi çağrılmıştı toplantıya. Bu akşam burada kararlar alınacak ve bu kararların ışığında yola devam edilecekti.

Osman Bey’imiz istese kılıcıyla dirliği sağlardı, emirlerini mızrağıyla kabul ettirirdi; ama o, bu yöntemi seçmemiş, ikna yolunu tercih etmişti. Biliyordum ki o, kılıç hakkını saklı tutuyordu. Yoksa obada omuz üstünde baş bırakmaz, yoluna diken olanları ayrıntı otları gibi temizlerdi.

Akça Koca, Osman Bey’imizin sağ yanında bir dağ gibi duruyordu. Bağdaş kurduğu hâlde başı herkesten daha yukarıdaydı, suratı asık, morali bozuktuk. Yaşananlar onu tedirgin ediyor, boyumuzun zora düşmesinden endişe duyuyordu. Geçenlerde bana Şeyh Edebalı’nın sözlerini anlatmış, Moğol tehlikesinin kapıya kadar dayandığından bahsetmişti: “Tehlike yanı başımızda belirmiş, Selçuklu yurdumuz işgal edilmiş, biz hâlâ sen ben kavgasındayız. Bir obayı dışardan yıkamazsın; içeride ikilik çıkarırsan da çadır bezi kadar hükmü olmaz. Obamızın bazı ileri gelenlerinin tavırları beni endişelendiriyor. Birbirimize düşmekten, gücümüzü kendimizle boğuşmaya harcamaktan korkuyorum.”

Toplantı, Osman Bey'in müsaadesi, Akça Koca'nın hitabıyla başladı. Herkesten gelecekle ilgili bir şeyler söylemesi, faydalı olacak işaretler göstermesi istenmişti. Bir zaman sessizlik oldu; konuşmaya ilk kim cesaret edecek derken, köşelerden bir yerden akıncı beylerinden olduğunu tahmin ettiğim genç biri ayağa kalktı, yaşananları kendince anlattı. "Moğollar yaklaşıyor, Selçuklu yurdumuz işgal edilmiştir." dedi. Herkes meraklı bakışlarla oraya yönelmişti. Akıncı beyi devam etti: "Böylesi zamanlarda lider güçlü, kuvvetli, dirayetli biri olmalı, tüm boyumuza hükmetmelidir. Osman Bey'imiz bu özellikleri taşır ama yaşı gençtir, obayı yönetmede henüz yenidir. Bana sorarsanız obamızın Bey'i Akça Koca olsun derim. Zira o, Ertuğrul Bey'in övgüsüne mazhar olmuş yiğit ve tecrübeli bir bahadırıdır."

Otağın içerisi bir anda buz kesti. Kimse böyle bir cesareti, böyle bir edepsizliği beklemiyordu. Gözler hem o akıncı beyine hem de Akça Koca'nın üzerinde çivilenmişti. Kısa süreli bir bocalama oldu, sonra Akça Koca yerinden bir dev gibi doğruldu, köşeye akıncı beyinin bulunduğu tarafa yöneldi. O an havada bir kılıç ışıldaması, bir de orta yere uçan baş gördük. Otağın gri duvarları kırmızıya boyandı.

Akça Koca gür sesi ve eşsiz hitabetiyle otağın içerisini doldurdu: "Bundan sonra herkes bilsin ki obamızın beyi Ertuğrul Gazi oğlu Osman'dır. O seçkin bir soydandır; cedit, Dedem Korkut'tan övgü almıştır. 'Boyluk' da 'Beylik' de ona yaraşır. Aksini düşünen olursa sonu bu hain gibi olur."

Gerçek, sabah olunca ortaya çıktı; akıncı beylerinden olduğunu zannettiğimiz kişi, Bizans tekfurlarının adamı, obamızı karıştırmak için içimize sokulan bir casusmuş. Akça Koca ferasetiyle meseleyi kısa sürede çözmüş, gereğini gözünü kırpmadan yapmıştı.

Kışları nispeten rahat geçiyor; saldırı ya da sefer yapılmıyor, herkes yazdan hazırladıkları erzakları yiyor, hayvanlarına bakıyor. Mevsimler bir bir eskiyor, ömrü gelen yerini yenisine bırakıyor. Osman Bey, tıpkı babası gibi kış yaz demeden eğitim faaliyetlerini sürdürüyordu. Kış aylarında ocak önlerinde, korluk başlarında Dede Korkut hikâyeleri anlatılıyor, Dede Korkut'tan dersler veriliyor. Asya steplerinden başlayan uzun ve meşakkatli yolculuğumuz esnasında

çok büyük mücadeleler vermişiz. Savaşmak bunların en zor olanı muhakkak ama insan kalabilmek için gerekli duyguları da atlamadan öğrenmemiz sağlanıyor. Doğruluk, cömertlik, zayıfa yardım etmek, ün kazanmak, iyi ve dürüst olmak, sevgiye, dostluğa, arkadaşlığa önem vermek gibi insani erdemleri hem Dede Korkut'tan hem de dinimizin temel kaynaklarından öğreniyoruz.

Osman Bey'im ara ara Şeyh Edebalı Dergâhına gidiyor. Bir defasında, Akça Koca'dan müsaade alıp ben de gittim. Şeyh Efendi, Osman Bey'e o kadar yüksek bir tazim gösterdi ki görenler postnişin olan Osman Bey zannederlerdi. Hele ayrılırken söyledikleri kulağımdan hiç silinmiyor: "Dünya ateş çemberindedir oğul. Moğol istilası kaplamıştır âlemi. Onlar puta tapıcıdırlar. En güçlü orduları bile eze eze geliyorlar. Her aldıkları yerde kendi batıl inanışlarını dayatıyorlar. Emirlerine uymayanları acımadan öldürüyorlar. Sen, sen ol oğul; güçlü ol, diri ol, inancılı ol ve mazlumları koru!"

Bu sözler, yıllar öncesi Akça Bey'imın bana uyarılarını hatırlattı. O da birlikten ve dirlikten bahseder, ayrı olmayı, asiliği yasak ederdi. Erenlerin yolu birmiş demek...

Çocuklar nasıl büyüdüler anlamadım. Onlar mı büyüdüler, biz mi yaşlandık belli değil. Yaşları birbirine yakın olunca, ikisinin kısmeti aynı anda çıktı. Hâl böyle olunca da işlerim biraz daha zorlaştı. Allah'a şükür ki obamızda çeyiz namına bir şey talep edilmiyor. İstenen şey sadece kendi boyuna bağlılık ve güzel ahlak. Bir kilim, bir minder oldu mu; rızık "Allah'tandır" deniyor.

Önce Ertuğrul'u Kezban isminde bir Kayı dilberi ile evlendirdim. Aradan çok zaman geçmedi Hayme Hatun'a da talip çıktı. Rab-bimizin kanunu bu; bizler en güzel şekilde, onun emirlerine hilaf katmadan yaptık düğünlerimizi.

Aynı gayret Hacı İlyas'ta da oldu. O da çocukları belli aralıklarla evlendirdi.

5.

BÖLÜM

BİLECİK KALESİ VE CİVARI

1299 - 1301 YILLARI

Moğol tehlikesi iyiden iyiye hissedilmeye başladı. Onlardan kaçanlar, kendilerine sığınacak yeni yurtlar arıyorlar. Söğüt’e akın akın Türkmen boyları geliyor. Hepsisi de gönüllü olarak Osman Bey’imin zin sancağı altına giriyorlar.

Osman Bey’in, Söğüt’e sıkışıp kalan boy olmayı tercih eden bir tavrı yok. Kendisini sürekli rahatsız eden Bizans sınır tecfurlarıyla amansız bir mücadele yürütüyor. Bu mücadelelerde görevi genellikle Akça Koca’ya veriyor. Akça Koca da beni yanından ayırmıyor, birlikte sefer ediyoruz. Her seferde, her savaş planında Akça Koca’nın fikri alınıyor, taktik manevraları değerlendiriliyor. Osman Bey onun sözlerine son derece önem veriyor, hiçbirini kulak ardı etmiyor, tüm savaşlarda onun taktiklerini uyguluyor.

Akça Koca, Osman Bey’i ara ara uyarıyor: “Osman Bey’im, hiçbir tekfura güvenme. Bunlar ne yapacakları belli olmayan birer eşkıya gibidirler. İmparator’a bağlı olsalar da kendi kafalarının iş tutmayı severler. Ama yapıcı davranmak, onlardan bir hainlik gelmediği sürece harekete geçmemek en iyisidir.”

Osman Bey, Akça Koca’nın bu yapıcı tavsiyelerini ilk zamanlar kendine bir duruş olarak belirledi. Kavga, savaş istemiyordu. Bu düşünceyle Bilecik tekfuruna komşuluk yapmaları teklifinde bulundu. “Sen bize, biz sana güvenirsek, hepimiz güvende oluruz, mallarımız, canlarımız emniyette olur.” dedi.

Bu dostluk o kadar ileri gitti ki; bahar geldiğinde yaylaklara giderken eşyalarımızı Bilecik tekfuruna emanet ediyorduk. Eğer eşyalar emanet edilmese, eşkıyalar yağmıyorlar, Kayılar geri dönene kadar ahşap evlerinde, çadır içlerinde hiçbir şey kalmıyordu. Tekfur emanete hıyanet etmiyor, kendisine teslim edilen ne varsa kalesinde muhafaza ediyordu. Osman Bey ise dönüşte tekfura yağ, bal, peynir gibi yaylada yapılan yiyecekleri hediye olarak getiriyordu.

Bu güven hâli bir zaman devam etti. Yaylada sürülerle vakit geçirdiğimiz bir yaz mevsimiydi. Kara bir haber yayıldı Domaniç yaylarına. Herkes ellerini yüreğine vurdu, ulaşan bu acıya ağıtlar yakıldı. Güneş, dün yüksek tepelere tatlı pırıltılar bırakırken, bugün

ovalarda sessiz bir matem örtüsüne döndü. Neşeler kahkahalar unutuldu; yerini acı, hicran ve keder aldı. Anlatılanlara göre tekfurular sözlerinde durmamışlar, obamızı baştan aşağı yağmamışlardı. Haberi alır almaz, Osman Bey ve tüm alperenler atlara atladıkları gibi Söğüt'ün yolunu tuttular.

Obamız duruyordu; ama boyumuzun mallarını sattıkları, alışveriş yaptıkları pazar, yakılıp yıkılmıştı. Biz vardığımızda, pazar yerinin üzerinden hâlâ siyah dumanlar yükseliyordu. Osman Bey, malları yağmalanan bir pazarcının anlattıkları karşısında derin üzüntüye gark olmuştu. “Durun, yapmayın!” diye çok yakarmışlar ama yalvarmaları fayda etmemiş; ne kadar atlı eşkıya varsa hepsi pazara saldırmış, tezgâhları yerle bir etmişler, karşı koymaya çalışanların başlarını uçurmuşlar; ne kadar mal ve yiyecek varsa hepsine el koymuş, kazanılan akçeleri de toplamışlardı. İnegöl tekfurunun eşkıyaları çekildiğinde pazar yeri koyu bir sis tabakası altında, binlerce yıllık bir harabeyi andırıyordu.

Bu ihanet, Osman Bey'i derinden sarstı; her daim yay gibi gerili duran siyah gür kaşları bile aşağı düştü; üzüntüsü, siyah sakallarla kaplı geniş çehresine yansımıştı. Bu hâli çok fazla sürmedi; onu ilk defa bir ordu komutanı edasıyla konuşurken gördüm. Ayağa kalktığında kafasındaki sarık gidip gelmiş, gözlerinin değdiği her nokta sanki eriyip yokluğa gömülmüştü. Sözleri dağ başı kasırgası gibiydi: “Ağalar, gaziler, dervişler! Biz her ne kadar dostluk elimizi uzatsak da, düşmandan dost olmayacağını bir kez daha görmüş olduk. Bundan gayri bize yatmak yaraşmaz. Bu geceden tezi yok, yapılanların hesabı sorulmalı, suçlular cezalandırılmalı, mazlumun intikamı güneş doğmadan alınmalıdır. O hâlde hazırlanın!”

Osman Bey'in gürleyen sesi Söğüt semalarında bir bayrak gibi dalgalandı. Tüm ağaçların kökleri yer sarsıntısı görmüş gibi titremişti. Verdiği komutlar, tekbir sesleriyle karşılık buldu. Akça Koca ile kısa bir toplantı yaptı. Toplantıda neler konuşulduğunu Akça Koca yanıma gelince öğrenebildim. Üzengi tutuşları muhkem bir kararlılığı simgeliyordu. Beyaz atını yanıma sürdü: “Hokkan, tomarın hazır mı Toygar Aras?” dedi. “Hazır Akça Bey'im.” dedim.

“Sen, sen ol, yaşanacakları iyi takip et ve doğru yaz. Bu defa sana bir şey anlatmayacağım, ona göre...”

Beni yine sonu sırlı bir merak deryasına atmıştı. Yine bilinmezliklerle boğuşacağımı hissediyordum. Aslında bu durum, vazifeme daha fazla sarılmamı sağlıyor, seferlere olan ilgimi kamçılıyordu. Belki de bunu bilerek yapıyordu. Zira insan meraklı olduğunda daha ilgili oluyor, yakınlarındaki olaylara daha yakın duruyor ve yaşananlardan kopmuyordu.

300 kişilik gaza ordusunun başında Osman Bey’imiz vardı, kanatları komuta işi ise Akça Koca’da idi. İnegöl Kulacahisar Kalesi’ne yürüyorduk. Burası alınmadan ileriye gidilmesi mümkün değildi. Ordu tek düze gidiyor, gece karanlığında gönül gözü açık olanların göreceği bir nizam, intizam içerisinde ilerliyordu. Nedendir bilmem, aklıma Veli Derviş düşmüştü. Bir düşman kalesine Hozan isimli köpeği üç defa gönderip üç defa dışarı çıkarması olağanüstüydü ama sonrasında gördüklerim daha bir başkaydı. “Hozan öldü!” demiş ve bir daha da ortalıklarda görünmemişti. Acaba Hozan gerçekten ölmüş müydü? Kimdi bu Veli Derviş, şimdi nerede idi? Başka sa-vaşlarda da ordumuza yardım edecek miydi?

Her seferde olduğu gibi bu seferle ilgili de Akça Koca’nın mutlaka bir planı vardı. O, plan yapmadan başını oluğa eğmez, çeşmeden su dahi içmezdi. İlerleyen orduya henüz bir emir vermemişti. Neler söyleyeceğini en çok da ben merak ediyordum. Atlılar bir anda durdu; koca ordu, karanlıkta donmuş hayaletler gibi bekledi. Orduyu böyle teyakkuza geçiren şey ileride yaşanan bir kıpırdanma hâli idi. Belirsiz bir tehlike; işte, kişinin asıl yetkinliğini ortaya çıkaran, akıl ve zekâsını kullanmasına fırsat tanıyan bir zaman dilimi. Birileri vardı, belki de pusu atmış Bizans fedailerі...

Akça Koca atından atladı, kılıcını çekip dikkatlice ilerlemeye başladı. Ben de onu takip ettim. Eğer Akça Koca’ya bir şey yapacak olurlarsa derhâl boyunlarını vuracaktım. Birkaç adım attıktan sonra kılıcını kınına soktu; neden böyle yaptı anlayamadım. Tehlike geçmiş miydi, yoksa atlar boş yere mi tedirgin olmuşlardı? Pür dikkat gittiği istikameti süzüyordum.

İri cüssesini yolun kenarına çekti; dizlerine kadar inen, beli kuşaklı sırma kaftanı kendisini takip etti. Başındaki gri işlemeli kavuğu çalılılar arasından görülebiliyordu, ak düşmüş saçları ensesine dökülmüştü. Onu izlerken eğilip biriyle konuştuğunu fark ettim; fasılasız hepimiz bunun kim olduğunu merak etmiştik. Gözlerim Osman Bey'i aradı, O da Akça Koca'ya odaklanmış, atının yularını sıkı sıkıya tutmuş, elindeki kılıcı havaya kaldırmış, savaşmaya hazır asker gibi bekliyordu.

Dayanamadım yaklaştım; bir de ne göreyim; Veli Derviş, Akça Koca'nın önüne diz çökmüş ona bir şeyler anlatıyor. Neler konuşulduğunu duymam gerekiyordu, Akça Koca bana hadiselerle ilgili bir şey anlatmayacağını söylemişti. Her türlü tehlikeyi göze alarak biraz daha ilerledim. Fısıltıları duyabiliyordum: "Efendim, Bizans eşkıyaları pusu kurmada pek mahirdirler. Ani bir pusuya düşmemek için siz pusuda bekleyeceksiniz. Pusu dikkat demektir. Böylesi zorlu bir yola çıktığınızda dağı, taşı, kurdu, kuşu, herkesi pusuda bileceksiniz. Pusu bazen düz ovada sis, bazen yalçın dağda rüzgâr olarak karşınıza çıkar. Mevsimler bile birbirlerine pusu kurarak yaşarlar.

Kış, güz mevsimine pusu kurmamış mıdır? Kâinatın kanunu bu. Lakin, bahara ulaşmak istiyorsan kıştan sıyrılmasını bileceksin. Ben bu yöreyi iyi bilirim; gezmediğim ova, basmadığım çamurlu tarla yoktur. Şu ilerde, yolun üst kısmında beş kişi, biraz ileride de üç kişi pusu kurmuşlardır."

"Allah senden razı olsun Veli Derviş, Allah sana ne muradın varsa versin!"

"Dikkatli olun efendim, daha başka pusular da olabilir. Hozan'ı gördüğünüzde ise saldırıya geçin." O ara kanımın donduğunu hissettirdi. "Hozan öldü!" demişti Veli Derviş; şimdi ise neler söylüyordu. İrkilip kendimi toparladım; konuşulanları artık duymuyordum. Zaten Akça Koca da oradan ayrılp ordunun etrafında at sürmeye başlamıştı.

İlk pusunun atıldığı söylenen noktaya geldiğimizde işimiz pek zor olmadı; hazırlıksız yakalanan fedailerden üçü öldürüldü. İkisi ormanın içlerine kaçıp kayboldular. Veli Derviş doğru söylemişti, beş

kişi demiş, tam beş fedai çıkmıştı. Ordumuz ilerlemeyi sürdürdü. İkinci pusu noktasına yaklaşınca tedbirler artırıldı. Osman Bey, neye uğradıklarını anlamayan Bizans fedailerinden ikisini kılıçtan geçirdi. Üçüncüyü aradık ama bulamadık. Ordumuz kayıpsız olarak yoluna devam etti.

Vakit sabaha yaklaşıyordu. Nihayet kalenin önüne gelmiştik. Gördüklerim karşısında küçük dilimi yutar olmuştum. Manzara ilginçti; Bizans askerleri, alacakaranlıkta kalenin önündeki yüksek bir ağacın dalına bir köpeği arka ayaklarından asmışlar, etrafında şenlikler yapıyorlar, sürü hâlinde eğleniyorlardı. Ordumuz burunlarının dibine kadar sokulmuş, haberleri olmamıştı.

Hava aydınlanmaya başlayınca onlar bizi, biz de onları net görmeye başladık; beni hayrete düşüren şey asılı olan köpeğin Hozan oluşuydu. Hozan yakalanmıştı.

Demek, Veli Derviş'in planları bu kez tutmamıştı. Akça Koca atından inmiş, saldırı için son hazırlıkları yapıyordu, yanına vardım: "Efendim... Hozan!" diyebildim.

"Öyle Toygar Aras. Akılları sıra Hozan'ı idam etmişler, kutlamasını yapıyorlar. Bilmezler ki bizim tebaamız hayvanı, ağacı, meyvesi, bitkisi, insanıyla şehit olmaya adaydır. Hozan şehit oldu, şimdi sıra bizdedir." O ara "Allah!" diye bir inleme duyuldu, ordumuzda kısa bir dalgalanma hâli yaşandı. Atlılar okları doğrulttular, yayalar ileri hareketlendi, mızraklar havaya dikildi.

Endişenin ve hareketliliğin nedeni kısa sürede anlaşılmıştı; nereden geldiği belli olmayan bir ok, Osman Bey'in kardeşi Sarı Batı'nın oğlu Bay Hoca'nın kalbine saplanmış ve onu şehit etmişti.

Çocuğun ölmesi Osman Bey'i daha da kızdırdı. Kendisi öne geçti, Akça Koca yanında, tüm ordumuz var gücüyle Kulacahisar Kalesi'ne yüklendik. Nöbetçiler zevk sarhoşu olmuşlar, içkiden ve eğlenceden ayakta duramıyorlar, kuru yapraklar gibi yalpalıyorlardı. Kaleye dirençsiz girdik ama kale kapıları çetin savunuluyordu. Her kapının önünde pazıları güçlü onlarca fedai, kaleyi ölümüne savunu-

yorlardı. Mızrak vura vura, kılıç çala çala, adım adım ilerliyorduk. Hozan'ın ne kadar büyük iş çıkardığını şimdi daha iyi anlıyordum. Kuşlukta başlayan vuruşma, ikinci vaktine kadar devam etmişti. Kılıçlar şangırdadı, tekbirler haykırıldı. Bir kıyamet sahnesi yaşanıyordu. Akça Koca, sanki beş yiğit gücü kuşanmış, öyle kılıç sallıyordu. Önüne kaç muhafız çıkarsa çıksın fark etmiyor, hepsini yere sere sere ilerliyordu. Hâinden kutlu bir hedefe doğru yürüyor gibiydi. Tüm alperenler ölümü öldürerek kalenin içerisine doğru ilerliyorduk. Güneş sallanmaya başladığında, kalenin düştüğünü gösteren bayrak, burca asıldı. Akça Koca kılıcını havaya kaldırmış, bayrağın altında bir dağ gibi dikiliyordu. Ovalar, tepeler “Allah-u Ekber!” nidalarıyla inledi.

Osman Bey, şehitler toprağa verilirken, girilmez denilen kalenin önünde, ileride neslinden gelenlere örnek olacak, onlara yol haritası sunacak şu tarihi konuşmayı yaptı: “Biz ki uzak Asya topraklarından at sürüp buralara geldik. Bize nasip olan şey i'lâ-yi kelimetullah sancağının taşınmasıdır. Yüce Allah, bu kutlu vazifeyi bizim boyumuza nasip etmiştir. Ölmek, bizim için bir kapıdan diğerine girmek gibidir. Şehit olmak gibi kutsal bir makam varken; çekinmek, isteksiz davranmak nicebilir? Yarın mahşer günü Allah'a nasıl hesap veririz? Gideceğiz, ne kadar muhkem korunursa korunsun, kaleleri fethedeceğiz ve oralarda adaletin sancağını dalgalandıracağız. Bu zafer, daha yolun başıdır; bize durmak haramdır, yorulmak züldür. Benimle birlikte gazadan gazaya koşmaya var mısınız?”

Alperenler hep bir ağızdan “Allah-u Ekber!” diye tekbir getirdiler. Hozan için ayrı bir mezar açtım, onu kendi ellerimle toprağa koydum. Vücudunda çok sayıda ok yarası vardı, ağzı açıktı ve gülüm-süyordu.

Ordumuzdaki şanlı komutanların başında Akça Koca geliyordu. Diğer komutanlar; Konur Alp, Turgut Alp, Samsa Çavuş ve Aykut Alp de efsane olmayı çoktan hak etmişlerdi. Her biri zekâlarıyla Osman Bey'i kendilerine hayran bırakıyorlardı.

Boyumuzun bu başarıları, Selçuklu Hükümdarı Üçüncü Alâeddin Keykubat'ın dikkatini çekmişti; Osman Bey'imize bir ferman yol-

layarak onu ödüllendirdi. Alâeddin Keykubat fermanında Osman Bey'i övüyor, bundan sonra tüm vergilerden muaf olduğunu bildiriyordu. Ayrıca her biri birbirinden değerli hediyeler ile tuğ, âlem, kılıç, gümüş takımlı at ve yüz bin dirhemi geçkin para da göndermişti. Hediyeler şüphesiz hepimizi ziyadesiyle mutlu etmiş, ayrı bir moral kaynağı olmuş, yaptığımız işlerin doğruluğundan bizleri emin kılmıştı. Selçuklu Beyi'nden övgü almış bir obanın önu de bahtı da açıktı. Bu keyfiyetle gaza hareketlerimize devam ediyorduk.

Aradan fazla zaman geçmedi; Konya'dan obamıza kara bir haber ulaştı. Obadaki çiçekler açmak üzereyken solmuş, güneş doğmak üzereyken önüne bulut gelmişti. Tüm oba matem havasına büründü o an. Eski şen günlerimiz unutuldu, yiğitler karalar bağladılar. Osman Bey'imize gelen elçiler Selçuklu Hükümdarı Üçüncü Alâeddin Keykubat'ın Moğollar tarafından görevden alındığını ve Hamedan'a gönderildiğini söylüyorlardı. Osman Bey bu durumu kabul edemiyor, İslam'ın en büyük devletinin başı Sultan Alâeddin'in azledilmesini içine sindiremiyordu. Öte yandan başsız kalan devletin başına nelerin geleceğini de az çok tahmin ediyordu.

Meramını Akça Koca'yla paylaşmış, derdini ona dökmüştü: "Hiç iyi günde değiliz Akça Koca Bey'im! Devletin başı giderse o devlet çöker. İçeride ne kadar azınlık varsa cesaretlenir ve başkaldırır. Devlet eşkıya eline kalır. Korkarım ki Selçukluların başına da bunlar gelecektir." "Orada bu yıkımlar olurken bizler böyle eli kolu bağlı bekleyemeyiz. Bir şeyler yapmak için daha ne olması lazımdır, Bey'imiz bu konuda ne buyururlar?" dedi Akça Koca.

"Elbette oturacak, Moğol hainlerinin kapımızı çalmalarını bekleyecek değiliz. Bizim de bize göre bir planımız, uygulayacağımız programlarımız vardır. Selçuklular başsız kalmıştır, doğru! Devletleri dağılmış, herkes başına buyruk hareket etmektedir. İsterdim ki hepsini bir sancak altında toplayayım. Ancak şu an için gücümüzün buna yetmeyeceğini biliyorum. Zamanı gelince elbet onu da yaparız. Şimdi yapacağımız şey ise pek mühimdir." "Mahsuru yoksa duymak isteriz Osman Bey'im, kaybedilecek çok fazla zamanımız yoktur zira..." "Sabahı bekleyiniz Akça Koca, neler olacağını tebaamıza sabah ilan edeceğim."

Akça Koca evine giderken yorgun, bir o kadarda bitkin görünüyordu. Neden böyle olduğunu merak etmem kadar doğal bir şey olamazdı. Ben onun kader arkadaşı, yoldaşı, her şeyden önce evladıydım. Yoğun geçen günler onun üzerinde yorgunluk olarak kendini gösteriyordu. Elimden geldiğince ona yardımcı oluyordum ama benim tesirim de bir yere kadardı. İçimden geçenleri okumuş gibi yolu değiştirdi, yanıma geldi: “Bu gece yağmur var mı dersin Toygar Aras?” dedi.

“Gaybı Allah bilir Akça Bey'im, görüntüye bakılırsa pek yağmur havası yoktur.” “İrfan ehli uyumaz, unutma Toygar Aras. Bu gece başka gecelere benzememektedir, sabahı pek mühim olaylara gebe-
dir. Geceyi kazançla dolduranlar gündüzün rahatça harcayabilirler. Gece uyuyan gündüzün bereketinden mahrum kalır.”

“Allah hayırlısını versin Akça Bey'im ama kulağımıza gelenler pek hayra alamet değildir; Selçuklu Sultan'ımız esir edilmiş diyorlar. Ne kadar doğru bilemem, acısı şimdiden yüreğimi dağladı, sonu hayrolsun derim.”

“Duydukların doğrudur. Osman Bey'imize ulaşan haberler de bunu göstermektedir. Allah, dinine hizmet ettireceği birilerini mutlaka halk eder. O, din-i mübîni ayaklar altında çiğnetmez. Ben isterim ki o yüce şeref bizim boyumuza nasip olsun.”

“İnşallah Akça Bey'im. Hayatta her şeyin nasip ve kısmet olduğunu siz söylediniz. Dua edelim, bize nasip olsun.” “Bunun için sabahı beklemeli.” dedi ve ağır adımlarla yürüdü gitti.

O gece sabaha kadar gözüme uyku girmedi. Kâh kapının önüne vardım, kâh dışarıya çıkıp gökyüzünü seyrettim. Cuma gecesı idi ve aynı zamanda bu mübarek geceyi ihya ederek sabahlıyordum. Yağmur namına bir şey yoktu, gökyüzü parlaktı. Gözlerim kızarana kadar Kur'an okumuş, ayetler üzerinde tefekkür etmişim.

Sabah namazı sonrası herkes alana toplanmıştı. Osman Bey'imiz yüksekçe bir yere çıktı; ağzından çıkacak cümlelere odaklanmıştı, gözlerimizi dahi kırpımyorduk. Çok fazla konuşmadı, hemen sonu-

ca gitmek isteyen bir akıncı gibiydi, hayret duygularımız arasında mührünü tarihe bir daha silinmemek üzere tüm şiddetiyle vurdu: “Bugün devletimizi kurduğumuzu cümle âleme ilan ediyoruz!”

Bu tarihi sözleri duyduğumuzda takvimler 1299 yılını gösteriyordu. Akça Bey’im mutluydu; “Çok şükür Toygar Aras, yaşıımız altmış beş oldu, haddi aştık ama boyumuzun devlet olduğuna da şahit olduk. Bu günleri gösterene bin şükür.” diye dualar etti.

O, yaşını söyleyince aklıma Ertuğrul düştü; onun da yaşı on sekiz olmuştu, bıyığı terlemiş, yüzündeki güzellik tüm çekiciliğiyle kendini göstermişti.

O gün, şehre kadı olarak atanan Dursun Fakih, Cuma hutbesini Osman Bey adına okudu. Dursun Fakih, Şeyh Edebalı’nın tedrisatından geçmiş değerli bir ilim adamıydı. Osman Bey’in ona itimadı tamdı. Hutbe okununca i’lâ-yi kelimetullah bayrağını taşıma şerefi Osmanogulları’na geçti. Dünya kendi hikâyesini yeni bir sayfaya taşıdı, tarihini yeni kahramanlarla yazmaya başladı.

6.

BÖLÜM

KOYUNHİSAR OVASI VE CİVARI

1302 - 1305 YILLARI

Obamız büyüdükçe, akınlarımız genişledikçe Bizanslılar korkuya kapılıyorlardı. Onların ruh hâllerini, tarifsiz endişelerini obamıza, pazarımıza gelen Bizanslı seyyahlardan öğrenebiliyorduk. Duyduğumuza göre Bizans İmparatoru “Eğer vaziyet aynı şekilde devam ederse yakında Ertuğrul oğlu Osman, Konstantinapol sınırlarına dayanır.” diyormuş.

Akça Koca devleti uyarmayı, yaşananlara karşı ferasetini göstermeyi ihmal etmiyordu. Osman Bey’i bilgilendiriyor, artık küçük birliklerle savaşılamayacağını, savaşlara Konstantinopolis’in de dâhil olduğunu ve bundan böyle sadece kale tekfurlarıyla değil, devasa ordularla boğuşmak zorunda kalacağımızı anlatıyordu.

Osman Bey, yiğit akıncı beylerinin hiçbir önerisini hasıraltı etmez, gereği neyse yerine getirirdi. Ordumuz yeniden tahkim edildi, serdar sayısı fazlalaştırıldı. Atlı birlikler kuruldu, gönüllülerin yanında özel eğitilmiş Alpler de orduya dâhil edildi. Selçuklu diyarından getirilen kılıçlar, kalkanlar, yaylar ve oklar askerlere dağıtıldı. Sayıca fazla olan ordumuz, teçhizat yönünden de fevkalade bir donanımına kavuştu.

Akça Koca ve Konur Alp gibi komutanların öngörülleri doğru çıkmıştı; Bizans İmparatoru’nun bize karşı savaşmak için 2.000 kişilik dev bir kuvvet gönderdiği haberi alındı. İmparator’un, komutanlarına, “Çıbanın başını fazla büyümeden ezin.” talimatı verdiği dillendiriliyordu.

Açıkçası ilk defa, üzerimize gelen böyle devasa bir ordu duymuştuk; o zamana kadar kale tekfurlarıyla ve genellikle hücum merkezli mücadele vermiştik. Bize hep uzaklardaki Moğol orduları, onların katliam ve bozgun hikâyeleri anlatılırdı. Gerçeğin bu kadar yakınımızda olması bizi biraz tedirgin etmişti ama her gelene gerekcek iman dolu bir göğsümüzün olduğunu da dost düşman bilmeliydi.

Gelen habercilerin anlattıklarına göre Bizans askerleri, “Gök yarılşa mızraklarımızla tutarız” diyorlarmış. Geçtikleri her Bizans belde- sinde kendilerine katılanlarla birlikte sayıları daha da artıyormuş. Osman Bey, otağında komuta kademesiyle bir toplantı yaptı. Konur

Alp, Akça Koca ve Turgut Alp, Osman Bey'in hemen önündeydiler. Sağ yanında ise oğlu Orhan oturuyordu:
“Neler yapalım ağalar, dervişler! Gelen devasa orduya karşı nasıl bir karşılık verelim? Neler söylersiniz?”

Osman Bey'in bu sözleri derin bir sükûtle karşılandı. Kaş altından bakışmalar yaşandı bir müddet; benimle birlikte üç ulak daha otağın içerisindeydik ve toplantıyı büyük bir dikkatle takip ediyorduk. İlk konuşan Akça Koca oldu; tekfurların içimize soktukları casus hadisesinden sonra ilk sözü hep o alıyordu.

“Osman Bey'im, Allah cümle ümmet-i Muhammed'in yardımcısı olsun. Mutlak surette kazanmak zorunda olduğumuz ciddi bir savaşla karşı karşıyayız. Eğer bu savaşı kaybedersek kaleden bir burç düşer, yara alan kalenin tamiri ise zorlaşır. Aldığımız haberlere göre asker sayısı iki bin olan, iyi donatılmış büyük bir ordu denizden karaya çıkarılmış, üzerimize gelmektedir. Artık bizler devlet olduğumuza göre bu tarz ordularla karşılaşmaya hazırlıklı olmalıydık. Allah'ın izniyle tüm hazırlıklarımızı da buna göre yaptık.”

Pür dikkat Akça Koca dinleniyordu, herkes onun ağzından çıkacak kelimelere odaklanmıştı. Devam etti: “Bilirsiniz Bey'im, dedemiz Sultan Alparslan Malazgirt Ovası'nda kendinden sayıca dört kat büyüklükte bir orduyu yenmişti. Burada uyguladığı savaş dehası ile iki yüz bin kişilik Romen Diyojen ordusu elli bin kişilik İslam ordusu karşısında çil yavrusu gibi dağılmıştı. Buna ‘kurt kapanı’ taktiği derler; biz de bu taktiği uygularsak sonuç alırız diye düşünmekteyim. Bu benim fikrim.; tabii ki, siz Bey'imizin fikirleri her dem bizden öndedir.”

Osman Bey söze girdi: “Bizi bu taktiği bilmez mi sanırsın Akça Koca? Bu anlattıkların Malazgirt Ovası'nda uygulandı ve başarılı oldu, eyvallah. Şimdi Bizanslılar bunu öğrenmediler mi zannediyorsun? Bu tuzağa bir daha düşeceklerini mi düşünüyorsun?”

“Elbette Bey'im, onlar da bunu hesap ederek çekmek istediğimiz tuzağa düşmeyeceklerdir. Zaten maharet de bundan sonra başlamaktadır.”

“De meraklandırma bizi Akça Koca, söyle neler yapacağız başka?” Osman Bey’in bu çıkışına cevap Konur Alp’ten geldi; nedense Akça Koca susmayı tercih etmişti. Alındığına yordum; sanki Osman Bey’den azar işitmişti. Söylediklerine kıymet verilmediği hissine kapılmış olabilirdi. Sonradan öğrendim ki; komutanlarımız birbirlerini tamamlıyor, biri bir çığır açtığında diğeri oradan devam ediyormuş. Bu hâl onların savaş dehalarını gösteriyor, Osman Bey’imizin takdirini kazanmalarını sağlıyormuş.

Konur Alp, başındaki heybetli kavuğu düzeltti, oturuşuna bir çeki düzen verdi: “Elbette sadece kurt kapamı ile kalmayacağız Osman Bey’im. Öncesinde onların içlerine adamlar salacağız, sayıca çok az olduğumuzu, yeterli teçhizatımızın olmadığını, elimizde ne var ne yok tüm askeri malzemeleri yardım için Sultan Alâeddin’e gönderdiğimizi yapacağız.”

“Bu mümkün müdür Konur Alp, düşman içine adam sokmak kolay iş midir?”

Osman Bey, komutanlarının kararlılıklarını test ediyor, ne kadar tutarlı olduklarını ölçüyor olmalıydı.

“Kolay değil Osman Bey’im, kolay olur mu hiç? Ama Allah’ın izniyle bizim alperenlerimiz, gazilerimiz, ölüme gönüllü dervişlerimiz vardır.”

‘Derviş’ lafını duyunca birden ağzımdan “Veli Derviş” diye kaçırıldım. Aynı anda Akça Koca da “Veli Derviş” diye inledi. İstisnasız herkes benden tarafa döndü. Yönü değişmeyen tek kişi Akça Koca idi. O hâlâ mahzun ve düşünceli, zikir sarhoşu bir derviş gibi önüne bakıyordu.

Utandım, yüzüm alev görmüş mısır tanesi gibi kızardı. Allah’tan benimle ilgilenilmedi, yeniden gündeme döndü. Osman Bey keyiflenmiş, dudakları tatlı bir gülümsemeyle renklenmişti. Mutluluğu bakışlarından okunuyordu: “O hâlde gazamız mübarek olsun.” dedi. “Şimdi emirlerim iyi dinlensin ve gerekleri yerine getirilsin! Ordumuzu üçe böleceğiz; sağ kanadın sorumlusu Orhan Bey’dir, sol cenahtan Konur Alp sorumludur, ortadan saldıracak birlikleri Turgut Alp komuta edecek, genel komuta ise bende olacaktır. Savaştan bir gün önce, Akça Koca’nın komuta ettiği bir birliği Konya istikame-

tine sevk edeceğiz; savaş sırasında biz geri çekilirken Akça Koca arkadan düşmanı çevreleyecek. Bizans içlerine giren casuslarımız, atlılarımızın Sultan Alâeddin Keykubat’a yardıma gittiklerini yayacak. Ahali de sevkıyatı bizzat gördü mü, işlem tamamdır. Düşman içerisine gönderilecekleri de siz belirleyin. Allah gönüllerinizi engin etsin, ordumuzu muzaffer kılsın.”

Otağın içerisinde ‘Âmin’ sesleri duyuldu.

Otağdan dışarı çıktım; hava karamaya başlamıştı, karşı dağlardan cırcır böceği sesleri, ara ara kurt ulumaları geliyordu. Otağın önünde, o zamana kadar hiç görmediğim bir delikanlı dikkatimi çekti; iri kıyım gövdesi ile belindeki kılıcı kavramış, baş koparmak isteyen bir cellat misali bekliyordu.

Böylesi yabancı, tanınmayan kişilerle ilgili iyice tedirgin olmaya başlamıştım. Her taraf casus kaynıyordu, biz casusluk yaparız da Bizanslılar hiç boş durur muydu?

“Sen de kimsin?” diye sordum yargılar gibi.

Karşımdaki hiç tereddüt etmedi, tek celsede cevapladı sorumu: “Mürsel Bey, Karesioğulları’ndanım.”

“Karesioğulları’ndan bir bahadır buralarda ne arar, otağa kadar yaklaşma cesaretini nasıl bulur?”

“Orhan Bey’im istemiştir, onun emri üzerine geldim...”

Öyle deyince durdum, bir an ne yapacağımı bilemedim. Orhan Bey’in bir arkadaşına saygısızlık ettiğim için mahcup olmuştum. Ama hislerimi gemledim, belki de delikanlı beni kandırmaya çalışıyordu: “Nereden bilelim doğru olduğunu, Orhan Bey’in emrinde kaç komutan vardır, söyle o vakit?”

“Bize Akça Koca’dan bahsetmiştir; boyumuzun kılıcı, obamızın serdarı demiştir. Başka birini duymadım, zaten Kayı Obası’na yeni geldim, henüz misafir sayılırım.”

“Emrinde bir sürü serdar varken neden sadece Akça Koca’dan bahsetmiştir?”

“Orasını bilemem; dedim ya henüz misafirim, buralarda kimseyi tanımıyorum.”

“Ne iş yaparsın, yeteneğin, ilgi alanın nelerdir?”

Amacım soruları uzatarak otağdan birilerinin çıkmasını sağlamaktı.

Bu adamın sözlerine nedense itimat etmemiştim. Adam cevap verdi: “Ben denizler serdariyim, gemi yapmasını iyi bilirim.”
“Denizlerle uğraşan biri burada ne arasın?”

O sırada Akça Koca dışarı çıktı; deminden beri sohbet ettiğim delikanlıyı görünce büyük bir tazim göstererek yanına geldi: “Mürsel Bey’im hoş geldiniz, safalar verdiniz, sizi bekliyorduk, neden geç kaldınız, geldiniz de içeriye neden girmediniz?” dedi.

Akça Koca’nın adamı tanınmasına şaşırdım, biraz da korktum. Adam şimdi, “Beni bu ulak içeri almadı” derse utanır, müteessir olurum. “Yola geç çıktık Akça Koca Bey’im. Geç kalınca da toplantıyı bölmek istemedik. Duyarız ki Osman Bey buna dikkat eder, eksiklik göstereni azarlamış. Daha ilk karşılaşmada azar yiyen olmak istemedik.” “İçeride sizi beklerler, buyurun huzura girin...”

Adam kaftanını önüne bitiştirip içeri girdi. Akça Koca yanıma geldi, omzuma bir dost sevecenliğiyle vurdu: “Gördün işte Toygar Aras, Karesi Beyi’nin en yiğit, en akıllı, en cengâver denizcisi boyumuza dâhil edilmiştir. Bu Orhan Bey’imizin ferasetidir. Onu ikna edip boyumuzun emrine almıştır. Belli ki hedefleri çok büyük, hayalleri pek mühimdir, anlaşılıyor ki denizler aşmayı hedeflemektedir.”

Toplantıda Bizanslıların denizden çıkarma yaptıklarını duymuştum; demek, Kayı beyleri hep bir adım önde gidiyor, yapılanlara karşı tedbir geliştirmekte gecikmiyorlardı. Mürsel Bey’in boyumuza çağrılmasının hikmeti buydu demek. “Denizden bahsedersin Akça Koca Bey’im, deniz nere, biz nere?” dedim. “Feraset ehli bilir, biz tabi oluruz. Beylerimizin bir bildiği vardır ki hazırlık yaparlar. O gördüğün kişiye Osman Bey kendi mahlasını vererek onurlandırmıştır. Ona ‘Kara Mürsel’ demiştir. Onu sırlı bir inci gibi ileride olacak büyük deniz kuşatmalarına saklamaktadır. Emin değilim ama akınlarımız Nikomedyâ² Körfezi’ne kadar uzayacak, hatta daha da ileri gidecektir...”

“Kılıç sesi kesilen oba ölür Akça Bey’im. Allah devletimize güç kuvvet versin, biz her daim göreve hazırız.”

² İzmit’in eski adı

Akça Koca söylediklerime gülümsedi. Onun yıllar önce öğrettiklerini tekrar ediyor olmam hoşuna gitmişti, o memnuniyetle bana daha da yaklaştı;

“Otağda konuşulanları duydun Toygar Aras” dedi. Sözlerinin bundan sonrasını biraz üzüntülü ve düşünceli devam ettirmişti. “Düşman içerisine yiğitler salmamız, onların hedeflerini şaşırmamız, psikolojik durumları hakkında bilgi toplamamız gerekiyor. Veli Derviş öyle zannediyorum bu göreve çoktan başladı bile. Ama yeterli değil, bu iş sadece onunla olacak şey değil; yarından tezi yok, hudut boylarına, Nikea civarına gidip oralarda çalışmalar yapacaksın. Düşmanın içerisine karışıp tıpkı onlardanmış gibi davranacak, akıllarını karıştıracaksın. Bu görev senindir.”

“Emriniz başım üstüne Akça Bey'im, irfan ehli gereğini yapar.” dedim.

Artık ardıma bakamazdım, atuma atladığım gibi yollara düştüm.

Sınır boylarında Bizans aileleri otururdu. Onlarla bizim sıkı komşuluk ilişkilerimiz vardı. Keçi götüğüm zamanlarda birçoğuyla ahabplıklar kurmuş, onlarla yarenlik etmiştim. Kayı Hanedan'ını çok seviyorlar, ellerinden gelse gönüllü olarak bize katılmayı düşünüyorlardı.

Bu kez bir Kayı'dan gelen bir çoban olarak değil, Konstantinapol'den gelmiş Bizanslı bir seyyah olarak aralarındaydım. Çobanlık yaptığım yıllarda bir Bizans köylüsünden aldığım gümüş işlemeli entarimi giymiş, sakallarımı tıpkı onlar gibi kesmiş, boş bulduğum metruk bir eve yerleşmiştim.

Konstantinapol ve diğer Bizans yörelerinden bu bölgelere çok göç eden olurdu, bu yüzden de gelenler pek sorgulanmaz, kim oldukları araştırılmazdı. Mülk imparatorundu ve tüm tebaa, imparatorun gölgesinin düştüğü her yerde yaşama hakkına sahipti. Benim durumum da garip karşılanmadı ve sorgulanmadı. Kısa sürede bir Bizans sınır köylüsü olup çıkıverdim.

Bizans ordusunun yaklaşmakta olduğu tüm evlerde konuşuluyordu. Herkes sevinç içerisindeydi. Gördüklerim karşısında, saklambaçta

oyun dışı bırakılmış çocuklar gibi şaşkındım. Bizimle dost görünenler, şartlar değişince nasıl da saf değiştiriyorlardı. İmparator’un ordusuna gönüllü katılmak için gün sayanlar, ocaklarda tandır vuranlar, elma, armut kurutarak erzak temin edenler, bulabildikleri her demir parçasından silah yapanlar...

Ben de ortama ayak uydurdum, büyük bir demir çubuğu önceden tanıdığım bir demirci ustasına götürdüm, bana bundan mızrak yapmasını söyledim. Karanlıkta kalmış kedi gibi gözleri oynadı birden. Galiba lisanımdan yabancı olduğumu anlamıştı, yüzüme alık alık baktı: “Sen kimlerdensin, daha önce buralarda hiç görmedim.” dedi. “İmparatorumuzun emriyle Konstantinapol’den geldim.” dedim.

İnanmış mıydı bilemedim. Dudak büküp işine yoğunlaştı, demiri bir güzel şekillendirdi. Ucunu biraz daha sivriltmek için yeniden kora soktu. Adamın zihninde oluşan tereddütleri ortadan kaldırmam gerekiyordu. Demircinin gözünde, yerini yadırgayan bir yaban keklığı durumuna düşmemeliydim. Benim tedirgin duruşum, ona yeni bir soru sorma alanı açardı; bu düşünceyle sözlerimi seçerek konuştum: “Ordumuz geliyor, binlerce askerimiz ellerinde mızrak, bellerinde kılıç, Kayı Obası’nı yerle bir etmek için denizden karaya çıkmış, yollara düşmüştür. Gayrı kılıçlar kanlanacak, mızraklar canlanacak, meydanlar başlarla dolacak. Kayıları analarından doğduklarına pişman edecek, soylarını kurutacak ve onları geldikleri yere göndereceğiz.” dedim.

Adam dudak büktü, ocağın kızıl alevi esmerleşmiş suratını yaladı: “Bu mümkün değildir; Kayıların başında Osman Bey vardır. Onu yenmek kabil değildir. O, gücüyle kuvvetiyle Moğol ordularını bile dize getirir. Hem Kayılar bize iyi davranırlar, mallarımıza, canlarımıza kast etmezler, bizleri rahatsız etmezler. Bizleri tekfurların zulmünden dahi korurlar. İmparatorumuz keşke ordu göndermeseydi. Şimdi durduk yere rahatımız kaçacak, boş yere başımıza bela alacağız.”

“Doğru söylersin, Osman Bey güçlüydü, kuvvetliydi. Ama o gücü kuvveti dağıldı. Konya’da Selçuklu Bey’i ondan yardım istemiş, o da ne kadar askerî teçhizatı, iyi yetişmiş askeri varsa Konya’ya

göndermiş. Dün sabah giden orduyu görmüş olmalısınız. Osman Bey'in şu an eli boş durumdadır. Zaten İmparatorumuz da bu durumu öğrenmiş, 'tam zamanı' deyip ordumuzu yola çıkarmıştır.” Adam bana şaşırılmış gibi baktı:“Sen nereden bilirsin bunları, yanı başlarında biz ikamet ederiz ama duymamışsınızdır.”

“İşte tüm mesele bu. İmparator olmak kolay değil, sınırlara adam göndereceksin, haber alıp ona göre hareket edeceksin. Söyle demirci efendi, biz boşuna mı Konstantinapol'den buralara sefer eyledik?” Adamın yüzünde bir güven ışığı belirdi, anlattıklarımın memnun olmuşa benziyordu. Demiri ocaktan çıkarıp dövmeye başladı. İşi bitince suya sokup sertleştirdi ve bana uzattı.

“Al bakalım.” dedi.

Teşekkür edip ayrıldım, arkamdan geri çağırıyor beni: “Biz de İmparator uykuda diyorduk. Meğer o hepimizden daha uyanık.” dedi. “Tebaamız korkmasın, duyan duymayana söylesin. İmparator'umuz biz kullarını korumak için ant içmiştir, bizler de ordumuza destek vererek Kayıları gövdeden ur söker gibi söküp atacağız.”

Beni tanıyan birileri çıkar korkusuyla pek dışarlarda görünmüyordum. Kulağına her fısıldadığım kişi bana inanıyor, savaşa hazırlanmak için daha bir gayrete düşüyordu. Kayılara büyük hayranlık duyan birinin zihnini ufak bir Bizans okşamasıyla değiştiriyor, şiddetli bir Kayı düşmanı hâline dönüştürebiliyordum. Bu da Akça Koca'yı haklı çıkarıyordu. Anlıyordum ki düşmandan asla dost olmuyormuş.

Yalnız içlerinden biri vardı ki beni biraz uğraştıracağına benziyordu. Adam, Kayılardan iyilik gördüğünü, onlara kılıç çekemeyeceğini, Bizans ordusu gelse bile Kayılardan yana saf tutacağını söylüyordu. Bunun gibi kaç kişi vardı, onu da biliyordum.

Ne yaptımsa ikna edemedim, nasıl ki ben bir casus isem, onun da casus olma olasılığı vardı. Çoğu insan ikna oluyordu da o neden ayak diretiyordu? Bizanslıların da bizim topraklarımızda casusları olduğunu bilmeyen yoktu. Herkes birbiri hakkında değişik yöntemlerle bilgi ediniyordu. Ama önce bu adamın niyeti samimi mi

değil mi, onu anlamalıydım. Akça Koca'nın öğretisinden aklımda kalan birkaç husus vardı, onları toparlıyordum zihnimde. Bir defa aşırı ilgili olmamak gerekiyordu. Aşırı ilgi huysuzluğa sebebiyet verir ve karşı tarafın tepkisel duruşlar sergilemesinin yolunu açardı.

Adam benim Konstantinapol'den geldiğimi öğrenince bana bir semt adı sordu, öyle şaşırdım ki anlatamam. Ben Konstantinapol'ü Akça Koca'dan ve diğer ileri gelen beylerden duyuyordum. Bir an ne diyeceğimi bilemedim. Bu soru, adam hakkındaki düşüncelerimi pekiştirdi ve İmparator'un görevlendirdiği casuslardan biri olduğuna iyice kanaat getirdim.

Bizans kuvvetlerinin yaklaştığı bilgisi geliyordu. Sınır boylarında hazırlıklar üst seviyeye çıkarılmıştı. Bir karar aldım ve uygulamak için geceyi beklemeye başladım. Bu gece o Bizanslıyı öldürecek, böylece pis bir casustan boyumu ve devletimi kurtarmış olacaktım. Akşam karanlık iyice çöktü, gece durgunlaştı ve sesler kesildi. Ara ara köpek havlamaları, damlardan baykuş ötüşleri duyuldu. Bizanslı demirciye yaptırdığım mızrağı aldım, kılıcımı kuşandım, miğfer takmayı ihmal etmedim. Besmeleyi çekip çalılık alanlardaki patika yollardan adamın evine doğru yöneldim.

Yapacağım hareketin doğru olup olmadığını tartıyordum; belki de adam casus değildi ve ben onu haksız yere öldürecektim. O an, Akça Koca'nın yanımda olmasını çok arzuladım. O, bana ne yapmam gerektiğini söyler; beni asla dönülmez bir yanılsa düşürmezdi. Ama kararımı kendim vermek zorundaydım. Neticede kul hatasız olmazdı, bir yanılsa düşmemek için Allah'a yalvarıyordum. "Allah'ım, beni vicdanımı sızlatacak bir yanlısın içerisine düşürme!"

Yol tükendi, hasmımın evinin önündeydim artık. Mızrağı hazırladım, sağ elimle kılıcın kabzasını sıkıca kavradım. Alçak damlı kerpiç evin ağaç kapısına tekmeyle sertçe vurdum.

Kapı açılırken titremiş, epey bir korkmuştum. Tek vuruşta kellesini uçurmam gerekiyordu. Bir boğuşmaya tutuşmak, diğer komşu evlerin olaydan haberdar olmaları demekti; bu ise benim tüm planlarımı bozacak, hiç arzu etmediğim sonuçlar doğuracaktı.

Bir gıcırdama sesi yayıldı ortalığa; ses kısa sürede kesildi ve bir adamın nefes alışverişi kapladığı ortalığı. Karşımda düz bir ağaç gibi dikilen kişi, Bizans köylüsü değildi. Entarisi, sarığı, pabuçları ve sakalları ile bir Kayı dervişine benziyordu. Şaşırmış ve biraz da korkmuştum. Adamın beni yanılttığına iyice kanaat getirdim. Evet evet, bu adam çok iyi eğitim almış adi bir casustu. Düşüncelerimi sağlıklı bir süzgeçten geçirmiş miydim bilemedim, artık hangi kasırganın önünde yaprak olacağımı hadisenin gidişatı belirleyecekti. Kılıca davrandığım anda bileğimden kaptı, bir kerpeten gibi sık-maya başladı. Diğer elimle mızrağı yoklayacaktım ki kendimi sırt üstü yerde buldum. İri parmakların sıkıştırdığı boğazım neredeyse nefessiz kalıyordu; “Çok acemisin derviş” dedi. “Bu kadar hesapsız adam öldürmeye gidilmez.”

“Aman Allah’ım sen!” diyebildim.

Veli Derviş’ti bu. Peki burada ne arıyordu, bir Bizanslının evinde ne iş vardı? Bizanslı nereye gitmişti?

“Evet Toygar Aras, insan öldürmek bu kadar kolay olmamalı, varsa-yımlarla öldürmeye gidilir mi hiç? Akça Koca sana bunu öğretmedi mi? Senin öldürmeye geldiğin adam, şu sıralar Kayı diyarına at sürüyor. Sen şimdi yaşananları unut ve beni iyi dinle! Sabah, Bizans ordusu buradadır. Onlara obamız, devletimiz hakkında bilgiler ver. Bunları yaparken Akça Koca öğretisini takip et. Seni korkuttum, bana da hakkını helal et!”

“Helal olsun Veli Derviş, helal olsun. Hem de bin kere helal olsun.” Veli Derviş savuşup gitti, kendimle baş başa kaldım. Ne diyeceğimi, nasıl bir noktada duracağımı bilemedim. Bana yanlış bir iş yaptırmadığı için Allah’a hamdettim.

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte Bizans atlıları köye doluştu. Hava matem kokuyordu; sanki gün ağarmamış, güneş doğmamıştı. Ne bulurlarsa yağmıyorlar, yiyecek namına ne varsa aç boğalar gibi midelerine indiriyorlardı. Burası bir Kayı köyü olsa anlardım ama kendi insanlarına karşı bu kadar acımasız, bu kadar şiddet ve öfke dolmaları garip gelmişti. En önde bulunan Bizanslı komutan, atından inip iri söğüt ağacının bulunduğu noktaya gelip oturdu. Yanına gelenlere sorular soruyor, aldığı cevaplarla keyifleniyordu.

Ben de yanına kadar sokuldum, Bizanslı demirci de oradaydı. Kumandanın son sorusuna cevap veriyordu: “Derler ki efendim; Osman Bey tüm gücünü kuvvetini Selçuklu Hükümdar’ına yardıma göndermiştir. İmparatorumuz da bu durumu haber alıp ordumuzu yola çıkarmıştır. Osman Bey şu an oldukça güçsüzdür, savaşmayı göze alamayacaktır. Hatta sizden aman dileyecektir.”

“Sen tüm bunları nerden bilirsin?” diye çıkıştı kumandan; “Söylediklerine nasıl itimat edebilirim?”

“Biz bu yurtların sahibiyiz, Kayılar hemen yanı başımızdadır, nefes almalarını bile duyarız. Hem gözlerimizle gördük, dün sabaha karşı kalabalık bir atlı gurubu doğu istikametinde sefer ediyordu.”

Söze girip girmeme konusunda kısa bir tereddüt geçirdim. Kararlı olmak, korkunun Azrail’idir, içime bunları fısıldadım, zira Bizanslı kumandan inanıp inanmama arasında bocalıyordu. Ufak bir dokunuşa ihtiyacı vardı şimdi: “Demirci ustamız doğru söyler.” diye söze girdim; “Osman Bey kuvvetlerinin çoğunu Alâeddin Keykubat’a göndermiştir. Giden orduyu ben de gördüm. Bu yüzdendir ki onlarla savaşmanın, onları yok etmenin tam zamanıdır.”

Bizanslı kumandanlar Kayıların güçsüzlüğüne iyice kanaat getirdikleri sırada kuşluk vakti Osman Bey’in elçileri geldiler. Bey’imiz barış istiyordu. “Biz Sultan Alâeddin yurdundayız, buraya savaşmaya değil, yer yurt tutmaya geldik. Hem bize saldırılmadığı sürece biz kimseye zarar vermeyiz.” diyordu.

Komutanlar bu durumu kahkahalarla karşıladılar. Biraz ötede çadırın demirine bir karga kondu o an. İçlerinden biri, bir ok darbesiyle indirdi kargayı, kalkıp başını kesti ve elçilerimize uzattı: “Bu kargayı korkak Bey’inize götürün, o ne demek istediğimizi anlayacaktır.” dedi.

Elçiler geri döndüler. Bunlar olurken kendimi zor zapt ettim, az kalsın Bizanslı komutanın kellesini uçuracaktım. İçimden; “Bu iş karga boynu koparmaya benzemez, siz görürsünüz Söğüt ovasında kaç yaralı keklik olduğunu...” dedim.

Elçilerin gidiş gelişleri, türlü barış girişimleri sonuç vermedi. Öğle vakti girmeden, iyi teçhizatlı, Bizans'ın en seçkin birliklerinden oluşturulmuş ordu ile Koyunhisar'da karşılaştık.

Osman Bey ordumuzu üçe bölmüş, hedef şaşırtmak için Akça Koca'yı doğu istikametine yönlendirmişti. Onlar dağların arkasında pusudaydılar. Kuzeye ise Konur Alp'i yollamıştı. Orta birliğin başında da oğlu Orhan Bey'le kendisi bulunuyordu.

Ben bir fırsatını bulup saf değiştirdim ve olanları Osman Bey'imize aktardım. Ölüm kalım savaşında kılıçların biri indi diğeri kalktı, oklar hiç durmadan yaylardan fırlatıldı. Bir iki saat içerisinde sayıca çok olan Bizanslılar orta alanda hâkimiyeti ele geçirmişlerdi. Ön saflarda savaşan alperenlerimizden şehit olanlar oluyordu. Osman Bey'imizin yeğeni Aydoğdu Bey de şehit düşenler arasındaydı. Onun şehitliği ordumuzda kısa bir sarsıntı yaşanmasına neden oldu. Osman Bey tez toparlandı ve ordumuzu doğuya doğru geri çekmeye başladı.

Ordu doğuya çekilirken, kuzeyden gelen Konur Alp makası daraltıyordu, zafer sarhoşu Bizans askerlerinin bundan haberi yoktu. Diğer dağın ardındaki Akça Koca birlikleri de arkadan hücum için yaklaşmışlardı.

Askerlerimiz yüksek tepelerden aşağılara doğru beyaz gölgeler gibi inmeye başladığında Bizanslılar için artık çok geçti. İki kenar birliğimiz kapını iyice daralttı, kısıtlanan Bizanslılar birer birer imha edildi. Gün akşama döndüğünde Koyunhisar Ovası'nda tek hâkim ses "Allah-u Ekber!" olmuştu. Osman Bey, yeğeni Aydoğdu'yu kaybetmenin üzüntüsüyle sarsıldı ama böylesi devasa bir Bizans ordusunu bozguna uğrattığı için Allah'a şükürler etti. Koyunhisar'dan sağ kalabilen son Bizans askeri kaçarken tarihler 1302 yılını gösteriyordu.

Bu savaştan sonra Osman Bey'imize Gazi unvanı verildi. Devletimizin sınırları, Nikea dâhil Ulubat hattına kadar genişledi. Akça Koca da yaralananlar arasındaydı. Bu savaşta o da bir ok darbesi ile yaralanmış, gazilikle müşerref olmuştu. "Ey oğul! Zulümden sakın. Zulme teşvik edenleri devletinden uzaklaştır. Devletin servetini

çoğaltmaya çalış. Lüzumsuz harcamalardan kaçın. İsrafın haram olduğunu bil. Ordunla ve malınla kesinlikle gururlanma. Üstünlük yalnızca Allah’a mahsustur. Kimseye haksızlık etme, fakir fukarayı, yetim gurebayı gözet. Halkını düşmanların zulmünden koru. Bunun için güçlü ol, birlik içerisinde hareket et. Ayrılıktan ayrılıktan kimseye hayır gelmez. Senden sonrakilere de bu öğütleri tekrarla.” Akça Koca, Ertuğrul Gazi’den bu yana atılan her adımda bulunmuş, yapılan her muharebede yer almış, edilen her duaya âmin demiş, Selçukludan Kayılara geçişte sağlam bir köprü vazifesi görmüş koca bir yiğitti. Osman Bey’in, evladı Orhan’a yaptığı bu uyarılarda da onun yanına bulunuyor, yapılan duaya yine içtenlikle âmin diyordu. Osman Gazi çok güvendiği, itimat ettiği, her zaman takdir ettiği yiğit komutanı Akça Koca’yı yanına çağırmış, yola çıkmadan ona tıpkı babası Ertuğrul Gazi gibi nasihatlerde bulunmuştu: “Akça Koca’m, yiğit kumandanım! Bizler gayret ettik, Allah nasip etti, obamız beylik oldu, beyliğimiz devlet... Yüce Allah, tüm yaptıklarınızı katında kabul etsin. Devletimiz sonsuza kadar İslam’ın hizmetkârı olsun, adalet bayrağını her zaman en yükseklerde tutsun. Bunun olması için senden ricam odur ki oğlum Orhan’ın emrine giresiniz, ona yardımcı olasınız. Gayretlerinize onun sancağı altında devam edesiniz. Bilesiniz ki bu sizin için daha hayırlıdır.”

Akça Koca bunları bana naklettiğinde onu kaçamak bakışlarla süzmüştüm. Hizmetinde bulunduğum on yıllar içerisinde asla bir beylik iddiası olmamıştı. Bazen, ‘belki Osman Bey’den sonra kendi oymağını öne çıkarır’ diye düşünürdüm.

Elli bir yaşına gelmiştim; yılların biriktirdiği tecrübeyle anlamıştım ki onun dünya makamında gözü yoktu. O, benim farkına varamadığım bir hayat keyfiyeti içerisinde ebedî nimetleri özleyen bir ulu dervişti.

“Bizim gayemiz gaza yolunadır Toygar Aras, kim ki din-i mübîn uğruna nefsinı feda ederse bütün kâinat kıyamete kadar onun adını anar.” diye söylendi.

Akça Koca’nın hızlı adımlarla bize doğru geldiğini görmüş, şaşırmış, bir o kadar da hayret etmiştim. Bir olumsuzluk mu vardı?

Devletin başında meydana gelen değişikliklerle ilgili bir sorun mu yaşıyordu? Bu saatte böyle acele etmesinin nedeni neydi? Korkuyordum; Kayı Hanedanı'nda Bey olacak kapasitede o kadar çok lider vardı ki, eğer kalben bir bağlılık olmasa bir iç savaşın çıkmasının, kardeşin kardeşi boğazlamasının önünde hiçbir neden yoktu. Kapıda karşıladım; selam verip içeri süzüldü. Kendisine oturması için yer gösterdim ama o, sedire oturmayı seçti, sırtını duvara dayadı. Açık kapıdan karşı dağları, aşağı ovaları seyretmeye başladı. Onu misafir emekten büyük mutluluk duyuyordum, zaman zaman çocuklarla biz de ona giderdik ama genellikle o bize gelirdi. Çocukları çok sevdiği için bizi rahatsız ettiğini söylerdi. Gerçi Hacı İlyas'ın evlatları doğduktan sonra gelmeyi biraz seyreletmişti ama yine de uğramadan edemezdi. Ertuğrul'un bir çocuğu olmuştu, Kızım Hayme Hatun'un ise iki çocuğu vardı. Tıpkı Akça Bey'im gibi ben de gönlümü torunarımla eğlendiriyor, onların yetişmesi için çabalıyordum.

Bakışları, sanki hiç içeri dönmeyecekmiş gibi dışarılara dalıp gitmişti. O böyle dalınca kendine dönmesini beklerdim. Derinlerde mutlaka bir şeyler aradığı olurdu. Hisli dünyasına müdahil olmak, gönül pınarından döküleceklerin önünü kesmek gibiydi. İhtiyarlığı, çehresini kaplayan iyice seyrelemiş beyaz sakallarında okunuyordu. Sarığını çıkarıp dizine koyduğunda saçlarının epey bir döküldüğünü gördüm. Yetmiş beş yaşına gelmiş bu yiğit komutanın hâli ister istemez üzülmeme neden oldu. Rüzgârın onu rahatsız ettiğini düşündüm, kalkıp kapıyı kapattım. Kapı kapanınca kendine gelir gibi oldu, yutkunup söze girdi: “Buraya bu saatte gelişimin önemli bir nedeni var Toygar Aras.” diye başladı.

“Hayrolsun inşallah Akça Bey'im.” dedim.

“Niyet hayır, akıbet hayırdır, Bey'imiz Orhan Gazi bize yeni bir görev yüklemiştir. Gayrı akın düzenledikten sonra geri dönmek, buralarda eğleşmek size yaraşmaz demıştır.”

“Beylerimiz ne emrederse başımız üzerinedir...”

“Orhan Bey gözünü Bizans'a dikmiştir Toygar Aras. Bataklığı kurutmadan ortalıkta dolaşan sineklerden kurtulamayacağımızı söyler. Bunun yolunun da büyük kale Konstantinapol'den geçtiğinden dem vurur. Anlayacağın, hedefi bu kadar büyük koymuştur.”

“Siz ne söylersiniz Akça Bey'im, Konstantinapol nere, Söğüt nere...”

Nasıl gidilir, nasıl alınır oralar, bu mümkün müdür?”

“Bir Kayı Bey’i hayal ettiyse mümkündür. Yaşadığım süre içerisinde gördüm ki; onlar neyi hayal ettilerse gün geldi, gerçek oldu. Alınmaz denilen kaleler alındı, girilmez denilen topraklara girildi. Hem Peygamber Efendimiz müjdelemiştir, ‘Konstantinapol mutlaka fethedilecek’ demiştir. Eğer oralara varılması imkânsız olsa idi Allah Resulü böyle bir hedef gösterir miydi? Ya Ebu Eyyûb Hazretleri neden orada metfundur, düşündün mü hiç? Anladım ki Orhan Bey, bu mübarek hedefe ulaşma arzusu ile yanıp tutuşur. Bunun için de uzun vadeli bir plan yapmış; kendi komutasındaki ordunun istikametini Bursa’ya çevirmiştir. Bize de kuzeyden Konstantinapol üzerine sefer görevi vermiştir. Neticeyi Allah tayin eder. Yarından tezi yok yollara düşeceğiz, bunu söylemeye geldim.”

“Nasıl gideceğiz Akça Bey’im, nasıl hazırlanacağız?”

Çok fazla düşünmedi, tüm planları yapmış gibiydi. Sadece sakallarını sıvazladı ve devam etti: “Atlı birliklerle gidip akın ederek geri dönmek pek bir sonuç vermiyor; geri dönünce işler kısa sürede eskiye dönüyor. Hatta daha da bozulduğu oluyor. Orhan Bey bunu tecrübe etmiş, öyle anladım. Bizler yükümüzü yükleyip oymak olarak gideceğiz. Eşyalarımızı toplayacağız, atlarımızı, öküzlerimizi, yatak, yiyecek ve giyeceklerimizi alacağız. Atalarımız Orta Asya ovalarından yola nasıl çıkmışlarsa bizler de öyle çıkacağız. Elimizde fazla kalan eşyaları ihtiyaç sahibi ailelere dağıtacağız. Çadırlarımıza yeni Türkmen boyları gelip yerleşecek; biz gittikten sonra buraları onlar işleyecek, obamıza onlar sahip çıkacak. Bizler de Konstantinapol yollarını adım adım arşınıyor olacağız.”

Oğlum Ertuğrul söze girdi: “Biz de gidecek miyiz Akça Bey’im, bizi de düşürecek misiniz Konstantinapol yollarına?”

“Ne o, korkuyor musun yoksa?” dedi Akça Koca. Ertuğrul göğüs gerip diklenir gibi konuştu: “Neden korkayım Akça Bey’im, bir Kayı genci ancak Allah’tan korkar. Elimiz kılıç tutar Allah’a şükür. Biz de bu gazalar için yetiştirilmiyor muyuz?”

Akça Koca sevindi, toparlanıp diz üstü oturdu: “Şaka ettim tabii! Sizler bizim geleceğimiziniz, bizden sonra sancağı sizler taşıyacaksınız. Hep birlikte yola çıkacağız. Bize bağlı oymaklardan kimse

kalmayacak Söğüt'te. Şimdi bana müsaade, çok eğleştim, daha uğrayacağım kapılar vardır. Allah'a ısmarladık."

O gece gökyüzünü ayrı bir çekicilikle süsleyen ay muhteşemdi. Hep yağmur beklentisiyle titreyen yüreklerimize bu gece ayrı bir coşkunluk doldurmuştu. Akça Koca, babasından dinlediklerini bize anlatır, Buhara'da, Semerkant'ta ayın başka bir güzellikte doğduğunu söylerdi; "Kız boynundaki inci gibi sallanır" dermiş Abdülmelik Efendi. Acaba oralarda da böyle mi parlıyordu? Konstantinapol'de nasıl parlardı?

Çadırın açık kapısından seyre koyulmuştum. Hiç dikkat etmemiştim, hüznü gönlüme tatlı bir ziyafet sunarak yükselen ay, sefere çıkılacağı zamanlarda hep böyle mi olurdu?

Uyumam gerekiyordu, dinlenmem lazımdı, sabah uzaklara sefer hazırlığı vardı. Akça Koca kesin talimatı vermiş, evleri tek tek dolaşmış, herkesi yola revan olmaya çağırmıştı. Gözlerimin ne kadar kapandığını bilmiyorum, açık kapıdan dolan soğuk, içeride buza kesmişti. Haçça ve çocuklar iyi ki yan odada yatıyorlardı. Baktım uykunun tatlı kollarındalar, bunu fırsat bilip avluya çıktım. Su kuyusunun başı kıpırtısızdı, yalak neden boşalmıştı anlayamadım, galiba göç telaşından su doldurmayı unutmuştuk. Keklik için koyulan yem kabı da artık eskimiş, yüzeyi yosun bağlamıştı. O günden sonra Karalı bir daha gelmemişti. Gelseydi onu takip edecektim. Ama Buharalı bir şeyler söylemiş, Akça Bey'im bir şeyler ima etmiş, Haçça yüreğinin sesini dinleyip kekliğin peşi sıra gitmişti. Tüm bunlar birer rastlantı olamazdı, belli ki keklik bize bir haber vermek istiyor ya da bizi bir yere götürmeye çalışıyordu.

İçeride coşkun olan yüreğim nedense dışarı çıkınca tarifsiz bir keder yumağı oldu; zaman geçtikçe yumak daha da büyüdü. Gizli bir el eski pazenleri, yırtık mintanları söküyor, durmadan bu anlamsız yumağa sarıyordu. Oysa kaç cenge durmuş, kaç düşman kellesi vurmuştuk haddi hesabı yoktu; casusluk yaptığım zamanlarda bile böylesi bir hüzne duçar olmamıştım.

Yüce Rabbim bana öyle bir nimet bahşetti ki bunun şükrünü eda

etmeye kalksam ömrüm yetmez. Akça Koca gibi bir komutana evlat olmak, onun hizmetinde bulunmak, onunla seferlere çıkmak kaç kişiye nasip olabilir? O, elimden tuttu, obamızın en iyi hocalarından ders aldırdı, şuurumu derinleştirdi; şimdi de Konstantinapol yoluna düşeceğiz, müjdelenen beldeyi fethetmek için yol alacağız. Peki ama içimdeki sıkıntı da neyin nesi şimdi?

Böyle bir hâle, Osman Gazi Bey’imizle Edebali Dergâhına gittiğimde düşmüştüm. Dergâh kapısından içeri girerken Söğüt dereleri gibi coşkun olan yüreğim bir anda yeise tutulmuştu. Tam böyle değildi ama içimdeki fırtına benzer özellikler taşıyordu. Edebali Dergâhında üç gün boyunca hizmet etmiş, dönüşte “İçime kor bir ateş düştü Akça Bey’im, tüm bedenim yanıp tutuşmaktadır, Şeyh Edebali Dergâhında olmuştur, ne tavsiye edersiniz?” diyerek Akça Koca’dan içimdeki yangını söndürmesini istemiştım.

Akça Koca’nın tasavvuf ehli biri olup olmadığını bilmiyordum. Meraklı olduğumu anladığı günlerden bir gün bana yine bu kuyunun başında şunları anlatmıştı: “Tasavvuf herkese göre değildir Toygar Aras; bir dergâhın kapısından bir günde onlarca kişi girer ama ancak bir iki tanesi mürit olmayı hak eder. Şeyh Efendi mürit olacakları gözünden tanır, onlara ayrı bir özen gösterir. Diğerleri onun için misafirdir ve hayatları için dua eder. Ben yıllarca müderrislik ettim, babam Abdülmelik Efendi’nin hizmetinde bulundum. Fıkıh, hadis, tefsir ilminde Selçuklu diyarında benim gibi az bulunur. Yetiştirdiğim talebenin sayısını yazsan belki ömrün yetmez. Enaniyetten Allah’a sığınırım, tüm bunları neden anlatıyorum; Şeyh Edebali Dergâhına ben de gittim, mübarek zatın elini öptüm, dualarını aldım; gel gör ki Bey’imiz Osman’a gösterdiği ihtimamı bize göstermedi.” “Neden böyle davranmış olabilir, sizde başka bir ışık mı gördü yoksa?”

“Orasını bilemem. Bizim bir post üzerinde oturmamızın doğru olmadığını murat etmiş olabilir. Gaza meydanlarında kılıç çalmamız bizim için daha hayırlıdır, kim bilir. Herkes derviş olursa yiğitliği kim yapacak? Onun methettiği, güvendiği, büyük devlet kuracak diye müjdelediği Osman Gazi’ye yaren olmak, onun emrinde seferde bulunmak da bir şereftir. Bu da bir yoldur.”

“Derviş olan yiğit olamaz mı? Mesela Veli Derviş bizden daha mı az yiğittir Akça Bey’im?”

Gülümsemiş, iç çekmişti: “İnsanın içerisinde hiçbir şeyle doldurmadığı bir boşluk vardır, sinsice büyüyen, hırsla, tamahla beslenen... Kendini tatminkâr biri yapmayı başarırısan o zaman veli olursun. Adına derviş derler o zaman. Bu işin imtihanı ağırdır, herkes omuz veremez. Edebali Dergâhında mürit olmak da şeref, Kayı boyunda asker olmakta... Her ikisi de nasip meselesi, kıymetini bilmeli...”

Şimdi bunları neden hatırladım, Akça Koca bir Şeyh Edebali derviş miydi, bilemedim. O, gönlünü Kayı beylerine rapteylemiş, oradan yürüyordu menzile. Kesin olarak bunu biliyordum. Kendisi olmaktan vazgeçmiş, tüm benliğiyle cihat etmeyi seçmişti. Obada onun kadar alçak gönüllü olan var mıydı? Onun kadar cömert, onun kadar kanaatkâr bir başka şahsiyet tanımamıştım. Kendisine verilen her görevi itirazsız kabul ediyor, yerine getirmek için canla başla çalışıyordu. Tevazu sahibiydi, yokluk elbisesini sırtına geçirmiş bir büyük insandı. Böyle düşündükçe hüznüm dağılmış, epey bir rahatlamıştım.

Kuyunun dibine baktığımda, karanlık sulara düşen ay ıslanmış gibi geldi. Bir an inip onu çıkarmayı arzuladım. Yağmurda bir sır vardı, sırrımız kaimdi, henüz açığa çıkmadı, görevimizin başındayız. Ya şimdi? Ay neyin sırrı oluyor, neden beni bu kadar cezbediyor, binlerce gecedir binlerce kere doğan ay, bu gece neden bu kadar ihtişamlı? “İnsan, hayat ile ölüm arasına sıkışmış bir varlıktır.” derdi Akça Koca. “Ona göre yaşamalı, ona göre değerlendirmeli kısacık ömrü. Yoksa o cenderede boğulup gider de farkına varamaz.”

Oğlum Ertuğrul da uyuyamamıştı. Dışarı çıkıp yanıma geldi: “Hayırdır baba, bu saatte neden dışardasın?”

Saçlarını okşadım. Akça Bey’im de saçlarımı aynen böyle okşardı: “Seni dışarı çıkaran şey ne ise galiba beni de o çıkardı.” dedim.

“Bir derviş gördüm bu gece.” diye anlatmaya başladı. “Rüya ile gerçek arası bir şeydi. Bizim yola çıkacağımız istikamette, bir Bizans obasında savaşa tutuşmuştu. Yalnız başınaydı, düşmanları kıra kıra ilerliyordu. Ona yardım etmek için fırladım, ‘Neden tek başına

savaşıyorsun, yardıma gelmemizi neden beklemedin?’ dedim. Tam o anda, bir ok darbesiyle şehit oldu derviş. Sıçradığımda yataкта olduğumu anladım; korktum, bir o kadar da üzüldüm. Dışarı bu yüzden çıktım, senin burada olduğunu bilmiyordum.”

Acılı bir ses işitmiş gibi bir duygu yankılandı içimde. Veli Derviş’i hatırladım, yoksa çocuğa malum mu olmuştu? Veli Derviş gerçekten şehit mi düşmüştü?

“Nasil biriydi? Boyu uzun muydu, sakalı ak mıydı, kıyafeti ne renkti, hatırlıyor musun oğlum?”

“Onları net seçemedim baba, bir dervişti işte. Giyiminden kuşamından anladım derviş olduğunu.”

“Sabah yaklaşıyor evlat, kalk hazırlığa başlayalım! Birazdan Akça Koca ses verir. O ses verdi mi yolda olmak lazımdır. Geç kalmayı hiç sevmez zira...”

Ot yükü taşıdığımız eski bir kağnımız, onu çeken iyi besili bir öküzümüz vardı; yaylaya giderken kullanırdık, erkenden onları hazır ettik, evde alabildiğimiz ne varsa arabaya yükledik. Artık Söğüt ovalarından, Domaniç yaylalarından ayrılma vaktinin geldiği anlaşıyordu. Akça Koca’ya bağlı olanların hepsinin evlerinin önünde aynı hazırlıklar yaşıanıyordu. Artık geri dönüşü olmayan uzun bir yola çıktığımızı anlıyordum.

Güneşin ilk ışıklarıyla birlikte iki yüz atlı, çocukları ve eşleriyle birlikte, koyunlar, keçiler, tavuklar, atlar, birkaç merkep, çekilen öküz arabaları olduğu hâlde Akça Koca önderliğinde Söğüt’ten ayrıldık. Hareket tarihimizi önümdeki kâğıt tomarlarına 1303 yılı olarak düştüm.

Bunda bir gariplik yoktu, biz hep yolcuyduk aslında, asıl işimiz yolda olmaktı bizim; belki de Söğüt ovalarında çok bile eğleşmiştik. Biz güneşin doğduğu yerden, ana sütü kadar kutsal topraklardan batı taraflarına göç eden din-i mübîn sancaktarlarıydık. Tozlu uzun yollara yüreklerimizi koyarak, aşılmaz denilen stepleri ilmek ilmek işleyerek gelmiştik buralara; yine aynı duygu ve coşkunlukla daha ilerilere gidiyorduk. Hüzne bulanmış gözlerimiz, zamanı durduran bakışlarımız, kemikleri kırılncaya kadar birbirlerine sarılan yiğit-

lerimiz, henüz yola çıkmak nedir bilmeyen çocuklarımız; hepsi bu kutsal yolculuğun farklı birer rengi oluvermişlerdi. Yolları, gözle görülmeyen ama varlığı kuvvetle hissedilen bir örgünün ilmekleri gibi işliyor, adı henüz konulmamış bir kilim motifi gibi dokuyorduk...

Atlılar, silahlılar, yayalar, kağnılarda oturanlar, kadınlar, kızlar, erkek çocuklar, gençler... Sakin, saygılı, birbirini durmadan gözetken, mütevazı, içtenlikli bir tavırla yola düşmüşlerdi. Herkesin yönü belli, hedefi ortak, yolu birdi. Tipik bir Kayı göçünden başka bir şey değildi yaşananlar...

Akça Koca, göç yolcularını tıpkı savaş ordusu gibi dört sınıfa bölmüş, her sınıfın başına bir sorumlu tayin etmişti. Kuzey cenahından sorumlu bendim. Bir ordu düzeninde ilerliyor, birbirimizi kontrol ederek yol alıyorduk. Akça Koca'nın kesin talimatı vardı: "Yolculuk sırasında kadınlar ve çocuklar gözetilecek, hasta olanlar derhâl hekime gösterilecek, hastalığı ağırlaşanlar gerekirse Söğüt'e geri gönderilecek."

Aklımda hep Konstantinapol vardı. Böyle seyyahlar gibi, yüklü kervanlar misali gitmeyi düşünmüyorduk herhâlde. Zaten buna kim izin verirdi? Hangi badirelerden geçilecek, hangi savaşlar atlatılacak, hangi dağlar aşılacak, kaç tane kale fethedilecek kim bilebilirdi?

Yollardan kalkan tozlar ufuklarda kayboluyor; eşek anırmaları, at kişnemeleri, yiğit akıncıların zaman zaman dillendirdiği yanık türküllere karışıyor; atılan tekbirler hepsini bastırıyor; kervanımızda herhangi bir olumsuzluk yaşanmadan yolları tüketiyorduk.

Yol uzadıkça uzarken sabırlar aynı oranda kısalıyor, üzerimize çöken yorgunluk hayvanlarda kendini daha fazla gösteriyordu. Vaziyet, kervanı bir bekleme alanında mola vermeye mecbur bırakıyordu. Gece eğleşiyor, ateş yakıp yemekleri kaynatıyor, uyuyor, sabah namazıyla birlikte yola devam ediyorduk.

Böyle birkaç gün geçirmiştik. Nerede konaklayacağımızı merak ettiğim günlerden bir gün; güneşin tam tepede olduğu saatlerdi. Akça Koca'nın emriyle burada konaklayacağımız söylendi. Sıcak

bastırmış, hayvanlar susamıştı. Alanın yanı başında kendi ritminde bir nehir akıyordu. Ne hızlı ne yavaş ne kabarık ne de çok dingin ama görüntüsüyle heybetli... İri gövdeli Söğüt dalları susamış ceylanlar gibi üzerine eğilmiş, kuruyan yapraklar birer kaz sürüsü gibi üzerinde yüzüyordu. Su ihtiyacımızı buradan karşılayacak, hayvanlarımızı sulayacak, atlarımızı dinlendirecektik.

Akça Koca yanıma gelip; “Burada konaklayacağız Toygar Aras.” dedi: “Oba kurmak için en müsait yer burasıdır. Hem yorulduk; bir müddet eğlenmek iyi gelecektir. Şimdi yapacağımız ilk iş çadırları kurmak olacak, sonrasında buraya güzel bir mescit yapacağız.”

Şaşırmadım desem yalan söylemiş olurum. Sıradan bir çadırı da mescit olarak kullanabilirdik, neden böyle bir arzu doğmuştu içinde, anlamamıştım. Gülümseyerek yüzüme baktı: “Peygamber Efendimiz, Mekke’den Medine’ye hicreti sırasında, Kuba denilen yere bir mescit yapmıştı. Bu, aynı zamanda İslam’ın ilk mescididir. Biz de buraya bir mescit yaparak hem yolculuğumuzu bereketlendirecek hem de bir sünneti yerine getirmiş olacağız.”

“Bey’imiz daha iyisini bilir.” dedim.

Akça Koca’nın yüzü gülüyordu. İçindeki huzur dudaklarına yansımıştı. Ellerini omzuma koydu, gözlerimin içine baktı: “Rabbimiz bu mescidi hayırlara vesile kılsın, içerisinde namaz kılmayı önce bizlere, bizden sonra da gelecek kervanlara nasip etsin.” dedi.

Duayı duyan bir tek ben değildim; “Âmin” sesleri meydan yerde perde perde yükseldi. İlk hareket Akça Koca’dan geldi; güç bela kaldırdığı dört köşeli, düzgün ama oldukça ağır bir taşı alanın müsait bir noktasına temel taşı olarak koydu. Atmış dokuz yaşındaki bir adamın böylesi ağır bir taşı nasıl kaldırabildiğine hayret etmiştik. “Ya Rabbi! Bu Akça kulunun hizmetini dergâhında kabul et, gayretimizden Peygamber Efendimiz’i haberdar et.” diyerek ellerini yüzüne sürdü. Onun bu gayretini görenler, karınca sürüsü gibi etrafa dağıldılar. Akşam karanlık bastığında taş dizme işlemi bitmiş, mescidin duvarları için ağaç taşımak kalmıştı.

Akça Koca sefere çıktığı zamanlarda yanında o yöreyi iyi bilen

bir kılavuz bulundururdu. Sönük ışıkların zor bela aydınlattığı otağın önüne bağdaş kurup oturmuş, kılavuzla konuşuyordu: “Burası Sangarius³ Irmağı’dır Bey’im. Karahisar⁴ yaylalarından derelerin birleşmesiyle oluşur, uzun bir yolculuktan sonra Ahşena’ya⁵ dö-külür. Ahşena buraya epey bir uzaktır. Oraya ulaşmak için birkaç Bizans kalesini fethetmemiz lazımdır. Umarım buna hazırlıklı çıkmışsınızdır.”

“Bizi ne sanırsın kılavuz efendi, sen işine bak! Bize yolu düzgün tarif et, boyundan büyük işlere burnunu sokma!”

“Haşa efendim, işinize karışmak ne haddime... Ben sadece bildiklerimi, gördüklerimi söylüyorum. İleriye gitmek tehlikelidir, onu anlatmaya çalışıyorum.”

“Korktuğunuz şeyler, arzu ettiğinizden daha fazla ise o zaman sana hak veririm kılavuz efendi. Unutma ki biz, bir şey elde etmek için yola çıkmış değiliz; elde ettiklerimiz bizi yola çıkmaya mecbur ediyor. Izdırapsız, tehlikesiz bir yaşamı tercih etseydik yerimizden yurdumuzdan hiç ayrılmazdık. O yüzden korkmaya, tedirgin olmaya hacet yoktur.”

“Bey’imiz en doğrusunu bilir.”

Artık daha fazla duramayarak kendimi ortaya çıkardım. Kılavuz beni görünce ayrıldı, Akça Koca’nın dizinin dibine oturdum. O ara Hacı İlyas da geldi. Üçümüz uzun süredir ilk defa bir araya geliyorduk. Oturduğum anda bir kılıç dikkatimi çekti. Daha önce görmemiştim; Akça Koca’nın baş ucunda, savaş yorgunu gibi duruyordu. Kendi yaptırdığı, savaşlarda tek çalışta kelleler uçuran meşhur kılıcı neredeydi acaba? Merak ederek sordum: “Yeni kılıcınız hayırlı olsun Bey’im, eskiyi ne yaptığınızı merak ettim.” dedim.

Kılıca şöyle bir baktı: “Bu Kılıç, Sultanımız Alâeddin Keykubat’ın Osman Gazi’ye hediye gönderdiği kılıçtır. O, oğlu Orhan Bey’e vermiş, Orhan Bey’de bize hediye etmiştir.” Eliyle göğsünü işaret etti; “Eğer şu Abdülmelik oğlu Akça Koca’nın başına bir şey gelirse, bu kılıcı Orhan Bey’e götürmek sana borç olsun.” dedi.

“Neden Orhan Bey’e götüreyim?” diye soracaktım, edebimden so-ramadım. O, sözünü sanki yarım kalmış gibi tamamladı:

³ Sakarya Irmağı’nın eski adı. ⁴ Afyon’un eski adı ⁵ Karadeniz’in eski adı

“Bu bir Bey kılıcıdır, ahirde de ‘Bey’lere layıktır.” Akşam namazı sonrası sohbetimizi sürdürmüştük. “İstikametimiz neresidir Akça Koca Bey’im, Konstantinapol’e nasıl varacağız?” diye sordum.

“Bu hiç kolay değildir Toygar Aras. Kılavuzun anlattığına göre bir müddet şu koca ırmağın kenarını takip edeceğiz. Sular bize yol gösterecek, istikametimizi kolaylaştıracaktır. Bir komutan doğanın dilini de kullanmasını bilmelidir. Zannedirim ırmak kenarlarında Bizans kaleleri vardır, olması da doğaldır, su kenarıdır deyip buralarda çiftçilik yaparlar. Bu kaleleri fethetmemiz ve Orhan Bey’imize bağlamamız gerekiyor. Şimdilik burada bir müddet çadır kurup eşleşmek en doğru yoldur.”

Nehir bize mihmandarlık ediyor, geçmişte defalarca yaptığımız gibi yeni bir oba kuruyorduk. Düzlük alana çadırlar çatılmış, ahırlar yapılmış, mescit bitirilmiş, abdesthaneler tamamlanmıştı. Yaşı bizden büyük olanlar “Söğüt’e geldiğimizde de tıpkı böyle bir oba kurulmuştu.” diyorlardı.

Burada ne kadar kalacağımızı Akça Koca tayin edecek. Konar göçer olduğumuza göre bunu merak etmenin bir anlamı yok. Gittiğimiz her yere, ulaştığımız her noktaya yeni bir oba kurarak devam edeceğiz, ben öyle anlıyordum.

Yerleştiğimiz ilk sabahıydı. Epey uzakta, ağaçların çevrelediği geniş tarlalarda insanlar bir o yana bu yana koşuşturuyordu. Akça Koca bu durumdan pek memnun olmamıştı; atlıların hazırlanmasını, savaş düzeni alıp tepenin eteğindeki kalabalık alana doğru yola çıkmamızı emretti.

Oraya yaklaştığımızı gören ahali ürkmüş, epey bir korkmuştu. Kavgayı bırakıp kaçışanlar, ağaç arkalarına saklananlar, fırlatmak için taş, toprağa sarılanlar birbirini izledi. Akça Koca atının üzerinde ortamın sakinleşmesini bekliyordu; biz de ondan gelecek emirleri...

Tarladaki kalabalık biraz dağılıp insanlar seyrelince Akça Koca atından inerek onlara yaklaştı. Hepsinin üstü başı kan revan içerisindeydi, elbiseleri yırtılmış, yarılmadık ne kafaları ne patlamadık

gözleri kalmıştı. Bir komutan edasıyla: “Nedir bu hâliniz, neden kavga ediyorsunuz, neyi bölüşemiyorsunuz?” diye sordu.

Üstü başı en fazla yağmalanmış köylü, kırık dişleri arasından kan tükürerek konuştu; “Siz de kimsiniz, burada ne arıyorsunuz? Hem bizim kavgamızdan size ne, defolup gidin buradan! Biz sizin gibileri çok gördük.” Akça Koca devam etti: “Bizi ilk defa görüyorsunuz beyim, daha önce buralara gelmiş değildik. Bizi başkaları ile karıştırmayın. Biz Ertuğruloğulları’ndanız, tayin ettiğimiz bir hedefe ulaşmak için yola çıkmıştık, kavganızı gördük, size yardım etmeye geldik, istemezseniz obamıza döneriz.”

Adam durdu, onunla birlikte hepsi birden dikkat kesildiler, içlerinden biri öne atıldı: “Demek siz Ertuğruloğulları’ndansınız, öyle mi? Duyduk ki siz adaletin kılıcıymışsınız. O hâlde anlayın beni, tüm kabahat aha bu serserininindir. Kavgaya bu sebep olmuştur, suçludur ama güçlüdür, güçlü olduğu için bizi perişan etmiştir.”

Herkes adamın gösterdiği tarafa baktı. Kavgaya karışmamış, üstü başı tozlanmamış, hâlinden oldukça keyifli olduğu anlaşılan biri, elini arkasına bağlamış, bir tümseğin üzerinden yaşananları izliyordu. Akça Koca meseleyi anlamak için sordu: “Kabahat kimin dediniz, anlamadım.”

“Bizi kavgaya bu tutuşturdu beyim, babam ileride yaralı yatıyor...” Akça Koca adamın daha fazla konuşmasına müsaade etmedi, ileride atıldı; kalın gövdeli bir meşe ağacının dibinde biri yatıyor, son nefesini verir gibi inliyordu. Yanına yaklaşıp omuzlarına vurdu: “Efendi, iyi misin?” Cevap alamayınca oğlu Hacı İlyas’a döndü: “Çabuk gi,t Hekim Abbas Efendi’yi çağır, ilaç heybesini kapıp gelsin, çabuk...”

Sonra biraz önceki adama; “Anlat hele olay nasıl oldu, neden birbirinizi öldürecek derecede kavgaya tutuştunuz, neyi bölüşemediniz?” diye sordu.

Adam güç bela anlatmaya başladı: “Şu gördüğünüz ağaç, ektiğim tarlama gölge yapar Bey’im; buğdaylarımı vurur, koskoca alandan

mahsul alamam. O şeref yoksunu adamdan ağacı budamasını istedim, oralı olmadı. Ben budamaya kalkınca da ahalisini üzerimize saldı, babamı yaraladı, bizleri perişan etti.

Akça Koca yanıma yaklaşıp; “Sen de var git Toygar Aras, annene söyle bizim baltayı sana versin, al bana getir.” dedi. Hekim Abbas tedaviyi bitirdikten sonra, Akça Koca atlılardan birini çağırdı, baltayı ona verip ağacı yıkmasını söyledi, sonra etrafındakilere dönüp; “Haraket etmeye kalkan olursa kılıcım la başını uçururum.” diye kükredi. Ağacı yıktırıp dallarını ayırttı, gövdeyi kestirip ayrı yere istif ettirdi. Sonra o kodaman suratlı adam la, babası yaralı olanı yanına çağırdı. “Ağacın gövdesi senindir.” dedi kodaman olana. “Onu alıp götür ve odun yap.” Sonra yaralı adama döndü: “Dalları da senindir, yakarsın. Bu, tarlanı vurduğunun bedelidir.”

Adamın bakışları minnet yüklüydü, Akça Koca’nın önüne attı kendini: “Sağ ol Bey’im, babam ne olacak peki? Hâli nasıldır, yaşayacak mı?” dedi yalvarır gibi. “Bizim obada tedavi edilecek, sağlığına kavuşur kavuşmaz göndereceğim babanızı.” Bu kavganın yaşandığı yer bir Bizans köyüydü. Olaydan sonra köylülerin büyük çoğunluğu tekfur la iliş iği kesip Akça Koca Bey’imize tabi oldular. Bunu haber alan tekfurun, muhafızlarını hazırlayıp bize savaş ilan ettiğini duyduğumuzda yeni obamızda on beş günü geride bırakmış tık.

Sangarius Irmağı, güneşin altında pırıl pırıl parlıyordu. Keskin ışıkların kasıp kavurduğu uzak dağların sivri dorukları, durgun akan suyun üzerinde birer mızrak ucu gibi belirmiş lerd i.

Burada yaşam Söğüt’tekine benzemiyordu. Bütün aileler tek bir aile hâline gelmiş tik. Ayrı gayrı davrananlar, kendi başına iş tutanlar, başıboş ava çıkanlar artık yoktu. Evler bir tek ev gibi olmuş, ağıllar birleştirilmiş, yalaklar bütünleştirilmiş, herkesin gayreti aynı noktayı işaret eder olmuştu. Ağ ılda doğan bir oğ lak herkesin sevinciydi, yeni meleyen bir kuzu herkesin sevgilisi...

Akşamları üç beş aile bir araya geliyor, orta bir noktaya ateş yakılıyor, yemekler orada pişiriliyor, orada sofr a kurulup yeniyor, dersler, masallar orada anlatılıyor ve insanlar oradan evlere dağılıyordu.

Bizim bu dayanışmamızı, bu birlik ruhumuzu, bu muhabbetimizi gören komşu Bizans köylüleri birer birer gelip şahadet getiriyor, büyük bir saygıyla Akça Koca'nın önünde Müslüman oluyorlardı. Sessiz bir çoğalma, ağır bir büyüme Söğüt ile burasını birleştiriyor, atlarımızın nallarının değdiği her nokta sanki kendiliğinden Müslüman yurduna dönüyordu.

Akça Koca burada ilk defa yazılı olmayan bir yasa uygulamaya koymuştu: “Kimse kimseye saldırmayacak, sınırına tecavüz etmeyecek, evine barkına zarar vermeyecek, hırsızlık yapmayacak, haksız yere bir başkasını rahatsız etmeyecek.” Söylediği bu sözler, Sangarius'un coşkun akışı altında kendiliğinden yasalaşmıştı. Ortada yazılı bir metin yoktu, kimse kimseyi zorlamıyordu ama komşu köylerle eşine az rastlanır bir huzur iklimi yakalamıştık. Onlardan satın aldığımız alanları ekmeye başlamış, kendimize yeni, yepyeni bir dünya kurmuştuk.

Kayı boyumuzun önderleri haklı çıkmıştı. Beldeler at nalıyla, kılıç zoruyla zapt olunmuyordu. Oralara gitmeli, insanlarla tanışmalı, onların hâllerini sormalı, onlarla dertlenmeli ve onların gönülleri-ne dokunmalıydık. Bize “Kuzeye gidin.” diyen Orhan Bey'imize şüpheşiz hepimiz şükran duyuyorduk.

Sangarius, yeni bir obanın doğuşuna şahitlik ediyordu. Anlıyordum ki bize bir yerin yurt olması için çok şeye gerek yokmuş; biraz düzlük arazi, barınmak için bir çadır, yakmak için bir tutam odun ve onu tutuşturacak bir ateş... Göçmek için karar alındığında ardında üzülecek bir şeyin olmaması gerekiyordu. Çadırın bezini katlar atına yüklersin, yatağını, kabını kacağını alır ‘hadi bana eyvallah’ dersin, hepsi bu kadar. Sıkıntılı zamanlarda okuduğum Nahl Suresi'nin 80. ayetini anımsadım o an: “Allah, hayvanların derilerinden gerek göç gününüzde gerekse konaklama zamanınızda sizin için taşınması kolay evler yarattı.”

Kayı boyunun yaşantısı bu ayetle ne kadar özdeşiyor, ayetin hükmüyle ne kadar da uyuyordu. Hâlbuki burada tanıştığımız Bizans köylülerinin evleri taştan saraylar gibiydi. Ahırları görkemli, elde ettikleri mallar bırakılamayacak kadar çoktu. Onların kurdukları

bu zengin dünyadan vazgeçmeleri imkânsızdı; ama bizler, bir gece ansızın arkamıza bakmadan yola düşebiliyorduk. Obamızın üst tarafından kuzeye giden yol gün boyu işlek oluyordu. Söğüt’e gidenler, Söğüt pazarından gelenler, hayvanlarını yaylalara götürenler yahut yaylaklardan dönenlerle hiç boş kalmayan bir yoldu. Kuş uça habesimiz olsun diye yolun kenarına gece gündüz nöbetçiler koymuştuk. Henüz ani bir baskın yememiştik; ama üç kale tekfurunun birleşip bize karşı savaş ilan ettiklerini duyduğumuzda hazırlıklara hiç vakit kaybetmeden başlamıştık.

Gelen elçiler Akça Koca’ya tekfurların mektubunu iletiler: “Geldiğiniz yere geri gidin der tekfurlarımız. Buralar sizin değildir, huzurumuzu kaçırmaya hakkınız yoktur. Eğer aksi davranırsanız sonunuzdan biz mesul değiliz.”

Akça Koca sakindi: “Tekfurlarınıza söyleyin, buralar ne bizim ne de onlarındır. Allah’ın mülküdür ve mülk sadece Allah’a aittir. Bizim kimseyle bir alıp veremediğimiz yoktur, kimsenin yerinde yurdunda gözümüz de yoktur. Gördüğünüz gibi sahipsiz bir alanda, suyun taşma tehlikesi varken bile buraya çadır kurduk. Kimsenin taşını toprağını istemiyoruz, yola çıkana kadar huzur ve barış içerisinde kalmak istiyoruz. Eğer bunu anlamaz ve bize saldırmaya kalkarlarsa onlara karşı koyacak gücümüz vardır, gidin aynıyla tekfurlarınıza iletin.”

Akça Koca o akşam otağında bir toplantı yaptı. Toplantıda kendisine bağlı komutanlar ve ben vardım. Orhan Gazi’nin hediye kılıcını çadırın gövdesine dayamış, hutbe okuyan bir vaiz gibi ayağa dikilmişti: “Yeni obamızda ilk gazamızı yapacağımız anlaşılıyor. Mübarek olsun! Allah yolunda cihada çıkan bir ordu için bundan daha doğal ne olabilir. Bizanslılar bize saldırmadan biz harekete geçmeyeceğiz, eğer nasip olur da savaş galip bitirirsek çadırlarımızı söküp Tataion Ovası’na doğru yola çıkacağız. Oralar düzlük ve verimli arazilerdir. Orada daha fazla erzak temin edebilir, daha fazla insanla ilişki kurabiliriz. Meramım şu ki; yaklaşmakta olan bu gaza ile ilgili sizlerden görüş bekliyorum.”

“Gazan gazamızdır.” dedim; “Bey’imiz ne buyurursa biz hazırız.”

Diğer ileri gelen komutanlar da görüş bildiriyorlar, Akça Koca hepsini tek tek not alıyordu. Tüm herkesin ortak görüşü burada çok fazla eğleşmeyip daha kuzeye gidilmesi yönündeydi.

Oğlum Ertuğrul o gece otağ nöbetçisiydi. Yolun kuzey başında da Hacı İlyas nöbet tutuyordu. Ertuğrul iyi bir bahadır olmuştu; kolları iri, pazuları kuvvetliydi. Düz sarı saçları omuzlarına bir mısır püskülü gibi dökülür, kestane rengi gözleri görenleri büyülerdi. Dede Korkut'un bütün hikâyelerini, onun tüm hikmetli sözlerini ezberlemişti. Kur'an'ı hafızlığına az kalmıştı. Kılıç kullanması benden daha iyiydi, mızrak savurmada obada üzerine yoktu. Akça Koca ona çok güvenir, Sultan Alparslan'a benzetirdi; "Babasının Arslan'ı!" diye severdi Ertuğrul'u.

Gece geç vakte kadar oturmuştuk. Akça Koca bir sefer için hazır olduğumuzu ilan edince çadıra dönmüştüm. Haçça'nın getirdiği kuru fasulyeden birkaç kaşık ancak alabilmiş, ekmekten ise hiç bölmemiştim. Kuru fasulyeyi ziyadesiyle severdim ama nedense iştahım yoktu. Böyle durumlarda Haçça beni zorlar, illa bir şeyler yememi sağlardı. Nedense o da benimle ilgilenmemişti.

"Bey!" diye bir ses işittim. Sanki uzak dağlardan yankılanmış, gönlüme zehirli bir ok gibi dokunmuştu. Birden irkildim, aynı anda da alnımdan terler dökülmeye başladı. Kimdi bu, neyin sesiydi, kime seslenmişti? Kısa bir şaşkınlık nöbeti geçirdikten sonra kendime gelebildim. Az ileride Haçça, bir kaplumbağa gibi büzülmüş, tesbihi parmaklarında hesap sorar gibi dolaştırıyordu.

Tekrar seslenmesini bekleyemezdim; zaten Haçça ikinci defa seslenmeyi edepsizlik sayar, mümkünü yok ağzını açmazdı. Bir defasında bana kızmış, "Seven insan bir defada anlar, sevmeyene boru çalsan ne fayda!" demişti.

"Efendim Haçça'm!" diye karşılık verdim. Yerinden kalkıp yanıma geldi. Elinden düşürmediği tesbihi bir bilezik gibi bileğine geçirdi, karşıma geçip bağdaş kurarak oturdu: "Dünya ne garip değil mi Bey; Ertuğrul'a doğum sancısı çektiğim daha dün gibi. Bak, şimdi torunlarımız oldu. Hayme Hatun'u ise nadiren görebiliyoruz." dedi.

Başını öne eğmiş, öylece kalakalmıştı. Neden böyle davrandığını çözmeye çalışıyordum. Bana bir şeyler mi ima etmek istiyordu anlamam gerekiyordu.

“Çok şükür, bin şükür, Ertuğrul’umuz Akça Koca’nın en güvendiği bahadırlardan oldu, ona otağ nöbeti verdi.” dedim. Önüne düşen şalı omzuna attı, söylediklerim onu tatmin etmişe benzemiyordu. Yerinden huzursuzca kıpırdadı: “Öyle ama... Ölümlü dünya işte...” diye söylendi.

Ona sonsuzca açık olan gönlüm bir an şaşkınlık deryasına dönmüştü. Aklıma gelen tüm düşünceler bu denize düşmüş, amaçsızca kıyıya vurmuşlardı. Bir derdi vardı Haçça’nın. Derinlerde sakladığı, söylemeye dilinin varmadığı bir serzenişi vardı.

Yanına kadar sokulunca yüzüme tatlı bir gülümsemeyle baktı. O ne zaman böyle davransa içimde bahar kokulu çiçeklerin açtığını hissedirdim. “Her canlı ölümlü Haçça’m, ilahi adalet böyle emretmiş, bizim elimizden ne gelir.” dedim.

O anda “Allah!” diye inleyerek yere yığıldı Haçça. Bir anda tüm vücudu kaskatı kesilmişti. Titremesi normal değildi, kasılan ellerini açamıyordum. Neden bu hâle gelmişti? İçime bir ateş topu düşüverdi, gayriihtiyari dışarı fırladım; Hekim Abbas’ı çağırmalıyım. Bir de ne göreyim, herkes otağın olduğu yere doğru koşuyor. “Akça Bey’im!” diye inledim. “Yoksa Akça Koca’ya bir şey mi oldu?” Kılıcımı kaptıgım gibi ben de koşmaya başladım.

Otağın önü kalabalıktı. Baktığım her bir çehrede derin keder izleri okunuyordu. Acılar gözyaşına karışmış, bakışların suskun dili büyük bir matemi haykırıyordu. Ne olduğunu anlayamamıştım. Akça Koca’yı görünce derin bir nefes aldım; o da beni gördü, kalabalığı yararak yanıma geldi, kolumdan tutup biraz ileriye götürdü: “Başın sağ olsun Toygar Aras, Ertuğrul şehit oldu.” dedi.

Uzaklardan atılan bir ok şehit etmiş Ertuğrul’u. Tam kalbine saplanmış yiğidimin. Kanlar Akça Koca’nın otağını kırmızıya boyamış. Burada toprağa düşen ilk kanın, benim neslime ait olması bir

gururdu; ama o gece, içimde harlanan ateşi söndürememiş, sabaha kadar yanıp tutuşmuştum. Ertuğrul’um, yiğit bahadırım, Kayıların gururu alperenim, burayı bize yurt yapan ilk akıncı beyi olmakla müşerref kılmıştı bizi.

Obamızın üst tarafına, ana yolun kuzeyinde yüksek bir noktaya kazıldı mezarı. Akça Koca cenaze namazını kaldırmak için öne geçmiş, nöbetçiler hariç alacakaranlıkta herkes safa durmuştu. Haçça’m çadırımızda inliyordu, onun bu hâline dayanacak yürek tanııyordum, Hekim Abbas’ın iyi yetiştirdiği bir hekime hatun onunla ilgileniyordu. Ertuğrul’un şehadeti malum olmuştu; “Allah!” diye yığılıp kalması ondandı demek... Hekime hanımı orada bırakarak Akça Koca’nın yanına geldim.

“Ertuğrul yiğit bir bahadırdı.” dedi Akça Koca: “Geleceği parlak, bahtı açık bir cengaverdi ama Rabbimiz ona şehitlik payesini uygun gördü. Sadece bir şehit vermedik, belki de devletimizin çok önemli bir komutanını kaybettik. Çok üzgünüm Toygar Aras, içim kan ağlıyor. Bir komutan, sorumlu bir lider için bu durum ne kadar zordur bilemezsin. Obada bulunan herkes bizim evladımız; hatta koyunlardan, keçilerden, tavuklardan, horozlardan bile mesulüz. Bu ağır yükü kaldırmak çok zor. İşte görüyorsun, sen bir evladını kaybettiğinde ne hâle geldin. Ya ben... Onlarca evladımı savaş meydanlarında bırakıyorum, onlarcası sakat kalıyor, gazi oluyor, onların çocukları, eşleri bize emanet kalıyor...”

Derin bir iç çekti, sonra cemaate dönüp kısa bir konuşma yaptı. Namaz kılındığında küreği ilk kendisi aldı, kimseye vermeden epey bir doldurdu. Tüm üzüntüsünü mezarın üzerine boşaltır gibiydi. Elinden küreği zor aldı; sonunda gözyaşlarını tutamadı ve kenara çekilip ağlamaya başladı. Onu hiç böyle görmemiştim. Ertuğrul’a o kadar üzülmüştü ki kendine gelmesi epey uzun sürdü.

Mezar iyice dolunca kendimi kaybedip toprak yığınının sarılmışım, zor sakinleştirmişler beni. Akça Koca omzuma dokunmasa bayılabilirmişim. Kendime geldiğimde onun hâline de üzülmüştüm; kızaran gözlerinin altındaki halkalar iyice belirginleşmiş, sakalı yağmur görmüş gibi ıslanmıştı: “Ertuğrul artık yok.” dedi; “Onu

buraya defnetmekle bu toprakları yurt eyledik. Bir toprağa şehit kanı düştü mü orası Müslüman yurdu olur. Bu da mesuliyetimizi daha da artırır. Kanayan yüreğimize taş basıp yolumuza devam edeceğiz. Tekrar Allah rahmet eylesin.”

Gözlerim Kezban’ı aradı; yönünü kibleye dönmüş, çocuklardan uzakta için için ağlıyordu. Ertesi sabah Akça Koca atlı birlikleri hazırladı, yayaları teçhizatlandırdı. Obaya nöbetçiler bırakarak Bizans kalelerine doğru sefere çıktık.

Yaralı Bizanslı tedavi edilmiş, köyüne dönmesi için müsaade edilmişti. Adam gitmek istemiyor, bizimle kalmak için diretiyordu. Akça Koca; “Senin bir ailen var, bekleyenlerin var, evlatların, evin, barkın var. Gitmen gerekiyor.” dedi; “Hem barış tesis edildi, artık kimse sizi rahatsız edemez, zulmedemez.” diye de ekledi.

Adam inat etmeyi sürdürüyordu: “Onlar yalancılardır Bey’im, söz verirler sözlerinde durmazlar. Sizden çekindikleri için bir şey yapmayacaklarını söylerler. Siz aha şu boğazı aşın, sırtımızdan kırbaç eksik olmaz. Mallarımızı alır kendi ambarlarına koyarlar, kadınlarımızı, kızlarımıza sarkıntılık ederler. Ne olur beni göndermeyin, ailemi de yanınıza alın!”

Akça Koca hiç tereddüt etmedi, atlı bahadırlardan birini yanına çağırdı: “Bu adam bizimle gelecek, ondan sorumlu sen olacaksın, eğer bir ihanetini sezersen hiç çekinme boynunu vur, kaleler fethedilince de ailesini yanımıza alıp birlikte yola çıkacağız.” diye talimatlar verdi. “Emrin başım üzerinedir Akça Bey’im.” dedi bahadır.

Yüz kişilik atlı ordu, yetmiş beş yaya ve yirmi okçu ile harekete geçtik. Okçulardan ikisi Hacı İlyas’ın oğulları idi. Yaşları birbirine çok yakın, pırl pırl, yetenekli iki gençtiler; çok iyi ok atıyorlar, hedefi tam on ikiden vuruyorlardı. Akça Koca torunlarıyla gururlanırdı, onları her defasında ödüllendirirdi. Büyük olanı Ertuğrul’a benzetirdim, zaman zaman onu bu duygularla sevdiğim olurdu.

Gece şafağa durmuştu, ortalık sakindi. Sangarius ’un dingin akışı yüreğimize içli bir musiki gibi vuruyordu. Atlılarımız önde, yayalar

arkada, okçularsa sağ ve sol kanatta idiler. Hava ağarırken, dağların başına bir kartal yuvası gibi konuşlanmış Bizans kalesinin etrafını çevirmiştik. Tespit için akşam gönderilen gözcü bahadırlar döndüğünde hepimiz derin bir üzüntüye gark olduk. Omuzlarda bir tabutla dönmüştü alperenler. Tabutu Akça Koca'nın önüne indirdiklerinde gerçek anlaşıldı. Hepimiz kalbimizi tuttuk ve ağlamaya başladık. Nasıl olduysa kalbimize ilham edilmiş, kim olduğunu derinden hissetmiştik; bir dev gibi uzanan, yaptıklarıyla tabutu dolduran kişi Veli Derviş'ten başkası değildi.

Akça Koca, yüzünü açtığı anda kendini tutamadı ve gözlerinden yaşlar boşandı. Ona yoldaş olduğum yıllar içerisinde bir Ertuğrul'a, bir de Veli Derviş'e böyle ağladığını gördüm. Yaşlılıktan olsa gerek; merhamet duygusu, yaşadığı gerçeklere galip geliyordu, kim bilir... Gözcülerden biri anlattı: "Birkaç mil ileride gördük kendisini. Kalenin önünde muhafızlarla savaşıyordu. İki üç tanesini hakladı. Son kılıç savurmasında "Bu Ertuğrul için!" dediğini duyduk. Biz tam ona yardım etmeye hazırlanırken; yorgun kollarıyla daha fazla dayanamadı ve şehit edildi. Naaşını alabilmek için geceyi beklemek zorunda kaldık; ancak bu vakitte geri dönebildik."

Akça Koca orduya döndü: "Veli Derviş'in namazını benim kaldırmam gereklidir. Onu Ertuğrul'un yanına defnedeceğiz. Ben gelene kadar kimse yerinden kıpırdamasın. Eğer bir saldırı olursa savaşmayın, geri çekilin." dedi, haykırır gibi.

Oğlum Ertuğrul'un rüyasını hatırladım. Aynıyla malum olmuştu Ertuğrul'a. Şimdi bu ıssız ovada, Veli Derviş'le birlikte koyun koyuna yatacaklardı. Akça Koca ve birlikte giden neferler öğleden sonra ancak dönebildiler. İlk olarak kaleye elçiler gönderildi. Tekfurlar, giden iki elçinin birini şehit edip kalenin önüne, bizim de görebileceğimiz bir noktaya astılar. Yapılan bu hainlik, Akça Koca'yı iyice çileden çıkardı, birliklere hücum emri verdi.

Bizans kalesinden bir anda insan seli akmaya başladı; atlılar, yayalar, sayıları bini aşkın muhafızlar üzerimize doğru saldırıya geçtiler. Yüksek dağların eteklerinde eşine az rastlanır bir vuruşma başladı. "Allah! Allah!" nidaları arşılâya çıkıyor, acı feryatlar, inlemeler

birbirine karışıyordu. Bahadırlar sürekli tekbir getiriyor, Bizans muhafızlarına korku salıyorlardı. Akça Koca bir defasında “Düşmanın en korktuğu ses tekbirdir.” demişti.

Okçular düşman üzerine ok yağdırıyorlardı ama buna rağmen zayıflamıyorlardı. Mecburen geri çekilmek zorundaydık. Akça Koca’nın vereceği emirleri bekliyor, kendi başıma karar almak istemiyordum. Tahmin ettiğim gibi davranıp orduyu geri çekmeye başladı. Vuruşa vuruşa çekiliyorduk. Bizanslılar ise çoğaldıkça çoğalıyorlardı. Hacı İlyas atından atladığında vurulduğunu, şehit olduğunu sanmıştım; koşarak uzaklaştı, onu takip ettim; biraz ileride, kalın gövdeli ağacı kendine siper etmiş biri yatıyordu. Kimdi bu, ölmüş müydü, anlayamadım. Hacı İlyas ok vızlamaları altında sürünerek yaklaştı, yatan kişiyi çekerek hedefin dışına çıkardı. Ağlamaya başladı, onu görünce ben de ağladım. Okçu beyimiz, yiğit bahadır Abdülfettah şehit olmuştu. Akça Koca, dedesinin adını verdiği büyük torunu için yeni bir üzüntü deryasına düştü, gözyaşlarını bize göstermemeye çalıştı ama yüzündeki keder çizgilerini saklayacak bir örtü bulamamıştı.

O ara bir alev belirdi dağın eteklerinden; ekili araziler birileri tarafından ateşe verilmişti. Kimler neden yapmıştı bunu, anlayamadık. Bizim savaş ahlakımızda böyle bir şey yoktu. Biz doğaya zarar verecek her türlü davranıştan kaçınırdık; savaş ahlakımızı sadece insanı değil, doğayı da korumak üzerine kurgulamış bir inancın mümessilleriydik. “Acaba, Akça Koca başka çare kalmadı da bu yola mı başvurdu?” diye düşünmeden edememiştim.

Ateşi gören tekfur ve muhafızlarından bir bölümü gayriihtiyari geriye yöneldiler. Vaziyet düşündüğüm gibiydi; eğer müdahale etmezlerse tüm ormanlar, araziler ve akabinde kale yacaktı...

Düşmanın bu hareketlenmesi bize zaman kazandırdı, manevra alanımızı genişletti. Yeniden toparlanıp saldırıya geçtik. Şimdi de onlar çekiliyorlardı. Dumanlar gökyüzünü kaplamış, her taraf kıvılcık alev topu olmuştu. Alevler dağın eteklerini sarmış, korkunç canavarlar gibi kükreyerek kaleye doğru yönelmişti. Yanımızda bulunan yaralı Bizanslının oğlu, Akça Koca ile konuşmak istediğini bildirdi. Neden

böyle bir ihtiyaç duydu, anlam veremedik ama isteğini de yerine getirmeyi arzu ettik. Babasını görünce koşar adım geldi ve boynuna sarıldı. Kısa süreli bir duygu seli yaşandı orada. Genç adam Akça Koca'ya dönüp; "Arazileri biz yaktık." dedi. "Tekfurlar sayıca çok üstündür, sizlerin savaşı kazanamayacağını hesap ettik, onların zulmünden başka türlü kurtulamazdık. Alevler tüm kaleyi yok edecek, onlara sığınacak delik dahi kalmayacak." diye de ekledi.

"Bunu neden yaptınız?" dedi Akça Koca; "Tüm börtü böcek yanacak, ağaçlar zarar görecek, kışın mahsulü ekinler tutuşacak, bunları hesap etmeliydiniz."

Adamın suratında mahcubiyetten eser yoktu, yaptığını savunmaya devam etti: "Yansın Bey'im! Zalim tekfur ve fedailerine kalacağına yok olup gitsin! Onları başka türlü yenemezsiniz, biz de başka türlü onlardan kurtulamayız. Daha iki gün önce kızımı alıp götürdüler, akıbeti nedir bilmiyorum. Onlara acımayın, bizi de onların zulmünden kurtarın."

Bizans sınır muhafızları ağır bir yenilgiye uğramışlardı. Tüm arazileri yanmış, kaleleri kömür yığımına dönmüş, tekfurlar daha kuzeye, daha korunaklı olan kalelere kaçmışlardı. Akça Koca şehitleri aldı; tam on şehidimiz vardı. Hepsini sırayla defnettik; Ertuğrul, Veli Derviş, Abdülfettah ve diğerleri, kara toprağın bağrında şimdi aslanlar gibi yatıyorlardı.

Akça Koca savaştan sonra yeni bir kalkınma hamlesi başlattı. Yalık alanlar sürüldü, evleri zarar gören köylüler için Söğüt'ten yeni çadırlar getirildi. Ahalinin içerisine bizlerden de aileler yerleştirdi. Şimdi Bizans köylerinde her beş haneden üçü, Kayı boyuna ait fertlerden oluşuyordu. Yaralı adam ve oğlu bizimle kalmıştı. Adamın adı Dimos, oğlunun adı da Françeska idi. Akça Koca adamın adını Abdullah koydu, oğluna da benim isim vermemi istedi. Kısa bir düşündüm, "Mustafa" dedim. İki Bizanslı bizim obamızda Abdullah ve Mustafa olarak hizmete başlamışlardı.

Abdullah zanaatkâr bir adamdı, elinden gelmediği iş yoktu. Ağaca bir tek can veremiyor; ondan her türlü alet ve edevatı yapıyor,

muhteşem sanat eserleri ortaya çıkarıyordu. Ağaç kaşıklar, kepçeler, fıçılar, külekler, merdaneler, oklavalar, hep bu adamın sanat eseri olarak obamızda çoğalmaya başlamıştı. Oğlu da babası gibiydi. Olay öyle bir hâle gelmişti ki, Akça Koca imal edilen malları Söğüt pazarına gönderiyor, oradan yüklü miktarda paralar alarak obamıza gelir kaynağı temin ediyordu.

Abdullah'tan bir ağaç kaşık ve kepçe yapmasını istemiş; göz alıcı sanat harikası olan bu iki aleti Orhan Bey'e hediye olarak göndermişti.

7.

BÖLÜM

PAMUKOVA VE CİVARI

1306 - 1314 YILLARI

Yapraklar sararıyor, mevsim gze yaklaşıyordu. Abdullah, bu mevsimlerde nehrin yatağına sığmadığını, burada daha fazla konaklamanın akıl işi olmadığını söylüyordu. “Rzgrlar kasırgaya döner, yağmurlar şiddetlenir, nehir kabarır taşar, her taraf sular altında kalır. Canınız malınız gider, kışa burada eğleşmeyin derim.”

Akça Koca adırmıza teşrif ettiğinde vakit bir hayli geç olmuş, Haçça ile Hayme Hatun uyumuşlar, gaz lambası snmeye yüz tutmuştu. Onun geldiğini gölgesinden anlamış ve kapıyı o seslenmeden açmıştım.

Dışarıda kopkoyu bir karanlık vardı. Gökyüzü kapalı, yıldızlar ksknd. Böyle havalara şiddetli yağmurların habercisiydi, bunu yaşayarak tecrübe etmiştik. Her yağmur öncesinde teyakkuza geçer, vaziyetten Akça Koca’yı haberdar ederdim.

Birkaç horoz kesik kesik tt, tavuklar huysuzlandılar, köpeklerin hırlamaları duyuldu, sonra tüm sesler kayboldu. Akça Koca arkasına bakarak tedirgin biri gibi içeri girdi. Yere serili kilimin üzerine bağdaş kurup oturdu, benim de oturmamı işaret etti: “Havada yağmur var mı dersin?” diye sordu.

Çadırın kapısını aralayıp dışarıysa gz attım: “Gökyüzü kabarık ama yağacağını zannetmem.” diye cevap verdim. Ben yle deyince rahatlar gibi oldu; belli ki Abdullah’ın sözlerini dikkate almış, anlattıklarından etkilenmişti. “Toygar Aras, Bizanslı zanaatkâr doğru söyler; burada çadır kurmaya devam etmek tehlikelidir, bir gece azgın suların önünde tüm obamızı sonsuzluğa göndermek istemiyorsak gitmeliyiz. Hem burada yapacaklarımızı yaptık, ekeceklerimizi ektik. Burası da artık bir İslam yurdu oldu. Orhan Bey’imin dediği gibi ‘ileriye yürüme’ zamanıdır.”

“ok şükür Akça Bey’im.” diye tasdik ettim. “Beylerimiz en doğrusunu bilirler. Emir verilirse sabah yola çıkarız.” “Yola çıkmadan önce seninle bazı konularda iştişare yapmak istedim. Buraya iyi yetişmiş bir hekim bırakmamız lazım, ahalinin sağlık sorunlarıyla ilgilenmeli, onları Bizanslı hekimlere muhtaç bırakmamalı. Sen ne düşünürsün?”

“Yerinde bir karar olur Akça Koca Bey'im.” dedim.

“Peki, iki tane de ilim erbabı hoca bıraksak?”

“Bu da çok iyi olur Bey'im, Söğüt'ten bizimle birlikte gelen beş tane hoca vardı, onların talebeleri vardır, içlerinden seçip bırakabiliriz.”

“Kalma işini gönüllülük esasına göre yapacağız, kimseyi zorlamayacağız. Yüksek bir dağ başında, kar boran içerisinde, yalnız başına yaşamayı göze alabilen yiğitler bırakacağız. Nimet söz konusu olduğunda öne atılan çok olur ama iş zora geldi mi asıl yiğitlik o zaman ortaya çıkar. Bizim tebaamız manen yükselme şartının ‘zor’ ile imtihan olduğunu bilir. Zaten tebliğ vazifesinde gönüllü olursan muvaffak olursun, zorla yapılan hiçbir işten hayır gelmez. Bizden kalmak isteyenleri seçelim, Bizans ahalisinden de gitmek isteyenleri...”

Bana, “Sen kal!” demesinden korkmuştum; güneş her yere aynı doğuyor, her yerde aynı batıyordu ama ben güneşe yoldaşlık etmeyi arzuluyordum. Derdim bir yerlere gitmek, yeni yerler görmek değildi; yeni beldeler, yeni gönüller fethetmek, güneşin yeni fetih beldelerine doğduğuna şahitlik etmektir: “Elbette Akça Bey'im, gönüllü olmak her zaman iyidir, lakin ya kimse kalmak istemezse ya da gitmeye istekli Bizanslı bulunmazsa?”

“Eğer Kayı erlerinden burada kalmaya gönüllü çıkan olmazsa öğreti-lerimizi tekrar gözden geçirmemiz icap eder. Demek ki biz obamıza varlık sebebimizi doğru dürüst anlatamamışız. İnsan ne için yaşar, ne için yoldadır, ne için eğleşir ve ne için hareket eder? Bir Kayı üyesi bunların şuuruna varamamışsa o zaman bir müddet daha eğleşip eğitim faaliyetlerimize devam edeceğiz demektir.”

Dayanamadım gönlünü biraz genişletmek düşüncesiyle; “Uygun görürseniz ben kalırım Akça Bey'im, ben kalırsam gönüllü sayısı çoğalır belki.” dedim.

“Sen benimle geleceksin Toygar Aras. Bir iki güne kalmaz Gazi Abdurrahman da bize katılacak; Söğüt'ten çıkmıştır. Orhan Bey'i-miz bize yardıma göndermiştir. O da yiğit bir bahadır. Bize güç katacak, moral verecektir. Gideceğimiz yerlerde askerî gücümüz kuvvetli olmalıdır; Bizanslılar yolda olduğumuzu biliyorlar, hele

bu savaştan sonra bize çok daha zorlu anlar yaşatacaklardır. Orhan Bey'imiz bunu bildiği için Gazi Abdurrahman'ı göndermiştir. Onunla birlikte senin de yanımızda olman ordumuz ve obamız için önemli bir güç kaynağıdır.”

“Emriniz başım üzerinedir Akça Bey'im, Allah razı olsun.”

“Bir defa, Bizans köylülerinin arasına yerleştirdiğimiz aileler burada yaşamaya devam edecekler. Onları bu iş için seçmiştim, hepsi bunun bilincindedir. Onlara destek olarak Hekim Abbas'ın yetiştirdiği bir hekim, bir de hekime hatun ile iki hoca bırakmamız yeterli... Atlı birliklerden bir bölümünü de savunma için burada bırakacağız.

Onların başlarına da Hüsamettin Bey'i görevlendirdim. Hüsamettin Bey'i tanırısın; o da iyi bir asker, iyi bir hoca, iyi bir bahadır. Burayı yöneteceğinden şüphem yok. Biz Gazi Abdurrahman'la birlikte kuzeye doğru yeni bir yolculuğa çıkalım diyorum.” Hüsamettin Bey'i duyunca titredim. Onu yolda görmemiştim, Söğüt'te kaldığını sanıyordum, bizimle geldiğini duyunca şaşırdım. Nasıl oldu da kafilede olan birini gözümünden kaçırdım, anlayamamıştım. Cevabı Akça Koca verdi: “O, bizden iki gün sonra yola çıkmıştı, bitireceği işler vardı.” dedi.

Rahat bir nefes aldım, o rahatlıkla sordum: “Koyunları, keçileri, tavukları da alacak mıyız yanımıza?” Gülümsedi: “Yolda ne yer ne içeriz Toygar Aras, elbette alacağız, ama kalanlara da bırakalım ki onlar bizden sonra müşkül duruma düşmesinler.”

O gece hava şışti ama yağmur yağmadı. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte çadırlar sökülmeye başlandı. Kalanlara vazifeleri tebliğ edildi. Akça Koca hepsi ile tek tek ilgilendi, yapacaklarını bir bir anlattı: “Adaletten taviz vermeyin, doğruluktan ayrılmayın. En güzel tebliğ bizzat yaşanarak yapılır; hepiniz hayatınızı güzel yaşayın, hareketlerinizle örnek olun, sizi gören size imrensin, sizde kendini bulsun ve din-i mübîni tanınsın.”

Çadırların sökülmesi şüphesiz hepimizi kederlendirdi. Buralara yabancıydık ama kısa sürede alışmış, kırk yıllık kendi toprağımız gibi benimsemiştik. Kadınlar can hıraş çalışıyor, erzak ve eşya na-

mına ne varsa arabalara yüklüyorlardı. Nehir kenarı sıra sıra ekilen mısırlar, fasulyeler, çeşit çeşit sebzeler toplanıp sepetlere koyuluyor; ocaklarda pişirilen ekmekler temiz bezlere sarılıyordu. Atlılar atları son kez nehre indirdiler, koyunlar son kez yalaklara sürüldü, tavuklar tahtadan yapılan kulübelere kapatıldı; gün döndüğünde artık obamızın yerinde yeller esiyordu. Sangarius' un bize yurtluk etmiş bu verimli kıyısı artık geride kalan yiğitlere emanet edilmiş ve Akça Koca'nın önderliğinde yeni bir sefere çıkmıştı.

Güneş, yüzünü ufuklarda bir gösteriyor, bir bulutlar ardına saklanıyordu. Gazi Abdurrahman yanında getirdiği yüz kişilik bir göç grubu, bol miktarda erzak ve savaş aletleri ile bize katılmıştı. Akça Koca, gür yelelerini rüzgârın savurduğu süt beyazı atının üzerinde savaş meydanında askere emir verir gibi dikilmiş, yönünü kuzeye çevirmiş, maiyetini şöyle bir süzdükten sonra eliyle “Haydi!” diye işaret etmişti.

Yollar kâh dağlara sarıyor, kâh düzlüğe iniyor, kimi zaman bir yılın kıvrımında, kimi zaman bir ok düzgünlüğünde ilerliyordu. Sararmış yaprakların rüzgâr önünde oraya buraya savrulmalarını, sincapların kozalak bulma telaşlarını, kirpilerin hendeklerde su arayışlarını, ürkek ceylanların bizden korkup dağlara kaçışlarını seyretmek zevkliydi ama uzak köylerden inen çoban köpeklerinin zaman zaman sürümüze saldırımları bize zor anlar yaşıtıyordu. Gün yarılanırken başlayan yolculuğumuz ilk günün akşamına ulaşmıştı.

En önde Akça Koca gidiyordu; omuzları geniş, başı dik, iri gövdesi gayet zinde idi. Zaten yorulduğunu hiç görmemiştik ya da bize belli etmemişti. Ona her baktığımızda yağız bir delikanlının dinç hâlini görürdük. Yeni kaftanı bacaklarını örtmüş, uçlarını geriye kıvrıdığı kalpağıyla iyi bir renk uyumu yakalamıştı. Sağ yanında Gazi Abdurrahman, sol yanında ben, benim yanımda da Hacı İlyas vardı. Akça Koca; Gazi Abdurrahman'dan Söğüt, Domaniç ve Bursa civarında yaşanan fetih hadiselerini dinleyerek tüketiyordu yolu. İlk olarak Osman Bey'in sağlık durumunu sormuştu.

“Osman Bey'imiz hastadır.” dedi Gazi Abdurrahman; “Tüm devlet işlerini, fetih hareketlerini bir süredir Orhan Bey yönetmektedir. Eli

devletin üzerindedir ama Osman Bey kendi derdi ile uğraşmaktadır. Şükür ki Orhan Bey yetişti de onu aratmıyor.”

Gazi Abdurrahman tıpkı Akça Koca’ya benziyordu. Ama Akça Koca’ya göre daha gençti; sakalları siyah ve gür saçları sarığın altından alnına dökülüydü; boyu ise ondan biraz kısa idi. “Devletimiz Nikea’yı⁶ kuşatmıştır, orası kolay bir kale değildir, kuşatma epey uzun süreceğe benziyor. Orhan Bey’imiz de Bursa üzerindedir. Beni de sizlere yardımcı olmam için gönderdiler. Artık Nikomedy’a’ya yaklaşıyoruz, buralar tehlikelidir. Güçlü orduların ancak başa çıkabileceği zorlu bir coğrafyadır. Tüm maiyetim ve yüreğimle emrinizdeyim.” Gazi Abdurrahman’ın bu sözleri Akça Koca’yı duygulandırdı, yüzünde o meşhur sevinç huzmeleri belirdi: “Mübarek olsun yiğit Gazi, gazamız mübarek olsun.” dedi.

İlk gece meçhul bir düzlükte mola verildi. Karşı yamaçlardan çıkan gözelerin suladığı küçük bir çayın kenarıydı burası. Sangarius’ tan uzaklaştığımız anlaşılıyordu. Neresi olduğunu da merak etmemiştik. Atlar ağaçlara bağlanmış, çadırlar açılmış, ateşler yakılmış, kazanlar kaynamaya koyulmuş, yataklar çadırlara taşınmıştı.

Yatsı namazından sonra Gazi Abdurrahman, Akça Koca, onun biricik evladı, yiğit civanı Hacı İlyas ve ben, Akça Koca’nın otağındaydık. Ne kadar saklamaya çalışsa da Akça Koca’nın üzerinde ihtiyarlık emareleri artık iyiden iyiye görülür olmuştu. Göz kapakları halkalanmış, halkalar torbalanıp aşağı sarkmış, aksakalları seyrelemiş, saçları ise hepten dökülmüştü. Ellili yaşlarındaki o kalın pazılar, iri bacaklar ve görkemli gövde artık yoktu. Gazi Abdurrahman ise ona göre daha genç, daha diri ve daha alımlıydı. Şu hâliyle tıpkı Akça Koca’nın gençliğini andırıyordu.

Gazi Abdurrahman konuştu: “Sıkıntılarımız epey arttı Akça Koca Bey’im. İnsanlık hızla çaresi olmayan bir belanın içerisine sürükleniyor. Başımıza gelenler karşısında tıpkı birer yetim çocuk gibiyiz. Lakin asıl maharet belalara karşı durmakta, onunla kahramanca çarpışmakta... Biliriz ki hiçbir fırtına ilelebet sürmez, hiçbir gecenin karanlığı sonsuz değildir. Tüm olup bitenler Allah’tandır ve

⁶ İznik’in eski adı

muhtakkak ki bizim imtihanımızdır. Zorluklarla karşılaştıkça haki-ki sabır nedir, onu öğreniyoruz. Sefer ederek, savaşarak, yerimizi yurdumuzu terk ederek bu belalara karşı durmaya çalışıyoruz.” Söz sırası Akça Koca’da idi, biraz iç çektikten sonra konuştu: “Doğru söylersin Gazi Abdurrahman. Musibetler gelip çatmadan önce bazı emareler gösterir, geleceklerini mutlaka haber verirler. Yapılacak şey, olup biteni tefekkür nazarıyla süzmek, gönül gözüyle görüp ona göre önlem almaktır. Geçen gün Sangarius’un kenarında bir müddet zaman geçirmiştim; obamızda balık tutmayı bilenler varmış, ben hiç anlamam bu işten. Bir olta da bana verdiler. Oltayı suya atıp bekledim, diplerde bir balık, bir rastlantı eseri o yemi görecektim ve oltaya takılacak, biz de onu çıkarıp rızığımızı temin edeceğiz. Orada şöyle düşündüm; bu nehir kendine bir yatak bulmuş akıyor, nasıl bulmuş orası mühim. Dağları taşları, sınırsız zamanları aşındıran bir uğraş sonucu bulmuş yatağını. Şimdi ise rahat, dingin, huzurlu bir şekilde, bizlere rızık vererek gidiyor menziline. Hâl böyledir işte; sen uğraşıp didineceksin, hiçbir şey birkaç günde olmayacak ama hak ve adalet er geç yatağını bulacak. Bizimkisi nehir misali, dağı taşı aşındırarak yürüyor, hepsi bu...”

“Eyvallah Akça Koca Bey’im, irfan ehli bilir, gereğini yapar.” dedi Gazi Abdurrahman. “İrfan ehli” sözünü duyunca birden titredim, kaçamak bakışlarla Akça Koca’yı süzdüm, onun da bana baktığını anlayınca utandım. Gözlerim gayriihtiyari dışarıya odaklandı; hava açık, yıldızlar parlaktı. Hacı İlyas edebini hiç bozmuyor, meclislerde sorulmayınca konuşmuyordu. O, saygın kişiliğini ince bir edeple süslemişti, bu yönüyle obada hemen ayırt edilir, bir ayna vazifesi görürdü. Obamızda Şeyh Edebalı öğretisini en iyi yerine getiren bahadır hiç şüphesiz oydu. Şimdi de dizleri üzerine bir derviş gibi oturmuş, başını eğmiş, konuşulanları dinliyordu.

“Hacı İlyas ne yapar, onun da yaşı altmışa dayandı, toruna tosuna karışmış olmalı?” diye sordu Gazi Abdurrahman. Hacı İlyas’ın yüzünde mahcubiyet bulutları kaynaştığını gördüm, utanmıştı. Gecikmiş bir hesabı ödüyor gibiydi, âdeta sakalları bile kızarmıştı. Kayıların bu mütevazı insanına imrenmemek, onun edebini kıskanmamak mümkün müydü? Meraklı bakışların sıcağında yüzünün biraz daha kızarmasına fırsat vermeden Akça Koca, yumuşak bir tonla cevap

verdi: “Toygar Aras’la ikisini Söğüt’te evlendirmiştim. Hacı İlyas’ın iki oğlu, oğullarından torunları bile oldu. Büyük torunuma dedem Abdülfettah Efendi’nin adını koymuştum, onu yolda şehit verdik. Toygar Aras’ın da torunları var, oğlu Ertuğrul da aynı yerde şehit oldu.”

Gazi Abdurrahman üzüldü, bakışları yere düştü; “Başınız sağ olsun.” dedi iç çekerek. “Bunları duymamıştım. Allah rahmet eylesin.” Biraz bekledi, sonra; “Bir toprağa şehit kanı düştü mü orası İslam yurdu olur, ne mutlu size ki evlatlarınızı şehit vermişsiniz. Görüyorsunuz işte, seferlerden aman bulup beylerimizin düğününden dahi habermiz olmuyor.” diye tamamladı sözlerini.

O gece Hacı İlyas’la sabaha kadar uyuyamadık. Ben dışarı çıkıp bağrımı rüzgârlara açtım, serinletmek şöyle dursun, kor ateşler gibi yandım. Havadaki iğneleyici rüzgâr, yüreğimdeki alevleri hepten harlıyordu. Vücudum ürpertiyle titriyor, gözyaşlarım boşlukta donuyordu. Kendimi bir an önce gün ışıklarının kurtarıcı büyüüne bırakmak istiyordum. Heyhat; ben ne kadar acele etsem de gece kendi bildiğini okumuştı.

Olmaz zannettiğim sabah oldu, namazla birlikte yeniden yola düştük...

Pamukova’ya geldiğimizde sanki üzerimizden tonlarca yük alınmış gibi rahatlamıştık. Bizanslılar buraya Tataion diyorlar. Bir zamanlar burası Türk topraklarıymış; köyleri, kösleri, bağları, bahçeleri hepsi bizimmiş. Selçuklu akıncıları can vermişler, baş vermişler, aç susuz kılıç sallamışlar ve burayı İslam yurdu yapmışlar. Aradan zaman geçmiş, kâh burada kalanlar görevini yapmamış kâh devlet güçsüz düşmüş ve bize ait olan topraklar yeniden Bizans’ın eline geçmiş. Ama sadece toprak kaybetmemişiz; görüyorum ki ahali de zaman içerisinde Hristiyanlaşmış, başkalaşmış ve elimizden uçup gitmiş. Doğan çocuklar biz Türklere düşman olarak yetiştirilmiş, istisnasız tüm Bizans mekteplerinde Türk düşmanlığı aşılanmış.

İşte bizler bir kez daha burayı Türk İslam yurdu yapmak için otağ kurmaya gelmiştik. Tarihler 1310 yılını işaret ediyordu...

Ova alabildiğine geniş, topraklar verimli, akarsular bol, dağlar uzaktı. Güz hasadı devam ediyor, insanlar mevsimin son mahsullerini kışa hazırlık için ambarlarına taşıyorlardı. Baharda ekilen tohumlar yeşerip boy vermiş, biçilmeye hazır hâle gelmişti. İnsanın en keyifli zamanı işte bu andı, baharda toprağı süren, şimdilerde mahsul topluyordu. Bizim buraya çadır kurmaya başlamamız, ahalide belirgin bir tedirginliğe yol açmıştı; bakışları, hâl ve tavırları hakkımızda ne düşündüklerini ele veriyordu.

Akça Koca, çadırların ovayı kıvrımlayan dere boyunca, yol kenarına yakın yerlere kurulmasını emretti. İlk gece sakin geçmiş, ocaklar yakılmamış, ateşler harlanmamıştı. Gece, yorgunluğumuzu atmak, hüznümüzü dağıtmak, düşüncelerimizi toparlamak için iyi bir fırsat sunmuştu bize. Yıldızlar mı çok parlak, yoksa gece mi çok karanlık seçemiyordum. Gece sadece aydınlığı örtmüyor; hüzneleri, yalnızlıkları, kederleri de saklıyordu. İnsan içine döndüğünde bir kandil ışığına ihtiyacı olmuyormuş. Anladım ki geceler, sadece uyumak için değil, insanın istikametini bulması için de bir araçmış, bunu burada derinden hissetmiştim.

Sabah olduğunda ilk olarak uzaklardan, dağların eteklerinden bize doğru atlıların geldiğini gördük; iyi donatılmış bir orduya benziyordu. Biz de atlarımızı hazırladık, okçularımızı teyakkuza geçirdik ve çadırlarımızın biraz uzağında beklemeye başladık. Çobanlarımız koyunları saldı, tavuklarımız kümeslerden çıkarıldı, yumurtalar toplandı, kadınlarımız meydan yere ateş yakıp çorbaları kaynatmaya başladılar.

Akça Koca, beni, Hacı İlyas'ı ve Gazi Abdurrahman'ı yanına alarak biraz ileride, mısır koçanı toplayan köylülerin bulunduğu tarafa doğru hareketlendi. Onlara selam verip hâl hatır sordu. Çok iyi Rumca konuşuyor, Bizans köylülerine onların diliyle hitap ediyordu; dil bilmenin önemini çok iyi anlamış, bizlere neden Rumca öğrenmeyi zorunlu tuttuklarını yolda daha iyi kavramıştık.

“Kolay gelsin, bereketli olsun.” dedi çalışanlara.

Kimse oralı olmadı; erkekler, kadınlar, çocuklar, gençler, hepsi işlerine devam ettiler. Akça Koca, Gazi Abdurrahman'a bakıp gü-

lüksedi, sonra çiftçilere biraz daha yaklaştı: “Gelişimimizden memnun değilsiniz, bunu biliyorum ama bizler burada kalıcı değiliz. Kuzeye gidiyoruz, geçici olarak karargâh kurduk. Bizden korkmanıza gerek yok.” dedi.

Onun havayı yumuşatmak için söylediği bu sözler işe yaradı, içlerinden kısmen yaşlı olanı konuştu;

“Siz Türk müsünüz?” diye sordu.

Akça Koca hemen cevap verdi;

“Evet Türk’üz, Elhamdülillah Müslüman’ız.”

“Sizler hep böyle yaparsınız; geçici geldik der, sonra da topraklarınıza yerleşirsiniz. Atalarınız da öyle yapmıştır. Dedem anlatmıştı; bizleri buralardan kovmuşsunuz, yerimizi yurdumuzu elimizden almışsınız. Neslimiz çok uğraşmış tekrar özgür olmak için. Hey ihtiyar! Senin bu sözlerine inanacağımızı mı zannediyorsun? Peh! Gözüme bak bakayım, orada enayi mi yazıyor?”

Adam iki eliyle gözlerinin altından tuttu, kum torbasından beter halkaları aşağı çekti, kanlı gözleri ürkütücü bir et parçası gibi çıktı ortaya. Bu arada atlılar da sürekli yaklaşıyordu. Bundan sonra Akça Koca’nın neler söyleyeceğini merak ediyordum, sakın hâlini muhafaza etti: “Size yanlış anlatmışlar beyim. Bizim atalarımız zorla kimseden toprak almamıştır, zorla kimseyi yerinden sürmemiştir. Kendisi gitmiş ama ahaliye dokunmamıştır. Bizim de size dokunmak gibi bir derdimiz yoktur. Eğer tekfurlarınız bir yanlış yapmaz ise birkaç zaman burada eğleşip sonra yolumuza devam edeceğiz.” O ara uzaktaki atlılara baktı, sonra düşünceli devam etti: “Tekfurlarınız bize saldırmaya kalkarsa yapacak bir şeyimiz kalmaz, kendimizi savunacak gücümüz vardır. İşte o zaman savaşın sonunun ne olacağını ne siz ne de biz bilebiliriz.”

Sözün burasında Gazi Abdurrahman araya girdi: “Size tavsiyemiz odur ki; tekfurlarınıza söyleyin, bize ilişmesinler, bizimle uğraşmasınlar, biz de burada biraz dinlenip yola revan olalım.” Başka bir köylü atıldı ileriye: “Sen neler söylersin bey, tekfurlar bizim gibi ayak takımının sözlerini dinler mi hiç, yanlarına gidip bir çift söz etsek kelimizi vururlar, söylediklerine kendin inanıyor musun?” Akça Koca geriye döndü; çadırların bulunduğu alanda, atına atladığı

gibi ordunun başına geçti. Eline kılıcını alıp beklemeye başladı. Düşman atlıları iyice yaklaşmışlardı. Aramızdaki mesafe her geçen dakika azalıyor, heyecanımız saniye saniye artıyordu. Kadınlarımız çadırlara girmiş, çocuklar kenar köşelere saklanmışlardı.

Yollardan toz kaldırarak duran atlılardan ikisi ayrılıp yanımıza geldi. Atlar yerinde duramıyor, acı kişnemeleri dağlarda yankılanıyordu. Başlarında çelik miğfer, yüzlerinde koruyucu kalkanlar ve ellerinde ucu sivri mızraklar vardı.

“Sizler kimlerdensiniz, nerelisiniz?” dedi atının biri.

“Söğüt’ten geliyoruz, Kayı boyuna mensubuz.” dedi Akça Koca. Atlılar bekledikleri cevabı almış gibi birbirlerine bakıp başlarını salladılar.

“Tekfurumuzun emridir; derhâl burayı terk etmenizi söyler. Aksi hâlde hepinizi çekirge sürüsü gibi dağıtmamızı emreder. Gitmeniz için size üç gün mühlet tanımıştır. Gayrı karar sizindir.”

Gazi Abdurrahman atını muhafızların üzerine sürdü, Akça Koca önüne geçip zor zapt etti onu. “Ne yapıyorsun Gazi Abdurrahman?” diye çıkıştı ona; sonra elçilere döndü: “Biz burada kalıcı değiliz, bir süre dinlenip kuzeye gideceğiz; tekfurlarınıza söyleyin bunu böyle bilsinler. Kavgı çıkarmak gibi bir derdimiz, savaşmak gibi bir niyetimiz de yoktur. Görüyorsunuz, kimseye zarar vermemek için çadırlarımızı bile yol kenarlarına kurduk. Tüm bunlara rağmen bize müdahale etmeye kalkarlarsa kendimizi savunacak gücümüz vardır. Hem bu onlar için iyi olmaz.”

“Biz elçiyiz beyim; söylediklerinizi aynıyla aktarınız ama müsaade edeceklerini hiç zannetmem. Geçmişte aynısı olmuş; Türkler gelip buralarda ‘geçiciyiz’ demişler, sonra kök salıp ahaliye din değiştirtmişler, topraklarını gasp etmişler, anlayacağınız tekfurlarımız artık tecrübeli.”

Akşam Akça Koca, ışığı zayıf otağında bir durum değerlendirmesi yapmak için komutanlarını topladı. Gazi Abdurrahman’ın yanı sıra iki gözü pek, yiğit komutan da obamızda kendini göstermeye başlamıştı; yaşları henüz yirmilerde olan bu iki Kayı yiğidi Akbaş ve Yahşi Beylerdi.

Akça Koca beni dışarıya nöbetçi bırakmıştı. Neden böyle davrandığına bir anlam verememiştim. Aldığı her karara, konuştuğu her söze, attığı her adıma beni şahit tutan Akça Bey'im, ilk defa beni otağın dışarısında tutuyor, toplantıdan uzaklaştırıyordu. Bunu sorgulayamazdım, hele nedenini hiç soramazdım. O ne yaparsa bir hikmeti olurdu. Her adımında olduğu gibi nöbet tutmada da adaleti tesis ettiğine yordum bunu.

Bir saati aşmıştı, toplantı devam ediyordu. Akça Koca genellikle toplantıları kısa tutar, hızlı karar alır, çabuk harekete geçerdi. Anlıyordum ki çok önemli konular görüşülüyor, elde edilen her bir bilgi atlanılmadan değerlendiriliyordu. Gözümü kırpmadan, bir an olsun etraftan kaydırmadan nöbetime devam ediyordum. O ara, biraz ileride bir kıpırtı sezinledim, sanki bir gölge gelip geçmişti. Kılıcımı sıkıca kavrayıp o noktaya hareketlendim. Kısa bir dinleme yaptım, ses yoktu. Ama bir defa pirenlenmişim, neydi bu gölge, acaba birileri mi vardı? Tam geri döneceğim sırada bir çıtırtı duydum, döndüğümde biriyle göz göze geldik, üzerine atladığım gibi boğazını sıktım ve adamı sırt üstü düşürdüm.

Adam, elimden kurtulmak için var gücüyle uğraşıyordu. Bir Bizans köylüsüydü ve silahsızdı. Silahsız birine bu şekilde müdahale etmek bizim kitabımızda yazmazdı; boğazını bıraktım. Elimi çekince adam doğruldu, bağdaş kurar gibi oturdu ve elini boğazına bastırıp hırlamaya başladı.

“Kimsin sen, burada ne arıyorsun, az kaldı canından olacaktın.” dedim. Adamın konuşacak hâli yoktu, güç bela bana baktı, gözlerim karanlığa alışmış, ay ışığı da yüzünü görmeme yardımcı olmuştu. Adamı tanıır gibi oldum, suratı bana hiç yabancı gelmemişti. Birine mi benzetiyordum, biri ile mi karıştırıyordum? Kısa bir bocalama evresi geçirdikten sonra tekrar sordum; “Hey! Sana diyorum! Kimsin sen, habersiz burada ne arıyorsun?” Adam zar zor konuştu: “Ben... Siz... Söğüt... Pazar...”

Bu sözleri duyunca adamın yüzüne daha yakından baktım, ona doğru eğildikçe resim netleşiyor, hafızam bir bir önüme dökülüyordu. Hayretten ağzım açık kalmıştı; evet bu adamı tanımıştım.

Epey bir ihtiyarlamıştı ama kesinlikle o idi.

“Sen!” diyebildim hayretler içerisinde.

“Evet... Ben... İhh, Tanrı kahretsin... Aahhh.”

Adamın boğazını okşadım, yanımda bulundurduğum deri mataramdan bir yudum su içmesini sağladım. Kısmen rahatlamış, kendine gelmiş, ayağa doğrulmaya çalışmıştı. Ona yardım edip otağın biraz uzağına çektim.

“Seni tanıdım!” dedim. “Sen Söğüt pazarında bizden arpa alan Ta-taionlusun.” Cevap olarak başını salladı, bakışlarını yüzüme minnettar döndürdü, gülümsüyordu. Epey ihtiyarlamıştı, ama o geniş alnı kendini çabuk ele veriyordu. Başındaki keçe pileusu⁷ çıkarıp kirli ceketinin cebine soktu, yutkunduydu, artık konuşmak istiyordu: “Evet... Sizden arpa... Ahh... Alıp, çocukları... İhhh... Çocuklarımı doyurdum.”

İçeride toplantı devam ediyordu. Akça Koca Bey’le tanıştığım andan beri ilk defa böyle uzun bir toplantı yapılmıştı. Neler konuşulduğunu elbet öğrenecektim. Şimdi hem civarı gözetliyor hem de bu yaşlı Bizanslıyı dinliyordum.

“Siz benim hayatımı bağışladınız, ailemin şerefini kurtardınız.” diye başladı. Artık boğazı acımıyor, kelimeler gırtlğından rahat çıkıyordu. “Çocuklarım sizin sayenizde açlıktan kurtuldu, buraya geldiğinizi duydum. Bey’inize teşekkür etmek için uğramıştım.” “Akça Koca Bey’imizin şu an önemli bir işi vardır, müsait olmaz görüştürürüm sizi.”

“Beklerim, gerekirse sabaha kadar beklerim, görmeden gitmem buradan. Onu çocuklarıma anlattım, çocuklarım onun hayaliyle büyüdüler. Hayatları boyunca ona müteşekkirdiler. Görmeyi çok arzuladılar. Bir defasında görürüz ümidiyle Söğüt pazarına götürdüm ama pazarda bulamadım. Obanıza uğramaya korktum, geri döndüm. Çocuklar çok üzüldüler, tekrar gitmek istediler ama yollar tehlikeli dendi, gidemedik. Söğüt pazarına uğramayalı yıllar oldu. Buraya gelenlerin sizler olduğunu tahmin etmiştim. Yedi oğlum, beş kızım la

⁷ Bizans Şapkası

Akça Koca'yı misafir etmeye hazırız, bunu söylemeye geldim.”
“Sizi çok iyi anlıyorum, şimdi bekleyin, biraz soluklanın ve benden haber bekleyin, tamam mı?”

Adam kafese konulmuş bir serçe ürkekliğinde iç çekti, büzülüp beklemeye başladı. Ay yükseldi ama otağdan çıkan olmadı. Kapının aralığından dışarıya kandilin kırık ışıkları yansımaya devam ediyordu.

İnsan böyle anlarda geçmişini anımsıyor; geçmiş hatıraları bir güz yaprağı misali önüne dökülüyordu. Sonra bir meçhul rüzgâr hepsini silip süpürüyor, yine meçhuller ülkesine savuruyordu.

Kısacık ömrümde kimlerle karşılaşmıştım ki... Akça Koca, Veli Derviş, Hozan, Buharalı, Kara Mürsel, Konur Alp, Hüsametdin Bey... Buharalıyı anımsayınca biraz durdum; kızdırıldığı zaman işlerini kendisini kızdırana yaptırıyormuş, neden böyle davrandığını merak etmiştim. Neden şimdi aklıma düştü onu da anlamadım. Bunun bir sırrı olmalıydı, durduk yerde başkasına yük olana derviş mi denirdi? Buharalı hâlâ Söğüt'te miydi acaba? Yaşıyor muydu? Seferlere iştirak etmiş miydi? Gazi Abdurrahman'ın oymağında olmasını çok arzu ederdim, olsa idi mutlaka görürdüm. Yoksa o da Hüsametdin Bey gibi arkamızdan mı geliyordu?

Otağın kapısı açıldığında düşüncelerim dağılmış, vakit gece yarısına yaklaşmıştı. İlk, Gazi Abdurrahman çıktı dışarı, onu Akbaş ve Yahşi Beyler takip ettiler. En son Akça Koca gözüktü, doğru yanıma geldi: “Uzun sürdü değil mi?” dedi gülümseyerek. Yüzündeki neşeden içeride bizi tedirgin edecek bir hava olmadığını anlamıştım; “Akça Koca Bey'im daha iyisini bilir.” diye cevap verdim.

“Hedefe yaklaştıkça yük ağırlaşıyor Toygar Aras. Yalnız şunu bilmeni isterim; hayallerin, her zaman hedeflerinden büyük olmalı. Zira insanın hayalleri büyüdükçe hedefleri yakınlaşır. Her yaklaşılan hedef ise bir hayalin gerçeğe dönüşme hâlidir. Sürülmüş arazide ekin ekmek kolaydır; önemli olan çalılık, dikenlik alanları temizleyip sürmektir. Söğüt öyle bir yerdi, babalarımız temizleyip ekime hazır hâlâ getirmişlerdi, bizler de çalışıp işlemiştik. Şimdi görevler değişti, bizim bu vakitten sonra yaptığımız dikenli araziye hasada hazırla-

mak gibidir. Zahmeti çok olan işin değerlendirmesi de uzun sürüyor işte...” Akça Koca, biraz ileride soğuktan neredeyse titremeye başlamış olan Bizanslıyı görünce biraz önceki neşesi gider gibi oldu, bana döndüğünde çehresindeki ciddiyet gözümden kaçmamıştı: “Kim bu?” diye sordu, emreder gibi. “Ziyaret için gelmiş, sizi iyi tanıdığını, ahabalık kurmak istediğini söyler, bakalım siz onu tanıyabilecek misiniz?” dedim. Akça Koca birkaç adım yaklaşınca durdu, gayriihtiyari “Sen!” dedi donakalmış gibi bekledi.

Adam koşarak geldi, Akça Koca’nın önünde diz çöktü: “İsa Mesih adına Tanrı sizi korusun Bey’im! Siz beni doyuran, ailemi açlıktan kurtaran kişisiniz, hoş geldiniz.” dedi yalvaran bir edayla.

Adam ağlıyordu. Akça Koca onu omuzlarından tutup ayağa kaldırdı, elini sıkıca kavrayıp otağa götürdü. Nöbeti Hacı İlyas’ın tutmasını ve benim içeri gelmemi emretti. Bizanslı kimi zaman dertli, kimi zaman kederli anlatıyordu: “Bütün sene boyunca tüm aile halkı çalışırız Bey’im. Ne çocuklarımız ve torunlarımız eğitim alabilir ne de çalıştığımızdan bize mahsul verirler. Az kafa kaldıranın kafasını uçururlar. Mahsulümüzün neredeyse tamamını alırlar; biz aç mıyız, açıkta mıyız, umurlarında olmaz. Şimdi ambarlarımıza dolduruyoruz ama muhafızlar gelip atlarına yükleyip götürecekler. Geçen sene biraderim muhafızlara ‘Yeter artık!’ diye çıkmıştı da bedelini canıyla ödemişti. Cesedini parçalayıp köpeklerle attılar, hiçbir şey yapamadık. ‘İşine gelen böyle yaşasın, işine gelmeyen Kayı diyarına gitsin’ diyorlar. Göç etmek isteyenleri de yolda çevirip acımadan öldürüyorlar. Herkes gökten bir kurtarıcı bekler burada, İsa Mesih adına yardım isterler Tanrı’dan.”

“Bir araya gelip karşı çıkamaz mısınız, birlik olursanız hepinizi öldürecek değiller ya, tek tek başkaldırdığınız için işleri kolay oluyor.” dedi Akça Koca.

“Öyle yapanlar da oldu Bey’im, yapmadılar mı sanıyorsun. Karşı dağın öteki yüzünde üç tane köy vardı; bir gün kendi aralarında anlaşmışlar, gelen muhafızlara bir şey vermeden geri göndermişler, tekdir ordusuyla gidip üç köyü de ateşe verdi, yakıp yok etti hepsini.”

“İçerisinde insanlar olduğu hâlde mi?” “Evet, içerisinde insanlar olduğu hâlde. Güzel kızları, alımlı kadınları kendilerine ayırmışlar, geri kalanların evlerine girmelerini söylemişler; sonra da muhafızlar, köylerin etrafını ateşe vermiş, canlı kurtulan olmamış, insanlar, hayvanlar, hepsi kömüre dönmüşler. O hadiseden sonra kimse bir araya gelmeye cesaret edemez, kimse itiraz edemez. Bazen ürünlerimizi toprağa saklarız, onu bile bulup alırlar, yapamı da en ağır şekilde cezalandırırlar.”

Akça Koca, tavandaki kandile baktı, içindeki gaz azalıyordu. Adamın dizine vurarak; “Sen ve evlatların bize katılmayı ister misiniz?” diye sordu. Adamın birden oturuşu değişti, gözleri ışıldadı, sevinmişti, hiç tereddüt etmedi: “İstemez miyim Bey’im, hem de nasıl isterim. Biz zaten çok şey istemiyoruz ki, mutlu bir yaşam sürüp çocuklarımızı büyütmek istiyoruz; şu güneşin doğuşunu, batışını huzurlu seyretmek istiyoruz; alın terimizi, emeğimizi korumak, erzağımızı afiyetle yemek istiyoruz. Şöyle isteklice yorulmak ve güvenli bir uyku çekmek hakkımız değil mi bizim? Tüm ailem koşulsuz kabul eder bunu, haber salayım hemen gelsinler, size tabi olup insan gibi yaşayalım.”

“Hemen şimdi değil, bu teklifimi sabah ailenle değerlendir, sonra gel ve durumu bildir. Bize gitmemiz için üç gün süre tanındı. Belli ki ikinci günün sonunda çok büyük bir kavga çıkacak belki de savaş... İşte o zaman sana ihtiyacımız olacak.” Akça Koca ile baş başa kaldığımda, Bizanslıdan nasıl bir yardım talep edeceğini soracaktım, vazgeçtim.

Pamukova’da o sabah güneş başka bir âleme uyanmış gibiydi. Mevsimin değiştiği tabiatın renginden, koyu bulutların dağ başlarında koşuşur gibi kaynaşmasından anlaşılıyordu. Sararan yapraklar, esen yelin önünde savruluyor, kendilerine menzil arıyorlardı.

Sabah namazı sonrası Akça Koca’nın yanına varmıştım. Kibleye dönmüş, diz üstü oturmuş Kur’an okuyordu. O, Kur’an okurken ayetleri âdeta yaşa; kimi zaman ağlar, kimi zaman derin derin solur; kimi zaman da sıtmaya tutulmuş gibi titrediği olurdu. Sakallarını ıslak görünce bir edepsizlik etmekten korktum. Geri çıkacaktım ki

geldiğimi anladı, Kur'an'ı hürmetlice kapatıp buyur etti; oturdum. İçeride kısa bir sükût oldu, gönlü istirahat çekilmiş, dili dünya kelamı konuşmak için zaman kazanmıştı. “Birazdan Gazi Abdurrahman da gelecek.” diye başladı; “Birlikte neler yapacağımızı istişare edelim diyorum. Akşamki ihtiyar, eğer ailesini bize katılmaya ikna ederse işimiz biraz kolaylaşır, tekfur orduları ve civardaki diğer Bizans kuvvetleri hakkında daha kolay bilgi edinebiliriz. Unutma; yerel unsurlardan faydalanmak başarıda her zaman için önemli bir faktördür.”

“İnsan yaşadıkça, gördükçe tecrübe kazanıyor Akça Koca Bey'im; ruhu ve kalbi derslerle doluyor. Bir okun ne zaman, nereden atılacağını artık biz de anlamaya başladık; yaşımız kemale eriyor nitekim. Siz ne düşündünüz vaziyet hakkında; gidecek miyiz yoksa kalacak mıyız?”

“Bu kış burada geçireceğiz Toygar Aras, ne pahasına olursa olsun burada egleşeceğiz. Eğer burayı İslamlaştırmadan ileriye gidersek bir daha dönemeyiz ve tekfurular bizi arkadan çevirip yok ederler. Geri Söğüt'e dönmemiz zaten felakettir; zira bir gaza ordusu, zafere ulaşmadan ya da son neferi ölmeden asla geri dönmemeli.”

Kapı açıldı, içeri Gazi Abdurrahman girdi. Dev gibi bir cüssesi vardı, savaş kıyafeti giymişti, başında sarığı bayrak gibi dalgalandı; selam verip Akça Koca'nın önüne bağdaş kurarak oturdu.

“Hoş geldin Gazi Abdurrahman.” dedi Akça Koca.

“Hoş bulduk, Akça Koca Bey'im.” diye karşılık verdi Gazi Abdurrahman. Hacı İlyas, bir kahvaltı sofrası hazırlamıştı; keçi peyniri, Söğüt helvası ve birkaç yumurta ile süt kaynatılmıştı. Gazi Abdurrahman bunu görünce neşelendi.

“Yaşlı annemize neden zahmet verdiniz, biz zaten çorbamızı içmiştik.” dedi.

“Sen hep kendini düşünme Gazi Abdurrahman; bak, Toygar Aras ağzına lokma koymamıştır.”

Hacı İlyas da dâhil dördümüz sofraya bağdaş kurup oturduk. Dışarıdan koyun melemeleri geliyordu. Çobanlarımız onları fazla uzaklaştırmadan yol kenarlarında otlatma derdindeydiler.

Yine kapı açıldı; bu kez Akbaş Bey, yanında akşamki Bizans köylüsü ve birkaç kişi olduğu hâlde içeri girdi. “Affınıza sığınırım Bey’im, bu köylüler sizinle görüşmek isterler.” dedi Akça Koca’ya dönüp. Hepimiz ayağa kalktık. Akça Koca onları sofraya oturmaya ikna etti. Beş kişiydiler; akşamki ihtiyar ve ortaca yaşlarda dört Bizans köylüsü...

“Büyük oğlum.” diye öndekini gösterdi adam. Hepsi de onun oğluymuş. Sonra diğer oğullarını tek tek tanıştırdı. “Dünkü talebinizi düşündük, geciktirmenin bir anlamı yok, oğullarım ve ben sizlere katılmaya karar verdik. Tabii sizin için bir mahsuru olmayacaksa...” dedi.

Oğullarından en büyüğü ayağa kalktı: “Siz bize zahire⁸ vermişsiniz Bey’im. Biz açmışız; ekmeğimiz, un almaya paramız yokmuş. Söğüt pazarında babama yardım etmişsiniz. Size minnettarız; tekfurların zalimliğini reddediyor, sizin sancağınız altında yaşamak istiyoruz. Babam gece geldiğinizi anlatınca sabahı zor ettik. Sadece biz değil, duyan herkes size katılmak için sabırsızlanıyor. Bizi emrinize kabul edin.”

O an, otağın içerisinde tarifsiz bir mutluluk havası oluştu. Vaziyetten herkes ziyadesiyle memnun olmuştu. Akça Koca, misafirlerine: “Buyurun önce bir şeyler atıştırın, sonra konuşalım.” dedi.

Adamlar sofraya birer birer uzanmaya başladılar. Yedikleri her lokmada dudaklarından ve bakışlarından mutluluk huzmeleri akıyordu. Epey bir yedikten sonra içlerinden en küçük olanı konuştu: “Söğüt helvasını babam anlatmıştı ama bir türlü yemek nasip olmamıştı, çok lezzetliymiş.” dedi. Diğer keçi peynirini beğenmiş, bir diğeri de süte methiyeler düzmüştü.

Sofra silinip süpürüldü. Adamlar keyifle kenara çekilince yaşlı adam söze girdi: “Şöyle rahat bir yemek yiyemedik, tekfurların muhafızları gelir korkusuyla bir dilim peynirimizi sofraya koyamadık. Ya samanlıkta yedik ya bir kuytu köşede attık ağızımıza. Ama ben hep söyledim, Söğüt’te bir Bey var, adaletli, hak yemiyor, herkese

⁸ Yemeklik tahıl

hakkını teslim ediyor, oraya gidelim, onlara katılalım dedim. Kimse beni dinlemedi; hatta gidip tekfura ispiyonlayanlar oldu. Bir gün beni çağırıldı domuz; ‘Sen Kayı Beyi’ni övüyormuşsun’ demez mi?” Akça Koca istemsizce söze girdi: “Sen ne cevap verdin?”

“Hiç söyler miyim övdüğümü... Doğruyu söylesem başımı vurur, mızrağa geçirir ve ibret olsun diye tarla tarla dolaştırır. Kayılara verdim sövgüyü... Tekfur bir keyiflendi, görmeliydiniz. Amma tarlaya dönünce kim tutar beni...”

“Şimdi...” dedi Akça Koca; “Kaybedecek vaktimiz yok, bize tanınan günün birini tükettik, elimizde iki gün kaldı, hatta son gün tekfur orduları kapımıza dayanır; anlayacağınız bütün olarak elimizde bir bu günümüz var. Şimdi zamanı yönetme vaktidir, bundan sonra geçecek her dakikayı son dakika bilmek zorundayız. Öncelikle sizleri güzel dinimiz İslam’a davet ediyorum.”

Adamlar sırayla diz çöktüler, biz de tıpkı nikâh şahitliği yapanlar gibi diz çöktük, teker teker kelime-i şehadet getirerek Müslüman oldular: “Eşhedü En La İlahe İllallah ve Eşhedü Enne Muhammed en Abdühü ve Resulüh.”

“Akbaş Bey size yapmanız gereken vazifeleri öğretecek ama sizden istediğim, şimdilik gidin ve ahalinizden bize katılmak isteyenleri getirin; onlar da Müslüman olsunlar, bunu yaparken kimseyi zorlamayın, isteyenler, gönüllü olanlar gelsin.”

Adamlar gidince Akça Koca bana döndü: “Sen ve Hacı İlyas küçük-tünüz.” dedi, “Bu adam parası olmadığını, çocuklarının aç olduğunu söylemişti, hatırladın mı Toygar Aras?” “Hatırlamam mı Bey’im, hatta ‘dört çuvalın bereketi bir çuvala sığar’ demiştiniz yolda gelirken, unuttur muyum hiç.” Benden cevap alınca kaş altından Hacı İlyas’a baktı, o da ‘hatırladım’ anlamında işaret yaptı; devam etti Akça Koca: “Biz o gün Rabbimizin bahsettiği bir güzelliği sergilemiş, ‘yoksula ver, yolda kalmışa yardım et, fakiri doyur,’ emrini şiar edinmiştik. Nereden bilebilirdim bir gün Tataion Ovası’na geleceğimi ve bu piri fani Bizanslı ile karşılaşacağımı...”

Allah ne yaparsa mükemmeliyi yapar, ben böyle olsun diye yapmadım elbette, bize bunu Rabbim yaptırmış.

Gazi Abdurrahman'ın gözlerinin nemlendiğini gördük. Hepimiz içlenmiştik; ortamdaki kederli havayı yumuşatmak için, “Kahvaltıyı da Tataionlulara yedirdik Akça Koca Bey'im.” dedim.

Hepimiz gülüştük, Akça Koca epey bir neşelendi; “Yedirdiğin senindir Toygar Aras, unutmama.” dedi. Dışarıya çıktığımızda genç yaşlı, çoluk çocuk bir insan kalabalığının otağına doğru geldiğini gördük. Silahlı askerlerimiz savaş düzeni aldılar ama bu gelenler Bizans köylüleriydi. O gün onlarca köylü, gelip Akça Koca'nın dizinin dibinde İslam'ı seçerek Müslüman oldu.

O gün öğlene doğru kırk yıllık Pamukovalı gibi olmuştuk; kadınlarımız, çocuklarımız, erkeklerimiz, obamızda kim varsa Bizans köylülerıyla çalışmaya durmuştuk. Soğanlar, patatesler sökülüyor, kavunlar, karpuzlar toplanıyor, toplanan bu mahsuller satılmak üzere arabalara yükleniyor, kışlık sebzeler bir araya getiriliyor ve özenle ambarlara dolduruluyordu. Herkes mutlu, mesuttu. Bizans kadınları da bizim kadınlarımızla tanışıp kaynaşmışlar, çocuklar birlikte oynama başlamış, büyüklerin birçoğu Müslüman olmuş, var güçleriyle tarlada emek sarf ediyorlardı.

Akça Koca, Yahşi Bey ve Akbaş Bey'i eğitimle görevlendirmiş, önce köyü koruyacak bir muhafız taifesi seçmelerini ve bizim silahlarımızdan vermelerini emretmiş, sonra da ahaliye Müslümanlıkla ilgili neler yapmaları gerektiğini anlatmalarını istemişti. Gün akşama döndüğünde her ambarın başına silahlı nöbetçiler bıraktı Akça Koca; tekfurun gündüzü beklemeyip gece saldıracağını hesap etmişti. “Köylülerin bu kadar hoyrat davranmalarına müsaade etmez, sabahı beklemezler.” demişti.

Beklediğimiz gibi oldu... Gece bir ok vınlaması duyuldu, bir ah işitildi ve amansız bir savaş başladı. Akça Koca, Akbaş Bey'in silahlandığı Bizans köylülerini ön saflara sürmüştü, zira araziye onlar biliyordu. Bir gece savaşını bizim burada yürütmemiz çok zordu, Bizans gençleri saldırıları püskürtüyor, geri çekilenleri de

biz imha ediyorduk. Akbaş Bey'in kurt kapını taktığı sabaha karşı meyvesini verdi ve son Bizans askerleri de küçük derenin etrafında imha edildi. Gecenin karanlığında kaçanlar olmuştı ama bunların sayısı parmakla gösterilecek kadar azdı.

Dere kan aktı o gün; yüzlerce Bizans askeri yine Bizanslı köylüler tarafından öldürülmüş, emek, alın teri galip gelmiş, kendi kaderlerini yine kendileri belirlemişlerdi. Bu, onlar için oldukça değerli bir başkaldırıydı. Uyuşmuş hücreler uyarılmış, bastırılmış isyan yeniden harekete geçirilmişti. Kanlarını emenleri, sırtlarına binenleri, alın terlerini sömürenleri tartışmasız şekilde mağlup etmişlerdi.

Akça Koca, savaş alanını teftiş edip hasar tespiti yapıyordu. Bir noktaya gelince durdu, eğilip epey bir bekledi, niye böyle davrandığını merak etmiştik. Yaklaştığımızda şüphesiz hepimiz derin bir üzüntüye gark olduk. Bizanslı yaşlı köylü şehit olmuştı. Yanında da en küçük oğlu vardı ve o da şehadet şerbetini içmişti. Biraz ötede ise Hacı İlyas'ın küçük oğlu Selman şehit olanlar arasındaydı.

Gaza yolunda iki torununu şehit veren Akça Koca, tüm kederine rağmen dik duruyor, yutkunarak yürüyordu. Hâlini, göz kapaklarını esir almış hüzünden anlamak zor değildi. Dokunsan ağlayacaktı belki de. O hâliyle bile her bir şehit naaşıyla tek tek ilgilendi. Bizanslı köylünün yanına gelince daha bir tazimle durdu: “Ne kadar kutsal bir ölüm.” dedi inleyerek; “Dün Müslüman olmuşlardı, bugün şehit oldular. Yıllarca Müslüman yaşayıp yataklarında ölenlere ne demeli?” Şehit olan Bizanslı ihtiyara babasının adını koyup namazını kıldırırken onu Abdülmelik olarak andı.

Cenazeler kaldırıldı, Bizanslı askerlerin cesetleri kalelerine gönderildi. Tekfurun kaçtığı bilgisini almıştık. Kaleye çıkarma yaptığımızda, ortalıkta farelerden başka bir şey yoktu. Sancağımızı burca çekerek hep birlikte tekbir getirdik. Kaleye çarpan güneş ışıkları burçlardan parlayarak geri dönüyor, kale duvarlarında renk değiştiriyor, dağlarda beyazın en parlak tonuna çalıyordu. Akça Koca, kalenin önünde durup Gazi Abdurrahman'a döndü: “Kapılarında anahtarlar bırakılmış, Akhisarlar terkedilmiş.” dedi. “Tekfurlar kaçmış, muhafızlar gitmiş, yine de temkini elden bırakmamalı, puslu kurmada üstlerine

yoktur bunların.” O günden sonra buraya Akhisar demeye başladık. Aşağılar Pamukova, buralar Akhisar olarak anılır oldu. Akça Koca üç tane yiğit seçti, kalenin anahtarlarını bir kutu içerisine koydu: “Gidin Orhan Bey’ime selam söyleyin, Akça Koca, Nikomedyaya yolunda son kaleyi de aldı müjdesini ulaştırın.” dedi.

Atlılar üzengi vurup, gem şaklatarak yola çıktılar.

Kış Pamukova’yı esir aldı, kar burada daha sert yağıyor; şimdiden bir metreyi buldu. Koyun ve büyükbaş hayvanların ahırlarına zor ulaşıyoruz; samanlıklardan otlar zar zor getiriliyor ahırlara. Bizanslılarla iç içeyiz artık. Onlar bize yiyecek, giyecek koyunlarımız için otlar, atlarımız için yemler getiriyorlar; biz de onlara elimizden geldiğince yardım ediyoruz. Akça Koca öğretisidir, “Önce eğitim yapılmalı, çocuklar, gençler ve nihayet yaşlılar eğitilmelidir.” Bu yüzden kış, hummalı bir eğitim faaliyeti içerisinde geçiyordu.

Müslümanlığı kabul etmeyen üç hane dışında her eve bir Kayı yiğidi görevlendirildi. Din-i mübîn belletiliyor, Dede Korkut desturları öğretiliyor, Hazreti Ali Cenklere anlatılıyor, özellikle çocukların ruhları okşanıyor, Pamukova bahara hazır hâle getiriliyordu.

Burada birkaç yıl böyle geçirildi...

Obamız büyüyüp güçlendi. Söğüt’ten yeni gelenler oldu, yerli halkın neredeyse tamamı Müslüman oldu, din değiştirmek istemeyen birkaç kişinin Konstantinapol’e gitmesine müsaade edildi. Hatta yol masrafları bile karşılandı. Akça Koca onların güvenli yolculuk yapmaları için atlılar tahsis etti, “Geri gelmek isteyeneye kapımız açıktır.” dedi. “Bahara yolculuk var.” demişti Akça Koca. “Burada çok fazla eğleştik, Nikomedyaya bizi bekler. Bu, Orhan Bey’in hayalidir; orayı fethetmek ve Bey’ime müjdeyi vermek de benim hayalimdir.” “Hayalin hayalimizdir Akça Koca Bey’im.” dedim. “Bir Kayı üyesine durmak yaraşmaz, her dem yolda olmalı...”

O kış Hacı İlyas’ın üçüncü çocuğu doğdu, adını ‘Fazlullah’ koydu Akça Koca. İlk iki çocuğunu şehit veren Hacı İlyas neşeye boğuldu, yüzü kar taneleri gibi nurlandı, duruşu, oturuşu değişti. Fazlullah

için tıpkı Osman Gazi'nin doğumunda yapılanlar gibi kutlamalar yapıldı. Bunları ilk defa gören Bizans köylüleri hayret ettiler ama sonra kendi doğan çocuklarına da böyle törenler yapmaya başladılar.

8.

BÖLÜM

SAPANCA GÖLÜ VE CİVARI

1315 - 1320 YILLARI

Pamukova’da geçirdiğimiz yılların ardından geldiğimiz Ayan Gölü’nü⁹ çevreleyen dağlar yüksekti, ucu ufka değmiş sıra dağları aşarak 1315 senesinde buraya gelmiştik. Yollar tehlikeli, arazi zorluydu. Nikea tarafından gelen eşkıyalar, birkaç defa kervanımıza saldırmış, yapılan ani saldırılarda şehitlerimiz olmuştu. Her defasında özellikle Yahşi ve Akbaş Beylerin üstün savaş dehaları sayesinde fazla zayıat vermeden kurtulmuştuk.

Bizim arkamızdan Konur Alp’in doğuya sefer yaptığı haberi ulaştı. Orhan Bey’in onu Bolu civarını fetih için görevlendirdiğini duyduk. Bu durum bize memnuniyet vermişti; demek oluyordu ki Konur Alp doğu ellerini işleyecek, o taraftan bize bir saldırı olmayacaktı. Akça Koca, boyumuzun neredeyse yarısını Pamukova’da bırakmıştı. Yine her evin yanına bir Kayı hanesi yerleştirmiş, bir hekim ve iki hoca tahsis etmişti. Elli tane de iyi yetişmiş askerimiz kalmıştı orada. Yerli unsurlardan bir ordu oluşturulmuş, saldırılara karşı kendilerini korumaları öğretilmişti.

Akça Koca, Ayan Gölü etrafında bir müddet at koşturdu. Nikomedya’nın kerpiç evleri çok uzaklardan seçiliyor, tepelerin üzerinde âdeta kuş yuvaları gibi görünüyordular. Hedefe bu kadar yakın olmak ister istemez hepimizi heyecanlandırmış, biraz da korkutmuştu. İnsan işte, korku ve ümit arasında yaşıyordu.

Akça Koca, otağ kurmak için seçtiğimiz alana gelip atından indi. Onun etrafına toplandık; yanımızdaki koyun, keçi, tavuk ve bilimum eşyayı buraya indirmiştik.

“Bir miktar ağaç kesmemiz gerekecek.” dedi. “Burada uzun süre kalacağımız anlaşılıyor. Artık işin en zor tarafındayız; öyle kısa zamanda buradan gidemeyiz. Nikomedia birkaç mil ileride, oranın ne kadar zorlu bir kale olduğunu bilmeyenimiz yoktur, o kaleyi bir savaşla düşürmek imkânsızdır. Faaliyetlerimizi titiz, bilinçli ve istikrarlı şekilde yürüteceğiz. Neler yapacağımızı konuşuruz ama önce, şu obamızı güzelce kuralım, evleri ağaçlarla tahkimatlı yapalım.” Ağaçlar kesiliyor, dalları budanıyor, gövdeleri ayrılıyor, iri ve düzgün taşlardan temeller kuruluyor, kalın gövdeler üst üste konularak

⁹ Sapanca Gölü’nün eski adı.

evlerin duvarları ortaya çıkarılıyordu. Çatılar için tahtalar yontulmuş, çadır bezleri tavanlara gerilmişti. Bir yandan da çadır kurma faaliyetleri devam ediyordu. Bazı ustalar hayvanların kalması için barınaklar yaptılar, ağıllar çevirdiler; kadınlar eşyaları taşıdılar, yeni kurulan evlerin önlerinde ateşler yakılıp kazanlar kaynamaya başladı.

Akça Koca'nın etrafında toplanmış hem sohbet ediyor hem de bir durum değerlendirmesi yapıyorduk. Gazi Abdurrahman sağ yanındaydı, sol yanında Akbaş ve Yahşi Beyler, arkalarında Hacı İlyas, hemen ön tarafta da ben vardım. Sanki gençlerle ihtiyarların karışımı gibiydi. Ortaya çıkan manzara bir görev değişimini anımsatıyordu. Hacı İlyas'la ben yetmiş merdiven dayamıştık. Biz yaşlandıkça yerimizi Akbaş ve Yahşi Beyler alacak, böylece cenk meydanları boş kalmayacaktı. Gölün serinliği suratımıza vuruyor, üzerinde uçuşan martılar, biz davetsiz misafirlerden huzursuz olduklarını kanat çırpışlarıyla, acı bağrıışlarıyla izhar ediyorlardı. Dağ başlarından gelen seslere ise yabancı değildik, bunlar aç kurt ulumalarıydı.

Akça Koca alevlerin suratını yaladığı anda konuştu: “Yeni obamız hayırlı olsun. Kaderde Ayan Gölü etrafında çadır kurmak da varmış, Söğüt'ten bu yana geçtiğimiz her beldeyi Allah'ın izniyle İslam yurdu yaptık; yıllarımız din-i mübîn sancaktarlığıyla geçti. Buna ne kadar şükretsek azdır; ceddimiz Ertuğrul Gazi'ye rahmetler olsun, onun öğretisiyle yola çıktık, yolda olmayı ondan öğrendik. Artık geldik son safhaya; bundan sonra işimiz daha da zordur, hedefe yaklaşmış olmamızdan bunu anlayabiliriz. Orhan Bey'imizin hayalini gerçekleştirmeden uyku bize haramdır. Konstantinapol'e ulaşmak için Nikomedy'a'yı almamız lazımdır.

Akhisar'dan ve diğer kalelerden kaçan tekfurlar büyük olasılıkla buraya sığındılar, bizimle alakalı tüm bilgileri onlar sayesinde öğrenmiş olabilir. Ayrıca buralarda geniş düzlükler, engin ovalar yoktu; gördüğünüz gibi burası etrafı dağlarla çevrili bir vadidir, kendinizi rahat koruyamazsınız. Yukarı dağlardan, sık ormanlıklardan gelen atlı birlikler aniden bize saldırabilir. Üstelik buraya deniz de yakındır. İmparator'un askerleri denizden çabuk ulaşırlar. Önce kendimizi burada konumlayalım, burayı mevzi edinelim, sonra da civardaki

ahali ile dostluk kurup niyetimizi sağlamlaştıralım.” Akça Koca’nın anlattıkları, yol hikâyemizin kısa bir özeti gibiydi; geçmişin ışığında bir gelecek tasavvuru çizmişti. Her fırsatta Orhan Bey’in Konstantinapol hayalinden bahsediyor, bunun gerçekleşmesini kendine vazife edindiği anlaşıyordu. Ama oraya kadar aşılması gereken korunaklı bir Nikomedyâ Kalesi vardı. Burası ile ilgili planları ne idi, hepimiz merak ediyorduk.

Onun nefeslenmesini fırsat bilen Gazi Abdurrahman söze girdi: “Akça Koca Bey’imiz ne emrederse başımız üzerinedir, biz de aynı düşüncededeyiz. Öncü erenlerin anlattıkları sizleri doğrulamaktadır.” dedi. Bizden önce buralara dervişler gönderildiğini ilk defa duyuyordum. Daha önceki yerlerde de yapılmış mıydı bilemedim. Akça Koca, sanki içimden geçenleri duymuş gibi; “Senin Buharalı, Bizans köylülerine az çayır biçirtmedi buralarda.” dedi gülümseyerek.

Ne demekti şimdi bu, Buharalı buraya gelmiş, Bizanslılara çayır mı biçirtmişti? Peki ama nasıl yapmıştı bunu? Hadi dervişin hâlinden biz anlıyorduk ama derdini Bizanslılara nasıl anlatmıştı? Merak deryasında boğulmama az kalmıştı, zorda kaldığım her anımda yaptığım gibi Akça Koca’nın sanki gül şerbeti damlayan dudaklarına odaklandım.

“Bizim Abdullah zanaat ehlidir.” dedi; “Ona ağaçtan kaşıklar, kepçeler, kap kacaklar, külahlar, çocuklar için oyuncaklar yaptırıp Nikomedyâ Kalesi’ne göndereceğiz, orada ürünleri satmasını sağlayacağız. Maksadımız sadece alışveriş yapmak değil elbette, bir taşla birkaç kuş vurmuş olacağız. Kalenin muhtevası hakkında pek bilgimiz yoktur; asker sayısı nedir, duvarları, burçları nasıldır, Konstantinapol’den yardım almakta mıdır, kaçan tekfurlar buraya sığınmış mıdır; bu sorulara cevap arayacağız, bu bilgiler ışığında hareket düzenimizi belirleyeceğiz.”

Yahşi Bey söz istedi: “Tüm bunlar olurken bizler de akınlar düzenleyelim Akça Bey’im, kalenin etrafını çevreleyelim. Kolay lokma olmadığımızı anlatalım, korku salalım onlara, ürksünler bizden.”

“Tabii ki bunlar da olacak Yahşi Bey ama önce detaylı bir bilgi

toplamamız icap ediyor: kale tekfurunun gücü ne kadar, direnme azmi ne ölçüde, kalenin durumu nasıldır, kaç kapılıdır, muhafız sayısı nedir? Bunların cevabını bulmadan harekete kalkışmak bizi zora sokabilir.”

Fikirler birer birer serdedildi, ateş söndü ve herkes dağıldı. Akça Koca’nın yanına yaklaştım, başını öne eğmiş, düşünüyordu; bu hâli içimi acıtmıştı, neden bu kadar kederliydi anlayamamıştım. Dayanamadım sordum. “Sizi üzgün gördüm Akça Bey’im.” dedim. “Hesap edemediğimiz bir şeyler mi var yoksa?” Yüzüme gülümseyerek baktı; “Buharalıyı merak ettin değil mi?” diye sordu.

Onun bu sevecen hâli bir an çocukluğuma götürdü beni. Bazı anlar vardır, keşke büyümeseydim dersiniz; öylesine masum, öylesine hesapsız, öylesine sebepsiz bir an işte... Onun engin bakışlarında çocukluğum hâlâ diri duruyordu. Dudaklarından yayılan, yüzünü aşarak gözleriyle birleşen gülümseme dalgası başka ne ile izah edilebilirdi. Ne utandım ne de sıkıldım, samimiyetle cevap verdim: “Evet merak ettim; hatta onu ta Pamukova’da iken merak etmişim, buralara bizden önce geldiğini bilmiyordum.”

“Bir yöreye önce gönül erleri gidip orayı işlemezlerse mümkünü yok tohum ekemezsin. Onlar giderler, tarlayı hazır ederler, biz de gelip ekeriz.”

“Tataion Ovası’na da gönderilmiş miydi erenler?”

“Oraya büyük biraderim gelmişti, hiç haber alamadım ondan, muhtemelen şehit olmuştur.”

Birden irkildim, aklıma düşeni sordum: “Yoksa Buharalı da mı?” Az önceki kederli hâli yine belirdi, başını yine öne düşürdü, susmuştu ama ben gerçeği anlamıştım: “Allah rahmet eylesin.” diyebilirdim. Ayağa zor doğruldu, beli ağrımıştı, yüzünü acıyla buruşturdu: “İhtiyarlık alameti işte.” dedi üzüntü ile; “İnsan yaşlanınca oturduğu yerden bile kalkamıyor.” “Esağfurullah Akça Bey’im, siz obamızın gençlerine ok toplatırsınız.” dedim. Güldü: “Sabah Nikomedyaya’ya sen, Abdullah, Mustafa, Gazi Abdurrahman ve iki atlı daha gidecek.” dedi. “İyi gözlem yapın, ortamı iyi süzün; konuşmaları mümkün olduğunca Abdullah ve Mustafa yapsın, aksanları Niko-

medyalılara benzer olduğu için şüphe çekmezler. Kale hakkında detaylı bilgi toplamaya çalışın.” diye ekledi. Güneş pırl pırl, Ayan Gölü dingin, ormanlar sessizdi. Altı atlı yola düşmüş, ormanların eteklerinde, kuş sesleri altında, üzüm bağları içerisinde, elma ve nar bahçelerinin gölgesinde, gökyüzü gibi masmavi gölün kenarı sıra Nikomedyaya’ya gidiyorduk. Gölün tatlı ritmini seyrederken bir yandan da düşünüyordum; her otağ kurduğumuz yerde o bölgenin tekfurları gelip bize hesap sormuşlar, gitmemiz için mühlet vermişlerdi. Buraya geleli haftayı geçmişti ama “Siz kimsiniz, necisiniz?” diyen olmamıştı. Bu bana biraz garip geliyor, sanki fırtına öncesi sessizliği çağırıyordu.

Gazi Abdurrahman yanıma yaklaştı, içimden geçenleri okumuş gibiydi: “Şu ana kadar bizi rahatsız eden olmadı.” dedi rüzgârı bastırarak kadar yüksek sesle. “Bunda bir gariplik olmalı, insan yanı başına kadar gelen yabancılara, ‘Nerelisin?’ demez mi, merak etmez mi hiç? Üstelik de bunca fetih hadisesinden sonra... Öyle zannediyorum ki kale tekfurunu ansızın saldırıya geçecek, tedbirliyiz ama böyle bir savaşı obamız kaldırabilir mi ondan emin değilim.” “Allah bizimle beraberdir Gazi Abdurrahman Bey’im, biz sefer üzereyiz.” dedim.

“Akça Koca tecrübeli bir bahadır, tedbirli bir yiğittir; ortaya çıkacak her bir olaya karşı neler yapacağını bilir. Ben her konuda Akça Koca’nın engin tecrübesine ve ferasetine güvenirim. Buraya gelirken de mutlaka hesabını yapmıştır, hatta bizi kaleye göndermesinin bile bir hikmeti vardır.”

Sonra yanındakilere döndü: “Kaleye yaklaştığımızda dikkatli olalım, eğer niyetimizi anlayıp bize saldırırlarsa kuzey istikametine at süreceğiz, karşıda gözüken tepenin ardında buluşacağız. Oraya ‘Körük Tepe’ diyelim, adını o şekilde ortak olarak kullanalım. Oradan doğu istikametine gider, tekrar obamıza döneriz; şimdi herkes bunu aklının bir köşesine kazınsın.”

“Oraya neden ‘Körük Tepe’ dedin Gazi Abdurrahman Bey’im?” diye sordum. Gülümsedi: “Ne bileyim Toygar Aras, birden aklıma geldi işte; birkaç yerde buna şahit olmuştum. Bizanslılar böylesi

yayvan tepelerde altın işlerler. Altın işlemek için de körüklere ihtiyaç vardır. Galiba bundan düştü aklıma. Savaş esnasında bir beldenin adını bilmek ortak karar vermek için önemlidir. Herkes aynı ismi kullansın diye böyle adlandırdım.”

Kalenin ilk kapısına yaklaştığımızda bizi iki muhafız durdurdu. “Kimsiniz, ne için geldiniz?” diye sordu uzun boylu olanı. Soruyu Rumca sormuştu, cevabı Abdullah verdi: “Ayan Gölü sakinleriyiz, hediyelik eşyalarımız var, onları satmaya geldik.”

Muhafız kendi lisanlarını düzgün konuşan birini görünce ikna olur gibi oldu, biraz daha yaklaşıp; “Hepiniz aynı amaç için mi geldiniz?” dedi bizleri süzerek. “Evet, hepimiz hediyelerimizi satacağız.” dedi Mustafa. Diğer kısa boylu hafif sıska olan muhafız söze girdi: “Aşağı in, terkini aç bakalım, hediyelik dediğin şey neymiş görelim.” dedi Abdullah’a. Abdullah atından atladı, terkiyi açtı, her biri imrenilecek güzellikteki ahşap eşyaları gösterdi.

Sıska muhafız hayret nidasıyla ağzını tuttu. “Sen mi yapıyorsun tüm bunları?” diye sordu. Anlaşılan beğenmiş, dikkatini çekmişti. “Evet ben yapıyorum.” dedi Abdullah. “Bize birer kaşık vermeden mümkünü yok geçemezsiniz. Herkes böyle yapar, önce bizi görür, sonra pazar yerine gider.” “Kaşıklarım sadece bir settir, onu da tekfurumuza getirdim, bir dahaki haftaya söz, size yenilerini yapar getiririm.”

Muhafızlar kakhaha attılar, uzun boylu olanı alay edercesine: “Tekfurumuz ne yapacak ağaç kaşığı be adam! Ona Konstantinapol’dan her gün yüzlerce hediye gelir, senin şu yontma kaşığına bakar mı sanıyorsun?” “Benim gönlümden koptu yaptım, kabul edip etmeyeceği onun bileceği iştir, hem tekfurumuza Konstantinapol’dan neden hediye gelsin?”

“Tataion fareleri buralara gelmişler, sizin o taraflarda çadır açmışlar, haber İmparatorumuza kadar ulaşmıştır. Hatta onların niyetinin Konstantinapol Kalesi olduğunu sezinlemiş; o yüzden kalemizi sürekli tahkim etmektedir. Kısa sürede gölün dibini boylatacağız onlara. Senin anlayacağın, İmparator hediyelerle tekfurumuzu mo-

rallı tutuyor. Her gelen kabileyle türlü çeşit mücevher, alet, edevat göndermesi bu yüzden. Sen çok gevezelik ettin, şimdi ver onu bana, kör inadınla uğraştırma beni.” “Ya tekfurumuz kendisine hediye getirmediğimiz için kızarsa...”

“Sizin gibi ayak takımının buraya geldiğinden haberi bile olmaz merak etmeyin; tekfurumuz işi gücü bırakıp tarla fareleriyle mi uğraşacak. Sen ver şu kaşıkları da fazla canımı sıkma istersen!”

Abdullah, Gazi Abdurrahman’a baktı. O ‘tamam’ anlamında bir göz işareti yapınca, Abdullah kaşığı muhafıza uzattı: “Sana da haf-taya getireceğim, söz...” dedi diğerine. Bize bir şey sormasından korkmuştum ama hediyenin büyüüne kapılıp bizi içeri saldılar. Ayaküstü de olsa biraz malumat almıştık. Pazarda hem eşyaları satmaya çalışıyor hem de durumu değerlendiriyorduk. Binlerce asker gelmiş Konstantinapol’dan, gelen silahın, teçhizatın ise haddi hesabı yokmuş. Herkes Kayı göçmenlerine saldırmaktan ve onları yok etmekten bahsediyor.

Akşam olduğunda bu kez farklı iki muhafız yanımıza geldi, içle-rinden biri Abdullah’a tembih eder gibi konuştu: “Oraya gelenleri ürkütmeyin, elinizden geldiğince iyi davranın; onları göle sokmak için tekfurumuzdan emir bekleyin.” Akşam, vaziyeti Akça Koca’ya anlattığımızda dolunay yükselmiş, karanlık koyulaşmıştı.

Sabah çadır mescidin kapısı yukarı kalktı ve Gazi Abdurrahman ile Akça Koca birlikte dışarı çıktılar. Akça Koca üzerine pamuklu kumaştan yapılmış beyaz renkli bir kaftan giymişti, bunu ilk defa görüyordum. Başındaki sarığı da yeniydi; yeşil külahını süt beyazı bezle sarmıştı. Arkadan bakıldığında ikisi de birbirlerine çok ben-ziyorlardı. Fakat Gazi Abdurrahman daha dik, Akça Koca’nın ise beli iyice bükülü idi.

Akça Koca’nın sakalları inadına seyrek ve beyaz, Gazi Abdurrah-man’inki ise sık, düzgün ve yer yer siyahtı. Aralarında fazla yaş farkı yoktu ama Akça Koca’nın ihtiyarlığı çok belirgin şekilde gö-rülüyordu. İki de aniden durup batı istikametine döndüler. Güneşin aydınlatmaya çalıştığı dağların doruklarına, gölgelerin silinmeye

başladığı geniş düzlüklere dikkatlice göz gezdirdiler.

Ben de aynı yöne dikkat kesildim. Gelenler vardı, atlıydılar; ellerinde kılıç, mızrak ve gürz olduğu anlaşıyordu. Akça Koca kaygıyla Gazi Abdurrahman’a baktı. “Nikomedyalılar geliyor.” dedi. Tekrar uzakları dikkatlice süzdü; “Evet onlar geliyor. Şimdi otağa gidin ve dışarı çıkmayın, içlerinde sizi tanıyan olabilir. Toygar Aras, Mustafa ve Abdullah da gözükmesinler. Ben gereğini yaparım.”

“Ama...”

Gazi Abdurrahman’ın daha fazla söz söylemesine müsaade etmedi, atlılar iyice yaklaşmışlardı zira: “Zaman kaybetmeyelim Gazi Abdurrahman, söylediğimi yapın!”

Bizler otağa çekildik; ellerimiz kılıçlarımızda dışarıda olacakları izlemeye başladık. Obamızın arka bölgesindeki atlılar emre hazır hâle getirildi. Akça Koca’nın bir işareti ile olması muhtemel bir kanlı meydan savaşına hazırдық.

Gelenlerden on tane atlı saymıştım, sayı bu kadar az olunca saldıracaklarını düşünmemiştim. Her zaman olduğu gibi bize mühlet tanıyıp gideceklerdi; şimdilik düşüncem bu yöndeydi.

Öndeki atlı, üzengi şangırdatıp atı güç bela durdurdu; at kişnedi, havaya sıçradı ve sonunda sakinleşebildi. “Hey ihtiyar! Ben, Nikomedyatek furu Yalakonya! Bu farelerin başında kim var?” dedi gürler gibi. Akça Koca sakindi; “Bunlar fare değil, Allah’ın yarattığı en şerefli mahlûklardır.” diye cevap verdi.

“Bırak gevezeliği ihtiyar! Bu ahalinin başında kim var onu söyle!”

“Onlar benim maiyetimdedirler.”

“Görüyorum ki benim topraklarımda destursuz oba kurmuşsunuz. Yaptığımız bu haydutluğun bir bedeli olacağını bizzat kendim söylemeye geldim. Burayı derhâl terk edin! Yoksa ordumla gelir, sizi karşıki gölün dibine gönderirim.”

Akça Koca suhuletli hâlini koruyordu: “Biz ne fareyiz ne de hayduduz beyim; yaşamak, var olmak için mücadele eden insanlarız. Kimseye zararımız yoktur, kimsenin sahibi olduğu yere çadır açma-

dık. Bak görüyorsunuz; ormanları kırdık, dikenli alanları temizledik, bunun kime, ne zararı olabilir?” Tekfurun gözleri açıldı, yüzünün seğirmesi sakallarına yansımış, hiddetlenmişti: “Sen neler söylersin be adam! Ormanlar kimin mülküdür, dikenler kimin yerinde yetişir? Buraları sahihsiz mi sandın sen? Ahalini topla, yarından tezi yok defol buradan!”

“Nereye gidelim efendi, gidecek yerimiz yok bizim.”

“Canınız cehenneme! Benim hududumdan çıkın da nereye giderseniz gidin.”

“Biz hudut nedir bilmiyoruz, gösterin oraya gidelim.”

“Nah şu gölün burnu hududumdur; oradan doğruya doğru, kılıcımın uzanamayacağı yere kadar gidin, ne kadar uzaklaşırsanız o kadar iyi olur sizin için.”

“Oraların sahibi yok mudur, bize verirler mi oraları?”

“Orasını da sen düşün ihtiyar. Şimdi kelleni vurmadığuma dua et!

Yarın sabah geldiğimde seni burada görürsem selam bile vermem, haberin olsun.” Atlılar gidince hepimiz Akça Koca’nın yanına akın ettik. Bir ağaç kökü gibi hareketsiz, gidenleri süzüyordu. Arkasına döndüğünde göz göze geldik, ilk bana baktı, gülümsedi: “Haçça ’ya söyle kazanları kaynatsın; ağzımıza lokma koymadık, şöyle okkalı birer çorba içelim.” dedi.

Akça Koca keyifsizdi, sönük bakışları iç hâlini yansıtıyordu. Hepimiz onun ağzından çıkacak sözlere odaklanmıştık. “Emir verseydin, onları kılıçtan geçirseydik, Bey’imize hakaret etmek neymiş gösterseydik.” dedi Gazi Abdurrahman. Akbaş Bey devam etti: “Çadırların arkasında zor tuttum kendimi, bir de fare, haydut diye hakaret ediyor bize namussuz.”

Yahşi Bey girdi söze: “Tekfuru esir alsaydık elimiz güçlü olurdu, aslında tam zamanıydı, on atlı bize karşı ne yapabilirdi ki? Sonra gider pazarlık yapardık; verin kalenin anahtarını, alın tekfurunuzu derdik.” Bu fikir Gazi Abdurrahman’ı gülümsetti; takdir anlamında başını salladı. Akça Koca, komutanların fikirlerini büyük bir hürmetle dinledi, suratındaki keder izleri silinir gibi oldu. “Taşınacağız.” dedi. Derin bir nefes alıp devam etti: “Bugünden tezi yok

başlayacağız; evleri, çadırları, hayvan barınaklarını, hepsini söküp doğruya gideceğiz. Uzaklaşacağız buralardan. Oba kurmak için epey zahmet çektik ama başka çıkar yolumuz yoktur. Bir yere kalıcı evler yapılmaması gerektiğini de böylece öğrenmiş olduk.”

Akça Koca’nın bu ani kararı karşısında şaşırmıştık. Buraya oba kurmak için çektiğimiz zahmete başka bir yerde katlandığımızı hatırlamıyordum. Birdenbire neden taşınma kararı vermişti, anlamamıştım.

“Emriniz başımız üzerinedir. Zor değildir, hepsini söker, arabalara yükler, istediğimiz yere götürürüz.” dedi Gazi Abdurrahman; “Lakin biraz direnelim derim. Tekfur, bizim için ‘korkup kaçtılar’ derse dokunur bize. Hem taşınmamız onlara cesaret verir, bize saldırımları için yol açar.”

Akça Koca orta yere dönüp devam etti: “Gazi Abdurrahman, hepiniz doğru söylersiniz; ben sizden gayrı mı düşünüyorum zannediyorsunuz? Ama her şeyin bir zamanı vardır. Vakitsiz öten horoz, kelleyi tez kaybeder. On mil kadar öteye gidelim, obamızı orada kuralım; oradan kuzeye doğru hareket edeceğiz, denize ulaşıncaya kadar faaliyetlerimizi bu istikamette sürdüreceğiz. Anlaşıyor ki Nikomedyâ zorlu bir kaledir, oraya saldırarak fethedemeyiz, buna gücümüz yetmez. Hayal kurmaya gerek yok, biz yapabileceklerimizi yapalım. Denizden bol miktarda yardım aldıkları belli; Şile diye bir liman varmış, orası gemilerin sığınağıdır derler. O limanı kontrol edersek, kalenin ikmal yolunu tıkamış oluruz. Böylece hem kaleyi zayıflatacak, varlığımızla onları meşgul edecek, hem de kuzeyden Konstantinapol’e ulaşmaya çalışacağız. Tekfur bizimle uğraşırken de Orhan Gazi’ye elçiler gönderip körfez tarafından çıkarma yapmasını isteyeceğiz.”

“Akın ederek mi gideceğiz, yoksa adım adım tebliğ mi yapacağız Akça Koca Bey’im?” diye sordum.

“Gayemiz toprak almak ya da insanları öldürmek değildir Toygar Aras; dinimizin güzelliklerini göstere göstere, insanlara kim olduklarını, ne için yaratıldıklarını anlata anlata gideceğiz. Tıpkı Söğüt’te, Pamukova’da, Akhisar’da yaptığımız gibi yapacağız. Zira gönüller

fethedilmeden topraklar fethedilmez.”

“Akça Koca Bey’imiz daha doğrusunu bilir.” dedim. Akça Koca, yanında oturan Gazi Abdurrahman’ın dizine birkaç kez vurdu. “Sizler burada kalıp Abdullah’la beraber kaleye pazar yapmaya devam edeceksiniz.” dedi; “Oradan bilgi toplamaya devam edelim. Akbaş ve Yahşi Beyler maiyetlerine bir miktar Alperen alıp kuzeye doğru gidecekler, fetih hareketlerine oralarda devam edecekler. Şimdi gelin hep beraber obamızı yeni yerine taşıyalım.”

Buraya Beşköprü diyorlar; ortasından geniş bir dere akıyor, ovası verimli, dağlar uzakta. Akça Koca buraya yerleşmemizi istedi, bizler de canhıraş çalışıp, iki günde yeni obamızı kurmuş olduk.

İmparator Andonikos, bizim Nikomedia diplerine kadar geldiğimizi duymuş, tüm gücünü ve teçhizatını bu kaleye yığmıştı. Kalenin duvarları oldukça sağlam, burçları yüksek, kapıları türlü türlüydü. Ne kadar asker geldi, kaleye ne kadar silah yığıldı, şimdilik bilmek imkansızdı. Gazi Abdurrahman ve Abdullah pazara her gittiklerinde yeni bilgiler getiriyorlar, Akça Koca elde edilen bilgileri değerlendiriyor, bu veriler ışığında kaleye saldırmanın bedelini ödeyemeyeceğimizi düşünüyor ve yolunu her geçen gün kuzeye doğru kaydırıyordu.

Kuzey yönünde araziler verimli, insanlar çalışkandı. Yolda yaşadığımız tüm hikâyeler burada da aynen tekrar ediyordu. İnsanlar yine tekfurların zulümlerinden, yine haksızlıklardan, yine can ve mal güvenliğinin olmadığından yakınıyorlar; tüm bunların çaresi olduğu kendilerine anlatıldığında ise biraz duruyorlar, düşünüyorlar, eğer ikna olurlarsa hemen orada Müslüman oluyorlardı.

Gazi Abdurrahman ile Abdullah’ın pazar için kaleye gittikleri bir gündü. Sıcak yükselmiş, yapraklar pörsümüş, koyunlar başlarını gölgeden çıkarmamış, atlar derelerden gelmez olmuştu.

Akça Koca ile birlikte kuzeye doğru ilerliyorduk, atlarımızı sula-mış, silahlarımızı kuşanmış, savaşa giden iki yiğit gibi tozlu yolları arşınılıyorduk. Akça Koca son günlerde sürekli geziyor, ahalinin içerisine giriyor, onlarla sohbet ediyor, onlara dinimizi anlatıyor,

bizlere katılmalarını öğütüyordu. Buradaki ahali öyle kolay ikna olacak gibi görünmüyordu. Anlıyordum ki Konstantinapol'e yaklaştıkça insanların din konusunda tutumları daha katılaşıyordu. Akça Koca'nın "İşin en zor tarafındayız." sözünün ne manaya geldiğini şimdi daha iyi anlıyordum. Bir ayı geçmişti ama dinimizi kabul edenlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmemişti.

Öğleden sonra, etrafı yemyeşil ekin tarlalarıyla çevrili yüksek bir ağaç altında mola verdik. İzin almadan bir başkasının toprağında namaz kılınamayacağını biliyordum, bakalım Akça Koca ne yapacaktı? Atundan inip beklememi işaret etti. Beli artık iyice bükülmüş, boyun kısmı kırışmıştı. Ardından bakınca insanın üzülmemesi elde değildi; bu yaşta, yollarda tebliğ vazifesini yerine getiren bu yaşlı adamda, davranış biçiminin sözden ne kadar keskin olduğunu görüyordum. Sadece konuşarak, eylem yapmadan başarı bekleyenler, gölgesi olmayan kuru ağaca benzerler. Akça Koca, koca bir çınardı, onun azimkâr dalları altında bir gelecek filizleniyor, engin gölgesinde bir devlet büyüyordu...

Buraya Armaş diyorlardı, biz ise Akmeşe demiştik. Meşe ağaçlarının bolluğu belki de bu ismi koydurmuştu. 'Ak' yakıştırmasını çok beğenirdi Akça Koca; Akhisar'dan sonra bir yöreyi daha 'Ak' diye isimlendirmiş, Akmeşe yapmıştı. Ahalisi Ortodoks Hristiyan kültürüyle iyice yoğrulmuş küçük bir yerleşim yeri idi... İyi yetişmiş bir rahibin emrinde yaşayan ahali hâlinde oldukça memnundu. Tekfurlar buralara pek ilişmediği, tüm işleri rahipler üzerinden yürüttüğü için insanlar geçici, biraz da sahte bir rahatlık yaşıyorlardı. Bu durum işimizi zorlaştırıyor, anlattıklarımız dikkate alınmıyor, sözlerimizin tesiri olmuyordu; zor kullanmak ise bize göre değildi...

Akça Koca, çok geçmeden yanında biriyle döndü. Sakalı göbeğine kadar inmiş bu siyah giyimli adamın bir rahip olduğu anlaşılıyordu. Akça Koca'nın rahiple ne işi olabilir, merak etmiştim. Ağacın altına gelip oturdular, sanki ben yokmuşum gibi davranmışlardı. Neden sonra bir göz attı Rahip, beni Akça Koca'ya sordu.

"Kim bu?" dedi tedirgin olmuş gibi.

"Sadık ulaklarımızdandır, merak etmeyin." dedi Akça Koca.

"İkidir geliyorsun, muradın nedir?" diye devam etti.

Akça Koca'nın bu taraflara ilk defa geldiğini sanıyordum, meğer benden habersiz bu civarları kaç defa dolanmış, kim bilir. Cevap verdi: "Gördüm ki ahali sizin öğretinizden çıkmıyor, sözleriniz dinleniyor, emirleriniz harfiyen uygulanıyor. Bu yüzden de bizim bir şeyler anlatmamız zorlaşıyor, hatta anlamsızlaşıyor. Ama bizim de bir geliş gayemiz, buralarda bulunma amacımız vardır. Ata yurtlarımızı bırakıp oyun oynamaya, koyun otlatmaya, at koşturmaya gelmedik elbette."

"Yolda yaptıklarınızı duyduk; aynı şeyleri burada yapmanıza izin vereceğimizi sanıyorsanız yanılıyorsunuz?"

"Yolda kimseye bir şey yapmadık, sadece haklı olanların haklarını almalarına yardımcı olduk. Hem ne yapmışız söyler misiniz; haksız yere adam mı öldürmüşüz, milletin malına mı ortak olmuşuz, namusuna mı göz dikmişiz, mahsulünü elinden mi almışız?"

"Sizler tüm bunları kurnazca yapıyorsunuz; önce insanların zaafını öne çıkarıyor, oradan giriş yapıyor, sonra da tüm bünyeyi tahrip ediyorsunuz. Demem o ki sizin aradığınız arazi burada yoktur, burası emin bir topraktır."

"Benim kimsenin rahatını bozmak gibi bir niyetim yok Rahip Efendi. Olsa idi şimdiye hepinizi kılıçtan geçirmiş olurdum. Bunu da kimse engelleyemezdi. Seninle bir araya geliş amacım şu ki; bir ricam vardır. Benim de maiyetimde insanlar var, onlardan elli kadar kişiyi size göndereyim; siz onlara dininizi anlatın, siz de bana elli adamınızı yollayın, biz onlara dinimizi anlatalım. Eğer kimin adamları daha fazla din değiştirirse o, diğerine tabi olsun."

Rahip böyle bir teklifi beklemiyordu; suratı asıldı, gözleri düştü. Parmakları seğirdi, kısa süreli bir bocalama hâinden sonra; "Olmaz!" diye çıktı. "Ben de satılık adam yoktur."

"Adamlarınızı satın almaktan bahsetmedim ama siz galiba beni anlamayacaksınız. Şimdi gidin ve kilisenizde bir daha düşünün. Yarın aynı saatte, yine burada, bu ağacın altında buluşalım."

Sözleşilen saatte Akça Koca oradaydı ama Rahip gelmemişti. Akça Koca bunu biliyor olmalıydı ki Yahşi ve Akbaş Beylere tetikte beklemelerini tembih etmiş, yapılacak en ufak bir harekette 'baş uçurmaya hazır olun' demişti. Bir saat kadar bekledik ne gelen oldu ne de giden...

“Gelemedi.” dedi. “Korktu bizden, adamlarına güvenmedi besbelli.” O ara bir ok vızlaması duyuldu, alperenlerden biri attan düştü, yuvarlandı ve şehit oldu. Okçular etrafa ok yağdırmaya başladılar. Bir ölüm kalım savaşı başladı; iyi donanımlı muhafızlar ağaçların arasından akın akın geliyorlardı. Pusu kurdukları, bir savaşı iyice hazır oldukları belli oluyordu. Akça Koca atına atlayıp en ön safa geçti. Yaşı sekseni aşmış bu dev adamın kılıç çalmasına hayran kalmıştık. Durmadan vuruşuyor, her önüne gelen zırhlı muhafızın kellesini uçuruyordu. İki saat süren bir savaştan sonra Bizans muhafızları dağıldı ve çoğu kaçmayı başardı. Rahip de kaçmaya çalışanlar arasındaydı ama Akbaş Bey onu yakalamış, esir olarak Akça Koca’ya getirmişti.

“Bir din adamının en belirgin vasfı güvenilir olmasıdır.” dedi Akça Koca. Burnundan soluyor, kılıcını her an çalacakmış gibi tutuyordu. “Sözünde durmayarak gelmedin; üstelik pusu kurup üzerimize saldırdın. Hâlbuki biz barış istemiş, savaşı reddetmiştik. Dün de söyledim, eğer savaş isteseydik, sizi muhatap almaz, gelir boynunuzu vururduk, bu bizim için hiç zor olmazdı.” diye devam etti.

Rahip, babasından korkan bir çocuk gibi titriyordu. Akça Koca onun bu hâlini görünce kılıcı kınına soktu, iyice yaklaştı: “Kaygılanmanıza gerek yok, emin ellerdesiniz.” dedi. “Esir birine, hele bir din adamına işkence etme, ona kötü davranma gibi bir hastalığımız yoktur. Sadece fıdye ödersiniz, o kadar.” Rahip şaşırmışa benziyordu, ‘fıdye’ sözünü duyunca daha bir dikkat kesildi: “Hakkımızda takdir edilen fıdye nedir, bilmek isteriz.”

“Bir süre misafirimiz olacaksınız. Bizler kuzeye, Ahşena tarafına gidiyoruz. Oraya kadar bize kılavuzluk edeceksiniz. Sonrasını siz bilirsiniz; ister bizimle kalır ister istediğiniz yere gidersiniz.”

Akşam Gazi Abdurrahman ile Abdullah kaleden döndüler. Gazi Abdurrahman gördüklerini, duyduklarını Akça Koca’ya anlattı: “Kale duvarları hiçbir yerde görmediğimiz kadar çetindir, burçlar yüksektir, kaledeki asker sayısını ise bilen, tahmin eden yoktur. İmparator, civar arazilere yabancı kim geliyorsa derhâl yok edilmelidir diye kesin emir vermiş. Barış istense bile kabul edilmeyecek, tır

körfeze asker sevk etmeye devam edilecekti.”

Akça Koca o akşam iki tane yiğit atlı seçti. Bir kâğıt ve hokka istedi, bir şeyler yazdı, tomanı yuvarladı, kenardaki bir iple sardı, sonra ipin düğüm kısmının üzerine mum eritip mührünü bastı, tomanı alperenlere uzattı; “Bunu bu gece Konur Alp’e götüreceksiniz.” dedi. “Şimdilik oraları bırakıp bize yardıma gelsin. Eğer o yetişemezse İmparator’un ordusu karşısında çok müşkül duruma düşeriz. Topladığımız bilgilerden anlaşılıyor ki bize karşı büyük bir saldırı yapacaklar. Bizler kuzeye hareketimizi devam ettirelim, olası bir savaşta Gazi Konur Alp’e ihtiyacımız vardır.”

Gece ilerlemiş, görevli alperenler yola düşmüştü. Gazi Abdurrahman da dahil herkes otağlarına çekilmişti. Ben de kalkmaya niyetlenmiştim ama sanki Akça Koca’nın bakışlarından ‘kal’ dediğini anlamıştım. Kalmayı yeğledim. Epeydir onunla sohbet etmeyi özlemiş, sırlı sözlerini not etmeyi arzular olmuştum. Yorgun bakışlarını bir süre tavanda gezdirdi, bir zaman sustu, sözün neresinden başlayacağını bilemeyen biri gibi ara ara bana bakındı, sonra yutkunarak; “Bir deniz gücüne ne kadar ihtiyacımız var şimdi.” dedi. O böyle söyleyince, yıllar önce Söğüt’te Osman Gazi otağında karşılaştığımız Karesi beylerinden Mürsel’i anımsadım. Namını Osman Bey’in koyduğu Kara Mürsel’i... Ne yapıyordur, şimdi nerededir, memleketine mi dönmüştür, yoksa hâlâ Orhan Bey’imizin hizmetinde midir?

Ben bir şey demeyince sözlerine devam etti: “Kara Mürsel’i neden beyliğimize kattıklarını anladın mı Toygar Aras?”

“Anladım Akça Koca Bey’im, hem de çok iyi anladım.” dedim.

“Bana hep ‘Neden beylik iddia etmiyorsun, senin de oymağın var, sen de en az onlar kadar hak ediyorsun?’ dediler. Kayı beylerinin ferasetini görüyor musun? Onların yanında bizler neyiz ki... Hani sana bir söz söylemiştim hatırlar mısın; ‘Eğer başarılı olmak istiyorsan karşı dağın ardını göreceksin’ diye...”

Hatırlamam mı hiç, bu sözü hayat prensibi yapmayan hiçbir Kayı üyesi ayakta kalamazdı. ‘Evet’ anlamında başımı salladım, söze karışıp bu samimi akışı bozmak istemiyordum. Akça Koca devam etti: “Biz yaşayarak görüyoruz, onlar basiretleriyle yıllar öncesinden görüyorlar, işte farkımız budur.” dedi. Akça Koca neden Kayı bey-

lerinin emrinde olduğunu, Kara Mürsel özelinde anlatmış gibiydi. Duramadım sordum: “Orhan Bey’e haber salalım, Kara Mürsel’i yardıma göndersin Akça Koca Bey’im.” dedim.

“Gerek duysaydı mutlaka gönderirdi, demek ki bizim yapacaklarımız henüz bitmemiştir. Bu gece askerimizin yarısını alıp kuzeye doğru gideceğiz. Rahipten faydalanmamız gerekecek. Araziyi bilmiyoruz; eğer isyankâr davranırsa on şehidimize karşılık boynunu vururuz. Zaten birkaç güne de Konur Alp yetişir.”

“Konur Alp kuzeye geleceğini biliyor mu acaba?” diye sordum. Yüzüme manidar baktı. “Koca tomanı atlılara boşuna vermedik.” dedi gülümseyerek.

Akça Koca’nın yanında sanki bir çocuk itaatkârlığında ilerleyen Rahip yol gösteriyor, bizler onun çizdiği istikamette ilerliyorduk. İnadı bir keçiden beter olan adamın bir gecede nasıl böyle uysal bir varlığa dönüştüğüne inanamamıştım. Demek ki diretmesinin hayatına mal olacağını bilecek kadar akıllı biriydi. İnsanın tutunduğu şeyler anlamsızlaşınca onları terk etmesi en iyi yoldu, o da bunu yapıyordu.

Şafak atmadan atlarımızı mahmuzlamış, kuzey istikametinde yol almaya başlamıştık. Ormanlar aşıldıkça güzergâh batı taraflarına kayıyordu. Akça Koca ile Rahip önden gidiyor yönümüzü yolları onlar tayin ediyorlardı. Ormanlar sık korulukları andırıyordu; yakın temas savaşı için elverişli değildi ama yine de gece boyu temkini elden bırakmamıştık. Zira yolunu kaybetmiş aç bir kurdun ya da canına susamış sinsi bir muhafızın aniden saldırması işten bile değildi. Dalda bir kuş ötse, etrafta ufak bir çıtırtı olsa ellerimiz hemen kılıçları kavıyor, parmaklarımız yayın ipine asılıyordu. Atlılar belli aralıklarla gitmiş, okçular onları arkadan takip etmişti.

İnsanlar daha evlerinden çıkmadan, küçük ölçekteki kalelere akınlar düzenlemiştik. Öncelikli planımız bu idi; yerli halkın muhafızlarla temas kurmasını beklemeden işi bitirecektik. Böylelikle ahalinin zarar görmesini de önlemiş oluyorduk. İki kaleyi sorunsuz almıştık. Bir tanesi iyi korunuyordu, epey bir direnç gösterdiler ama öğlene doğru onu da düşürdük. Engebeli yollar düz arazilere ulaştığında sa-

bah olmuştu. Tarlalarda çalışanların bazıları Akça Koca'yı görünce yanına geliyorlar, ona hürmet gösteriyorlardı. Bizler Nikomedyâ'da bilgi toplarken o, buraların gönlünü çoktan fethetmişti; yaşananlar bize bunu gösteriyordu. Akça Koca düzlük alanda atını durdurup alabildiğine geniş arazileri süzdü. Ellerini, gözüne değen güneşe perde yapıp meraklı seyrini epey sürdürdü. Sonra Rahibe dönüp; "Borcunuzu ödediniz, artık serbestsiniz; istediğiniz an dönebilirsiniz." dedi.

"Kayı Bey'ine selam olsun." dedi Rahip. Sözlerine düşünerek ve ağır bir tonla devam etti; "Bizim ömür boyu yapamadığımızı, sizler birkaç ay içerisinde başardınız. Ahali gösterilen ilgiden, anlatılan sözlerden, yapılan uygulamalardan memnun oldu. Fırsatını bulan din değiştirmeye başladı. Ben bir rahibim, dinimi değiştiremem, bu bana zül gelir. Sadece, size kılavuzluk ederek borcumu ödediğim için mesudum."

"Bize borcunu kelime-i şehadet getirerek ödeseydin daha makbul olurdu." dedi Akça Koca.

"Tanrı haklıdır, İsa Mesih Tanrı'nın oğludur." diye cevap verdi Rahip. Atını zor zapt ediyordu; tam mahmuzlayacakken tekrar durdu:

"Sizi ilk defa bir Bizans tekfurundan duymuştum. Bahadırlarınız tarafından esir edilip Selçuklu Sultan'ına gönderilmiş, bir zaman sonra geri istenmiş; ama bu defa da yolda eşkıya eline düşmüş, iade edilme nedenini öğrenince de o dine hayranlığını gizleyememiş, Müslüman olmuş bir tekfurdan..."

Akça Koca merakla ileri sürdü atını:

"Siz neler söylersiniz, o tekfur nerededir şimdi?"

"Eşkıyalardan kurtulunca kızını aramaya çıkmış, çok yaklaşmış ama ulaşamamış kızına. Yaralıymış, aç sefil, perişan hâlde bir ormanda düşüp kalmış. Adım atacak takati yokmuş, ağaç kökleriyle, börtü böcek yiyerek yaşamış. Bacaklarına derman geldiğinde ise öğrenmiş ki kızı hicret etmiş oradan. Kızının bir kervanla bu taraflara geldiğini öğrenmiş. Bir rastlantı eseri Ayan Gölü civarında karşılaşmıştık. Beli bükülmüş, üstü başı pejmürde, saçı sakalı kırk yıldır su görmemiş gibi perişandı."

"Yalnız mıydı, başka birileri var mıydı yanında?"

"Elinde bir keklik kafesi taşıyordu, başka bir şey yoktu. 'Bunu neden

taşıyorsun?’ dediğimde, ‘Kızımдан haber getirecek.’ demişti. Galiba aklını kaybetmişti.”

“Peki bulmuş mu kızını, sordunuz mu ona?”

“Bulamamış, hayıflanıp durdu gölün orada. Vicdanı olan kahrolurdu hâline; ‘Kızım, kızım’ diye keklği seviyordu...”

“Keşke misafir etseydiniz, bırakmasaydınız onu.”

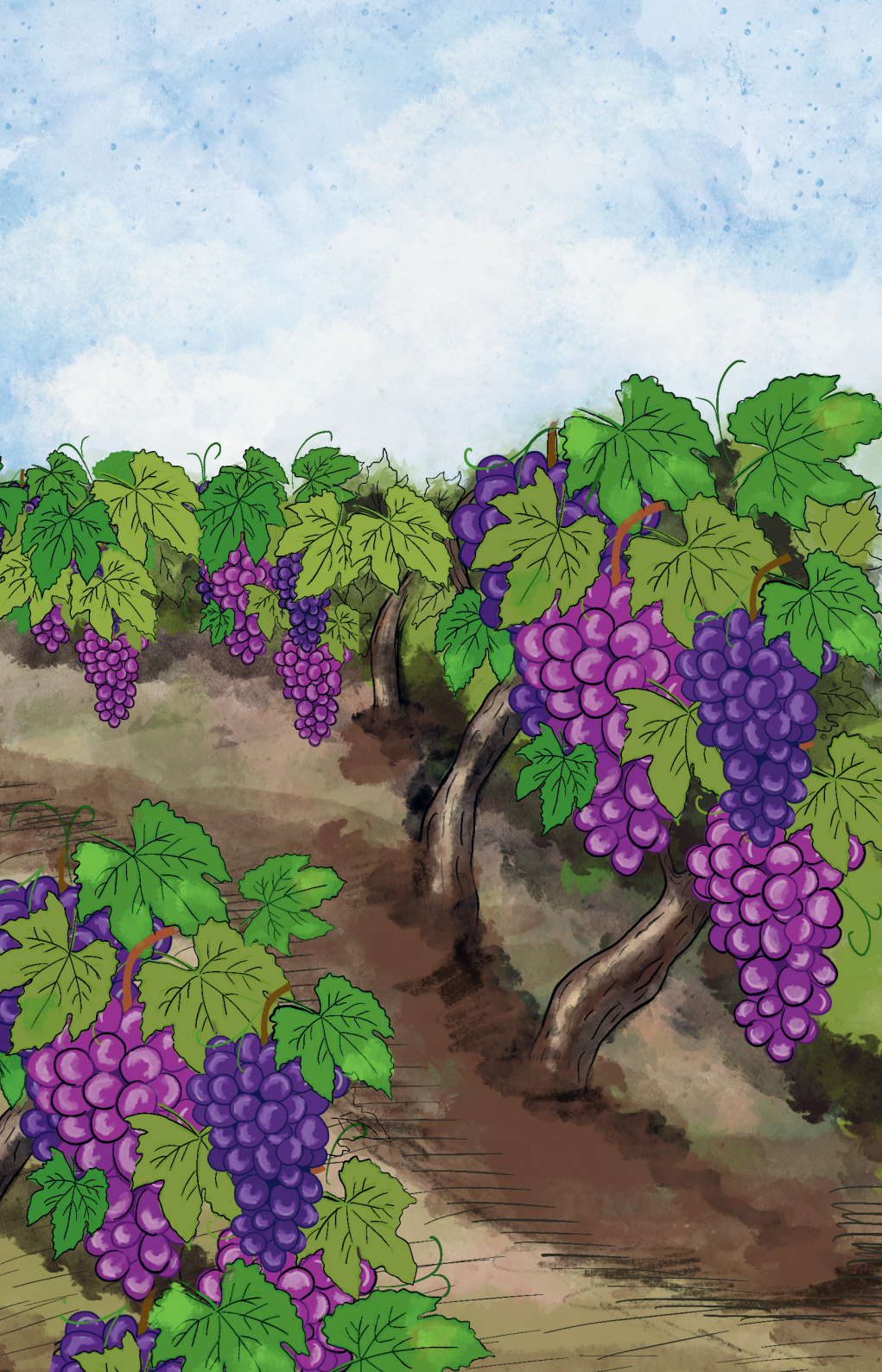
“Buna neden gerek duyayım ki, onun gibi günde yüzlercesi geçer buradan. Burası Konstantinapol güzergâhıdır, her rastladığımız seyahı misafir edersek işimiz var bizim.”

“Bakın Rahip Efendi; verdiğiniz bu bilgiler benim için pek mühim. Hatta bu geceki kılavuzluğunuzdan daha mühim. O yüzden lütfen doğruyu söyleyiniz; bahsettiğiniz tekfur şimdi nerededir, en azından bir tahmin yürütün.”

“Sizden övgüyle bahsetmişti, ama nerede olduğunu bilemem. Büyük ihtimal ölmüştür; zira vücudu çok zayıftı ve yaşlıydı. Yaşıyorsa da Bursa’ya Kayı Beyi’nin yanına gitmiştir. Buralarda sizin dininize girenler genellikle böyle yaparlar.”

Rahip atı döndürdü ama gitmeye niyetli değildi. Onların bu karşılıklı konuşmasını ilgi ve keder karışımı bir duyguyla takip ediyordum. Rahip, Akça Koca’ya biraz daha yaklaştı; “Bu adamla neden bu kadar alakadar oldunuz, anlamadım.” dedi. Akça Koca bana baktı; ona bakarken yıllar önce sorduğu “Tekfuru sağ olarak mı göturdüler?” sorusu zihnimde tazelendi. Bir de Karalı’nın ormana gidip gelmesi, yemi yemeden geri gitmesi... Galiba işaret etmişti de biz anlayamamıştık. Haçça adını neden ‘Karaklı’ koymuştu, şimdi anlıyordum. O günkü umutsuz cümlesi şimşek hızıyla zihnimde çakıverdi: “Bilmiyorum, belki de dağlarda yazgısı karalı biri var, keklık bizi ona götürmek istiyor.”

İçimden öyle bir eyvah çektim ki anlatamam. Keşkeler gözümde bir dağ gibi yükseldi. Buharalıyı rahmetle yâd etmekten başka ne yapabilirdim ya da geçmişî yargılamak neye yarardı, artık orada yaşamıyorduk. Rahip daha fazla beklemedi, iyi ki de beklemedi. Son sözlerine cevap alamayınca atını sürdü, bir topak toz bulutu altında gözlerden kayboldu. Bizler kuzeye doğru kıvrımlı patikaları tüketmeye devam ettik. Denizi gördüğümüzde artık bize engel olacak herhangi bir düşman gücü kalmamıştı.

9.

BÖLÜM

KANDIRA VE CİVARI

1321 - 1327 YILLARI

Yeşil alabildiğine geniş, renkler alabildiğine göz alıcı, tabiat bir halı deseni gibi uzuyor ve sonunda mavi denize ulaşıyordu. İlk defa deniz görmenin heyecanıyla, kumlar üzerinde at koşturuyor, atlardan atlayıp yalınayak yürüyor, kum yığınlarının üzerinde güreş tutuyor, doyasıya doğanın keyfini çıkarıyorduk.

Yaşadığımız anlar rastlantı değil, yıllar önce Akça Koca'nın Ertuğrul Gazi'ye söylediği sözlerin gerçeğe dönüşmüş hâliydi. Gözlerini yumduğunda karşısında masmavi bir deniz gördüğünü söylemişti. İşte biz, şimdi o denizin kıyısındaydık. Ertuğrul Baba'mızın duası karşılık bulmuş, Yüce Allah boyumuza deniz görmeyi nasip etmişti. Akça Koca, boyumuzu ilk kez denizle buluşturduğu için mutluydu. Söğüt'ten başlayan uzun kutlu yolculuk, Ahşena'nın hırçın dalgalarında nihayete ermişti. Denizden gelecek ikmal hatlarını kesince Nikomedy'a'nın uzun süreli dayanamayacağını söylüyordu. Burada Kefken limanı, biraz daha batıda Şile limanı, ticaret gemilerinin sürekli yanaşıp demir aldığı işlek limanlarmış. Bu limanları kontrol ettiğimizde çok şeyin değişeceğine herkes inanmıştı.

Çayırarda mandaların, kerpiç evlerin etrafında hindilerin, bahçelerde tavukların, dere kenarlarında da ördeklerin çokluğu dikkat çekiyordu. Yerli halk gelişimizden tedirginlik duymuş; kadınlar, çocuklar, yaşlılar evlerinden çıkmaz olmuştu. Akça Koca evleri tek tek dolaşüyor, onlara zarar vermeyeceğimizi söylüyor, tarlalarını sulayabileceklerini, ürünlerine ilişilmeyeceğini anlatıyor, güvende olduklarını aşılamaya gayret ediyordu.

Çabaları birkaç gün sonra meyvesini vermeye başladı. Ahali yavaş yavaş evlerinden çıktı, hayvanlar salındı, koyunlar keçiler, mandalar çayırara serpildi, yumurtalar toplandı. Bize ikram edilen manda yoğurdunun tadına diyecek yoktu. Ne Söğüt'te ne de yollarda böyle lezzetli bir yoğurt yememiştik.

Tarlalara buğdaylar, mısırlar, ayçiçekleri ekilmiş; bağlarda elmalar, üzüm, armutlar göz kamaştırıcı güzellikte boy vermişlerdi. Burada mevsimler bir başka yaşanıyor, ağaçların meyveye durduğu derin vadiler bir cennet bahçesini andırıyordu. Otağımızı Sarısu Vadisi denilen alanın biraz uzağına kurmuştuk. Diğer obalarımızın aksine

burada düz ve verimli bir araziyi kendimize mesken tutmuştuk. Boyumuzun bir kısmı Ayan Gölü’nde, bir kısmı Akmeşe’de kalmış, bir kısmımız da at sürerek buraya gelmiştik. Kalanlar görevlerine devam ediyor, ahaliye dinimizi anlatıp onlara yardım ediyorlar, Kayı büyüklerinin adaletli tutumlarını belleterek onları İslam’a çağırıyorlardı.

İşler biraz yavaş yürüyordu ama kutlu yürüyüşümüz hedeflediğimiz şekilde devam ediyordu. Buraya gelenler tarlalarda yerli halkla beraber çalışıyor, kadınlarımız süt sağmalarına yardım ediyor, yörenin meşhur peynirini ve helvasını yapmayı öğreniyorlardı. Biraz zor olmuştu ama halkla çok sıkı bir kaynaşma içerisine girmiştik. Gördüğümüze göre meyvelerin bakım ve ilaçlama işlerinde epey eksiklikleri vardı. Bunun bilgisizlikten değil, imkânsızlıktan olduğunu anlayınca derhâl kolları sıvadı Akça Koca. Zira “İlaçlar pahalı.” demişlerdi; “Yeteri kadar ilaç alacak olsak mahsulümüzün tamamını tefurlara vermemiz gerekir.”

Akça Koca, Söğüt’te geliştirdiğimiz bir meyve ilacını onlara öğretti, asmalara kükürt püskürtülmesini anlattı. İlk defa duydukları bu yöntemleri çabucak kavradılar. İşlerimiz yolunda gidiyordu ama bir gerçek hep yanı başımızda, bizimle beraber yaşıyordu. Bu soğuk gerçek; Nikomedyâ tefkurunun ya da İmparator’un her an geleceği ve bizi buradan sürmek isteyeceği idi. Böyle rahat, elimizi kolumuzu sallayarak, ahaliyle içli dışlı, onları İslam’a davet ederek kolay yaşam süreceğimizi zaten düşünmüyorduk. Sadece solan her gün bize zaman kazandırıyor, Konur Alp’i ufuklardan gelecek bir rahmet esintisi olarak bekliyorduk.

Bir haber ulaştı gece yarısı...

Kuzeydoğu tarafımızda şiddetli bir savaş başlamıştı. Haberi alır almaz harekete geçtik. Vardığımızda savaş tüm şiddetiyle devam ediyordu. Gecenin karanlığında gerçeği kısa sürede anladık; Konur Alp ordusuyla burada pusuya düşürülmüştü. Öncü alperenler bize neden ulaşamamışlardı anlayamadık. Ay ışığının üzerine düştüğü dere kan akıyordu, etrafı cesetlerle dolmuştu. Bizim dâhil olmamızla savaşın rengi değişmeye başladı. Arkadan hilal taktiğiyle kıştırıp Bizans ordusunu sabaha karşı dağıttık. Kaçabilenlerin kimi

Konstantinapol'e, kimi de Nikomedyaya'ya gittiler. Konur Alp'in bize katılması çok büyük bir moral kaynağı oldu. Hasarımız büyüktü, şehidimiz çoktu ama Bizanslılara adamakıllı bir ders vermiştik. Bu savaştan sonra bize tekrar saldıracaklarını zannetmiyordum. En azından toparlanmaları, tekrar savaşa ikna olmaları biraz zaman alırdı.

Yapraklar savrulup mevsim güzü bitirince, kar tüm beyazlığıyla geldi. Bir bağ bozumu daha eskimiş, yeni bir mevsime merhaba demiştik. Kış şiddetliydi, kar lapa lapa yağıyor, soğuklar insan vücuduna iğne gibi batıyordu. Tüm hazırlıklar yapılmıştı ama Konstantinapol üzerine yapılacak sefer bahara bırakılmıştı.

Gazi Abdurrahman, Ayan Gölü etrafındaki faaliyetlerini nihayetlendirmiş, oraya güvendiği komutanları bırakarak buraya gelmiş, Konur Alp'le birlikte Konstantinapol üzerine sefer etmek için hazırlık yapmaya başlamıştı.

Burada bol miktarda helva üretimi yapılıyor hem Nikomedyaya'ya hem de Konstantinapol'e gönderiliyordu. Manda yoğurdu, peynir, yumurta ve diğer tarım ürünleri âdeta tüm Bizans'ı besleyecek kadar bereketli idi. Akça Koca kış boyu ticari faaliyetlere mâni olmadı, herkes istediği gibi ticaretini yaptı, parasını kazandı. Zaman zaman Gazi Abdurrahman ile Abdullah'ı Nikomedyaya gönderdi. Orada bizim varlığımız konuşuluyormuş ama Kanlıdere bozgunundan sonra şimdilik üzerimize gelmeyi düşünmüyorlarmış.

Karlar çekildi, sular bolca aktı, toprak kurudu, etraf yeşile boyandı... Gazi Abdurrahman, Hacı İlyas ve Konur Alp, atları eyerleyip maiyetlerindeki alperenlerle birlikte Konstantinapol yollarına düştüler. Ben, Akça Koca'nın yanında kaldım. Kızım Hayme Hatun'da zevciyle beraber bu kervana katıldı. Ertuğrul'dan sonra sürekli uğrar, bana evlat yokluğunu aratmazdı. Torunlarımı sever, günümü onlarla değerli kılardım. Şimdi kalbim kırık, yüreğim yaralıydı, ayrılık zordu ama hedef kutsaldı. Kızımın gidişiyle kalbime biraz daha ağırlık yüklenmişti, o kadar...

Akça Koca, Bursa'dan gelen atlıların uzattığı tomarı açıp okuyunca derin bir üzüntüye düştü; başı öne düşmüş, gözyaşları damla damla

toprağı ıslatmıştı. Onu böyle nadiren bu kadar üzgün görürdüm. Yanına yaklaşıp sorma ihtiyacı hissettim: “Hayır olsun Akça Bey’im, sizi böyle kederlendiren haber nedir?”

Oturduğu taşın üzerinden hafifçe kıpırdadı, başını kaldırmadan;

“Artık öksüzüm Toygar Aras, artık öksüzüm.” diye inledi.

Arif olan anlardı; neden öksüz kaldığını sormaya gerek yoktu.

Bursa yönünden kara bulutlar beliriyor, korkunç şimşekler acı gök gürültülerine karışyordu. Çok geçmedi, iri damlalar yeryüzünü ıslatmaya başladı. Sanki tüm cihan yas tutuyor, tüm nebatat ağılıyordu. Şu garip dünyanın gördüğü en büyük komutanlardan biri ahirete irtihal etmişti. Akşam elime hokkayı aldım, önümdeki kâğıda, “Ertuğrul oğlu Gazi Osman, ölümü 1324 yılı” diye yazdım.

Akça Koca artık iyice yaşlanmıştı. Otağ ile mescit arasında bir ömür sürmeye başlamış, meşe ağacından yapılan ucu lastik kaplı bastonunu elinden düşürmez olmuştu. Uzaklara sefere çıkan bahadırların gayretlerinden, ulaklar aracılığıyla haber alıyor; onlara emirlerini tomarlara yazarak gönderiyordu. Konstantinapol seferini sıkı takip ediyor, gelen her bilgiyi ya da müjdeyi değerlendiriyor, Bursa’ya atlılar göndererek durumdan Orhan Bey’i haberdar ediyordu. Hayatı boyunca bir dakika bile durmamış, at sırtından inmemiş yiğit bir adamdı Akça Koca. Yetiştirdiği ömür ağacının gölgesinde, dinlenmeye başladığı nadide zamanları yaşıyordu şimdi.

Bu hâliyle bile tebliğden ödün vermiyor; çadır çadır, ev ev dolaşarak ahaliye inancını anlatıyordu. Kimileri hemen, kimileri de zamanla kabul ederken, bazıları da asla kabul etmek istemiyorlardı. İster inansın ister inanmasın, kimseye ayrımcılık yapmıyordu; hepsine aynı şekilde davranıyor, varlığı da yokluğu da aynı şekilde paylaşıyordu. Onun adaletli tutumu tesirini göstermiş, yöre insanı büyük oranda bize tabi olmuş, inancımızı benimsemiş, bizimle birlikte hareket etmeye başlamıştı.

İçlerinden bir tanesi vardı ki Akça Koca’yı kabul etmemiş, anlatıklarını şiddetle reddetmişti. Bıkmamıştı Akça Koca, usanmamıştı; adamın kapısına defalarca gitmiş, onu İslam dinine davet etmişti. “Neden bu kadar ısrar ediyorsunuz?” dediğimde; “Sen ne söylersin

Toygar Aras, Peygamber Efendimiz, Ebu Cehil 'in kapısına yedi defa gitmiş, biz ondan geri mi kalalım demişti.”

Adam, geniş arazilere sahip, iyi yumurta üreten, bol süt elde eden, peynir ve yoğurdu herkesten daha fazla satan, malca ve mülkçe zengin biriydi. Belki elde ettiği zenginliği kaybetmekten korkuyor, belki de kendi inancı daha sıcak geliyordu; nedeni ne olursa olsun Müslüman olmayı reddediyordu. Akça Koca son bir defa daha gideceğini, bu kez de kabul etmezse onu hür bırakacağını söylemişti. “Güzel bir insan,” diyordu; “İslam’la müşerref olmasını arzu ediyorum, nasibi değilse yapacak bir şey yoktur.”

Bu yaşlı hâliyle bile ‘bir kişiyi daha nasıl kurtarırım’ diyor, bunun mücadelesini veriyordu. Onun bu samimi arzusunu görünce, ben de adamın dinimizi kabul etmesi için dualar etmeye başladım.

Akşam namazını kılmış, Bizanslıya gitmek için yola düşmüştük. Koyu karanlıkta önümüzü zor seçiyorduk. Akça Koca inleyerek yürüyor, her iki üç adımda değneğe yaslanıp dinleniyordu. Eve yaklaştığımızda herhangi bir ışık yanmadığını gördük. Ağıldaki koyunların acı melemeleri, ahırdan duyulan karışık sesler, bizi o tarafa yöneltmişti. İdare lambasının ışıkları ahırdan yansıyor. Akça Koca ağrıyan belini doğrultmaya çalışmış ama yapamamıştı. “Ah!” diye öyle bir inledi ki nasıl üzüldüm, anlatamam.

Bizanslı adam geldiğimizi görünce, ahırdaki işini bırakıp bize doğru hareketlendi. Şaşırmış gibiydi. İki oğlu, kızı ve hanımı da koyunlarla uğraşmaktaydılar.

“Akşamınız hayırlı olsun.” dedi Akça Koca. “Az kalsın evde yoksunuz diye geri dönüyorduk.”

“Kayı Bey’i hoş gelmiştir, hanemize buyursunlar.” dedi adam. Eve gitmek üzere önümüze düştü. İçeri girip gösterdiği yere oturduk. “Ahr işleri bu saate bırakılırsa biraz zor olur.” dedi Akça Koca. Adamı süzerek devam etti; “Hava kararmadan bitirmeli işleri...” Adam şöyle bir silkindi, ellerini kenetleyip başını öne eğdi: “Sizi bu akşam gelmez diye tahmin ediyordum. Kararımı vermiştim, bütün her şeyimi toplayıp gece yarısı Konstantinapol’e gidecektim.” Akça

Koca dikkat kesildi: “Neden gidecektiniz ki, sizi rahatsız eden bir şey mi vardı?”

“Vaziyetten rahatsız oldum iyice, gelip benden dinimi değiştirmemi istiyorsunuz. Bunu yapamam, yaparsam ceddime karşı suç işlemiş olurum. Size de saygı duyuyorum, kırılmanızı istemiyorum. Arada kalmaktansa buradan göçüp gitmek daha iyi dedim, yaptığım hazzırlıklar bu amaç içindi.”

Akça Koca derin derin soludu, elini kalbine götürüp bir müddet öylece kaldı. Kısa bir tefekkür hâlinde sonra adama döndü: “Bu son gelişimdi. Güzel bir insandınız; dinimiz İslam’la müşerref olmanızı çok arzu ederdim. Mademki kabul etmemekte ısrar ediyorsunuz, bir daha rahatsız etmem. Obamızda istediğiniz gibi yaşayın, canınız ve malınız emniyettedir. Size bir daha kimse din değiştirme talebinde bulunmayacaktır.”

Adam usulca doğruldu, ben bir an kelime-i şهادet getirecek zannettim, o diğer odaya yöneldi. Elinde bir kutu olduğu hâlde döndü. Kutuyu açıp içerisinden gösterişli bir gömlek çıkardı. Biz, ne yapmak istediğini merak ederken o, gömleğin katlarını açtı ve Akça Koca’nın önüne doğru uzattı: “Bu, yöremizin meşhur bezinden dokunmuş özel bir gömlektir. Buna Kentri¹⁰ bezi derler; diğer giysilerin aksine maddesi ketendir. Sizler de gördüğünüz üzere buranın havası epey nemlidir. Keten, neme karşı son derece uygun bir giysi malzemesidir. Sizin için özel olarak dokutmuştum, eğer kabul ederseniz mesut olurum.”

Akça Koca ayağa kalktı, ellerini hürmetle uzatıp gömleği aldı, kısa bir inceledi, sonra yanı başına koydu: “Bize vereceğiniz en güzel hediyeye Müslüman olmaktı ama bu hediyeniz de kabulümüzdür. Sizden istirhamım odur ki, Konstantinapol’e hicret etmekten vazgeçiniz, buna lüzum yoktur, burada birlikte yaşayabilir, birlikte geçenebiliriz. Allah’ın mülkünde var olan nimetler hepimize yeter.”

Adam, ‘olur’ anlamında boyun bükerek gitmeyeceğini ikrar etti.

¹⁰ Kandıra’nın eski adı

10.

B Ö L Ü M

**GAZİ AKÇA
KOCA'NIN
VEFATI**

Babadağ Kandıra

1328 YILI

Bu gece uyuyamıyorum. Şiddetli bir yağmur başladı. Damlalar ağaçların gür dallarına, tunç renkli topraklara değil sanki içime düşüyorlar. Haçça’mdan müsaade aldım; Akça Koca ile aramda fazla mesafe yok, koşar adım gidip kapısına vurdum. Yağmur şiddetini daha da artırmıştı; hafifçe aralanan kapıdan kandilin sarı ışığı yansdı. Şaşırmıştım, kapıyı hep Akça Koca açardı, şimdi ise içeride titrek ışıklardan başka hareket yoktu.

“Geldin mi Toygar Aras?” dedi inleyerek.

Kapıyı açanın yaşlı annemiz olduğunu anladım. Akça Koca terler içerisinde yatıyor, ateşli hâli kandil ışığında daha net seçiliyordu. Yüzü seğiriyor, omuzları titriyordu. Yorgun çehresi sararıp soluvermişti. Elimi alnına koydum, cehennem sıcağı gibiydi. Zor durumdaydı Akça Koca Bey’im, bir şeyler yapmalıyım. Hekim Abbas’ı çağırmalıyım; hayır hayır, o Kanlıdere savaşında şehit olmuştu...

Ya talebesi Sarı İshak Efendi nerededir? Konstantinapol’e sefere çıkan bahadırlara katıldı. Allah’ım, daha dün sapasağlamdı, birden ne olmuş, nasıl hastalanmıştı Akça Bey’im?

Kendimi toparlamam gerekiyordu, sakın olmalıyım. Telaş yaparsam, huzurunda bir edepsizliğe meydan verebilirdim.

“Geldim efendim.” dedim kederli ve üzüntülü...

“Ben de Toygar Aras uyudu, vazifeyi unuttu sanmıştım.” dedi güç bela.

“Hiç unuttur muyum Akça Koca Bey’im, irfan ehli uyumaz.”

“Hava yağıyor değil mi?”

“Bardaktan boşanırcasına desem az olur.”

“Damlalar iri mi?”

“Evet, hem de çok iri ...”

Başını yana düşürdü, nefesi kesilmişti; birden korktum, üzerine eğildim, o güç bela döndü:

“Bize vuslat malum oldu Toygar Aras.” dedi.

O an bir damla yaşın, kuru göz kapaklarından yuvarlanıp kırışık yüzünden boynuna doğru aktığını gördüm. Ben de içlendim, yağmur damlalarının içime kan kırmızı düştüğünü hissediyordum şimdi. Bir avuç köz getirilip sineme bastırılmış ve beni alev alev yakmaya başlamıştı.

“Her şeyin doğrusunu Allah bilir, siz bize lazımsınız Akça Koca

Bey'im." diyebildim. "Beni iyi dinle Toygar Aras! Her canlı, sonlu bir varlıktır; her nefis ölümü tadacaktır. Bize de son gözükmüştür. Sen sabahı bekleme, şu karşığı kılıcı al, atını mahmuzla, var Orhan Bey'e git, ona muhabbetimi ilet. Kılıç beylere yaraşır, ona takdim et. 'Akça Koca gerçekten kocadı, Nikomedy'a'yı alamadı' de... O fethetsin ve ben de burada rahatça uyuyayım."

"Siz neler söylersiniz Akça Koca Bey'im..."

İşaret parmağıyla sus işareti yaptı; gitmemi istiyordu, emre itaatsizlik edemezdim. Veda için ellerini tuttum, buz gibi bir hissiyat yayıldı içime. Gözleri kapalıydı, çenesi aşağı düşmüştü. Yoksa... Yoksa... Aman Allah'ım!.. Göğsüne doğru eğildim, o an "Allah!" diye bir inleme duydum. Korktum, geri çektim kendimi. "... abdühu ve Resulih" diye fısıldadı sonra. Burcu burcu bir koku yayıldı içeriye. Bu ne Söğüt'ün begonyasına ne de Kentri çiçeklerinin rayıhasına benziyordu. Bu yaşıma kadar böyle bir koku ne hissetmiş ne de duymuştum.

Annemiz geldi; yürüyemiyor, sanki yerlerde sürünüyor, yaşlı gözlerini yaşmağıyla silmeye çalışıyordu. "Allah rahmet eylesin." diyebildim, kendimi dışarıya zor attım. Yüreğim çılgık çılgığa karanlığa haykırmak istiyordum. Acılar vücuduma karınca ısırığı gibi batıyorlardı. Her tarafım kor alev, yanıyordum: "Yalnız kaldım, öksüz kaldım. Yanında ağladığım, yanında güldüğüm, zor zamanda koştuğum sığınağım gitti, çaresizim, kıyametim koptu benim. Ben onsuz ne yaparım, kime giderim, kim anlar beni... Bana 'Sabahı bekleme' dedin ama seni defnetmeden nasıl giderim? Bu kez itaatsizlik ettiğim için ne olur hoş gör beni. Yaşlı annemi bir başına bırakamam, senden ayrılamam Akça Bey'im..."

Kaçınılmaz bir hakikatle yüzleşmiştik, biz ne kadar yakıştıramasak da Akça Koca ölmüştü. Şimdi ona son görevi yapmak düşüyordu. Acılarımı yağmur sularına katıp kolları sıvadım. Üç atlı ayarlayıp Konstantinapol yollarına haber saldım. Hacı İlyas, Gazi Abdurrahman ve diğerleri de Akça Koca'nın ölümünden haberdar olmalıydı. Bir şey vardı ki onların gelmesini bekleyemezdim. Cenazeyi sabah defnetmem gerekiyordu. Kimse sabahı beklememiş, tüm Kentri ahalisi oraya akın etmişti. Gün ağardığında mahşeri kalabalık daha

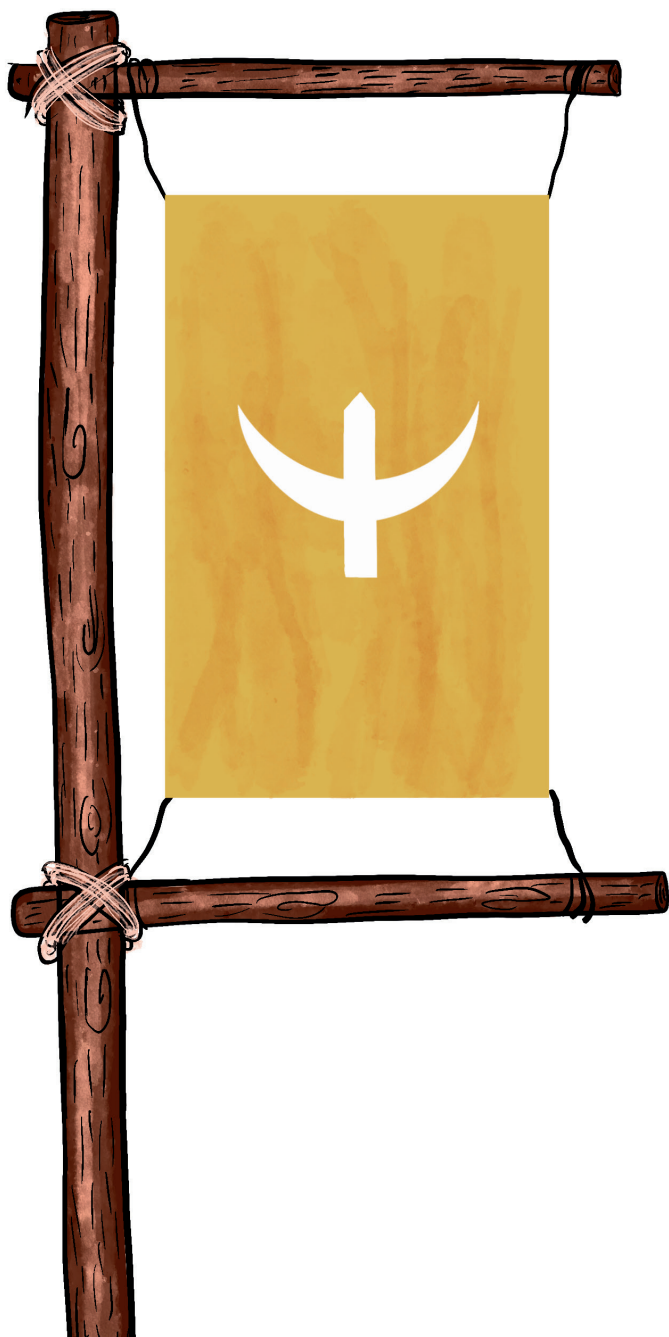
iyi anlaşıldı. Uçsuz bucaksız çayırdaki iğne atsan yere düşmezdi; kadınlar ağıtlar yaktılar, yiğitler yas tuttular. Büyük Gazi'nin tabutu omuzlandığında hıçkırıklar sessiz çılgınlara karıştı. Tekbir sesleri hepsini bastırdı. Bahadırlar üzüntüden atların kuyruklarını bağladılar. Atlar etrafta dönmeye başladı. Kuşlar acı acı öttüler, bir kurt uzak dağlardan uzun uzun uludu. Sanki koca bir dağ devrilmişti ve tüm kâinat altında kalmıştı. Gözyaşları yağmura karışıyor, hıçkırıklar gök gürültüsünü bastırıyordu. Onun gidişini hiçbir gönül kabul edemiyor, seven hiçbir yürek ölümü ona yakıştıramıyordu. Başsağlığı için birbirlerine sarılanlar ayrılamıyorlar, kabri başında dökülen gözyaşları toprağı çamurlaştırıyordu.

Akşama kadar mezarı hiç boş kalmadı, kimse yanından ayrılmak istemedi. Her gelen, ellerini açıp dualar okudu. Henüz Müslüman olmayan ahaliden ziyarette bulunanlar da üzüldüler, gözyaşlarını saklamaya çalıştılar. İkindiye yakın, kalınca bir mezar tahtası ayarladım, kenar bir yere ateş yaktım, ucu sivri bir demiri korlara sokup tahta üzerine şunları yazdım: Abdülmelik oğlu Gazi Akça Koca – Doğumu 1234 Ölümü 1328- Ruhuna Fatiha.

Doksan dört yıla sığan takdirlik bir ömür, Babadağ sırtlarından, manevi tasarrufuyla kıyamete kadar gönül dünyamızı aydınlatmaya devam edecekti. O, gerçek bir yolcu, iyi bir göçer ve sığınılacak merhametli bir limandı.

İlk gece, ziyaretler ve başsağlığı dileyenlerin uğramasıyla geçti. Konstantinapol akıncıları henüz dönmemişti. Akça Koca Bey'imın emanetlerini fazla bekletemezdim. Sabah yola çıkmaya karar verdim. Bursa'ya nasıl gidilir, nereden bileyim. En kestirme yol neresi ise oradan gidecektim. Bu sayede, yetmiş beş yaşını aşmış biri için uzun yolları arşınlamak nasıl oluyormuş, görmüş olacaktım. Bunun için maiyetime bir kılavuz aldım, iki kişi yollara düştük.

Neresi olduğunu bilmediğim bir yerde şiddetli bir yağmur başladı. Mecburen mola verdik. Epey bir ıslandık ama çadırımızı da kurduk. Yağmur damlaları çadıra şiddetle çarpıyor, karanlık git gide koyulaşıyordu. Bulut kümeleri yüksek dağların tepelerini bir çırpıda aşıyor, rüzgârın da etkisiyle yükünü üzerimize boşaltıyordu.

Çalılar hışırıyor, dallar kükrüyordu. Yağmur ne kadar devam etti bilmiyorum. Akça Koca'nın henüz yedi yaşındayken bana söylediği sırda belki ilk defa baş başa kalıyordum. Ortaya çıkmasından korktuğu sır neydi, belki de ilk defa merak ediyordum. O hayatta iken soramaz, kimseye anlatamaz ve bir yorum yapamazdım. Galiba artık ondan ayrıldığımı tüm benliğimle hissetmeye başlamıştım.

Anlıyordum ki “İrfan ehli uyumaz.” cümlesi sözün sırrı idi. Gündüz cenk meydanlarında; gece ibadet ve taatte bulunanların obası beyliğe, beyliği devlete dönüşmüştü. Abdülmelik Efendi'nin göğsüne düşen yeşil tohum, Akça Koca'nın at nalları ile sürdüğü tarlalarda ağaç olup kök salmış, dal budak vermiş ve Söğüt'ten ta Konstantinapol surlarına kadar uzanan koca bir çınar olmuştu. O çınar ki irfanla sulanmıştı. Akça Koca neden korkmuştu öyleyse? Her yağmur yağdığında neden teyakkuz hâli yaşamıştı?

Demek ki o, ruhunu yağmurlu bir gecede teslim edeceğini bilen ferasetli bir yiğitti. Gönlünü ebedî âleme meftun eylemiş, asırlık ömrünü bu uğurda tüketmiş, ölümü de yağmurlu bir gecede beklemişti. Beni Orhan Bey'e neden yolladığını anlamak için kendimi şu uçurumdan aşağı atmam gerekmiyordu herhâlde...

Sabah olmuş, yağmur uzaklara savuşmuştu; yeniden yollara düştük. Sarp dağları bir kuş gibi aştık, yolları şimşek hızıyla tükettik, namazlar hariç mola vermedik. Sultanımızın kapısını çaldığımızda gün akşama dönmüştü.

“Hoş geldiniz.” dedi beni görünce. Hâlimden tanıdığını yormuştum. Tazimle huzura yaklaştım.

“Hoş bulduk Sultan'ım.” diye cevap verdim.

“Böyle akşamın bir vakti, nefes nefese kaldığınıza göre, önemli bir malumat getirmiş olmalısınız.” dedi.

Sözün neresinden başlayacağımı bilemiyordum. Ama huzuru fazla meşgul etmenin de ne demek olduğunu iyi biliyordum.

“Akça Koca'nın ulaşıyım Sultan'ım, Gazi Akça Koca sizlere ömür.” diyebildim. Yerinden usulca doğruldu; yüzünde keder izleri kaynaşmaya başladı. Başını öne düşürüp öylece kaldı. Gözünden yere düşen bir damla yaşın çıkardığı ürpertici sesle irkildi sonra. Derin derin soluduğu göğüs kafesinden anlaşılıyordu.

“Demek Akça Koca Bey’imiz vefat etmiştir, öyle mi?” dedi.
“Ayağım kırılıydu da bunu size ulaştırmasaydım Sultan’ım. Dün gece sabaha karşı Nikomedyâ’nın kuzeyindeki Kentri’de ruhunu teslim etmiştir. Size de ‘Beylere yaraşır’ diyerek bu kılıcı göndermiştir. Bir de vasiyeti vardır.”

Ben kılıcı uzatırken sordu: “Nedir o vasiyet? Büyük Gazi Akça Koca ne istemiş, merak etmişizdir?”

“Biz çok uğraştık, Nikomedyâ’yı alamadık, Orhan Bey’imiz fethetsin, biz de kabrimizde rahat uyuyalım. Eğer bu fethi gerçekleştirse ona taalluk eden tüm haklarını helaldir.” demiştir.

Orhan Bey son derce üzüntülüydü, kılıcı kınından çıkardı, şöyle bir baktı, tanımış gibiydi. Kederi biraz olsun silinmişti:

“Siz, Bey’imiz Toygar Aras olmalısınız.” dedi mütevazı...

Sultanımız tarafından tanınmış olmam ayrı bir mutluluk vermişti bana. Bir de ‘Bey’imiz’ diye hitap etmişti. Bu muhabbet iklimi içerisinde; “Evet Sultan’ım.” dedim.

Bir şeyler hatırlamış gibi kafasını salladı:

“Konur Alp ve Gazi Abdurrahman neredeler?”

“Konstantinapol üzerinde seferdedirler Sultan’ım.”

“Allah yardımcıları olsun.” dedi. Bir müddet kılıcı süzdü, sonra yanına yaklaştı. Merakımdan, biraz da korkumdan titremeye başladım. Ağır hareketlerle kılıcı belime kuşattı, gözlerime baktı:

“Toygar Aras Bey’im ne mutlu size! Gazi Akça Koca gibi bir yiğit bahadırın hizmetinde bulunmuşsunuz. O hâlde bu kılıç size yaraşır.” dedi.

Sonra, yanındaki korumalara buyurdu: “Bey’imiz Toygar Aras bu gece misafir edilsin! Sabah onunla AKÇA KOCA ELİ’ne gönderilecek hediyelerimiz vardır.”

Akça Koca Bey, Selçuklulardan Osmanlı'ya geçişte sağlam bir köprü vazifesi görmüş, Ertuğrul Gazi, Osman Gazi ve Orhan Gazi'nin hizmetinde bulunmuş, sadece askerî alanda değil, sosyal hayatta da derin etkiler bırakmış büyük Türkmen beylerinden biridir. Söğüt'ten başlayarak Kocaeli ve civarının fethini gerçekleştirmiş, Türklerin denizle buluşmasında etkin rol oynamış, ortaya koyduğu bilgi, tecrübe ve lider duruşuyla Türk İslam ordularının Konstantinapol surlarına dayanmasına vesile olmuş eşsiz bir komutandır.

'Sultan Çeşmesi' ve 'Mavi Fetih' tarihi romanlarıyla tanınan Fehmi Demir, yaptığı bu önemli çalışma ile Akça Koca Bey'in destansı yaşamını gün yüzüne çıkarıyor. Her anı derslerle dolu nezih hayatı, onun hizmetinde bulunmuş ulağı Toygar Aras'ın ağzından naklediyor. Söğüt'ten Babadağ'a Gazi Akça Koca'nın izini sürüyor.

"Abdûlmelik oğlu Gazi Akça Koca Bey. Doğumu 1234, Ölümü 1328. 94 yıla sığan takdirlik bir ömür, Babadağ sırtlarından, manevi tasarrufuyla kıyamete kadar gönül dünyamızı aydınlatmaya devam edecekti. Zira o, gerçek bir yolcu, iyi bir göçer ve sığınılacak merhametli bir limandı."

***Harika bir romanı, yazarın samimi ve içten üslubuyla
nefessiz okumaya hazır olun...***

